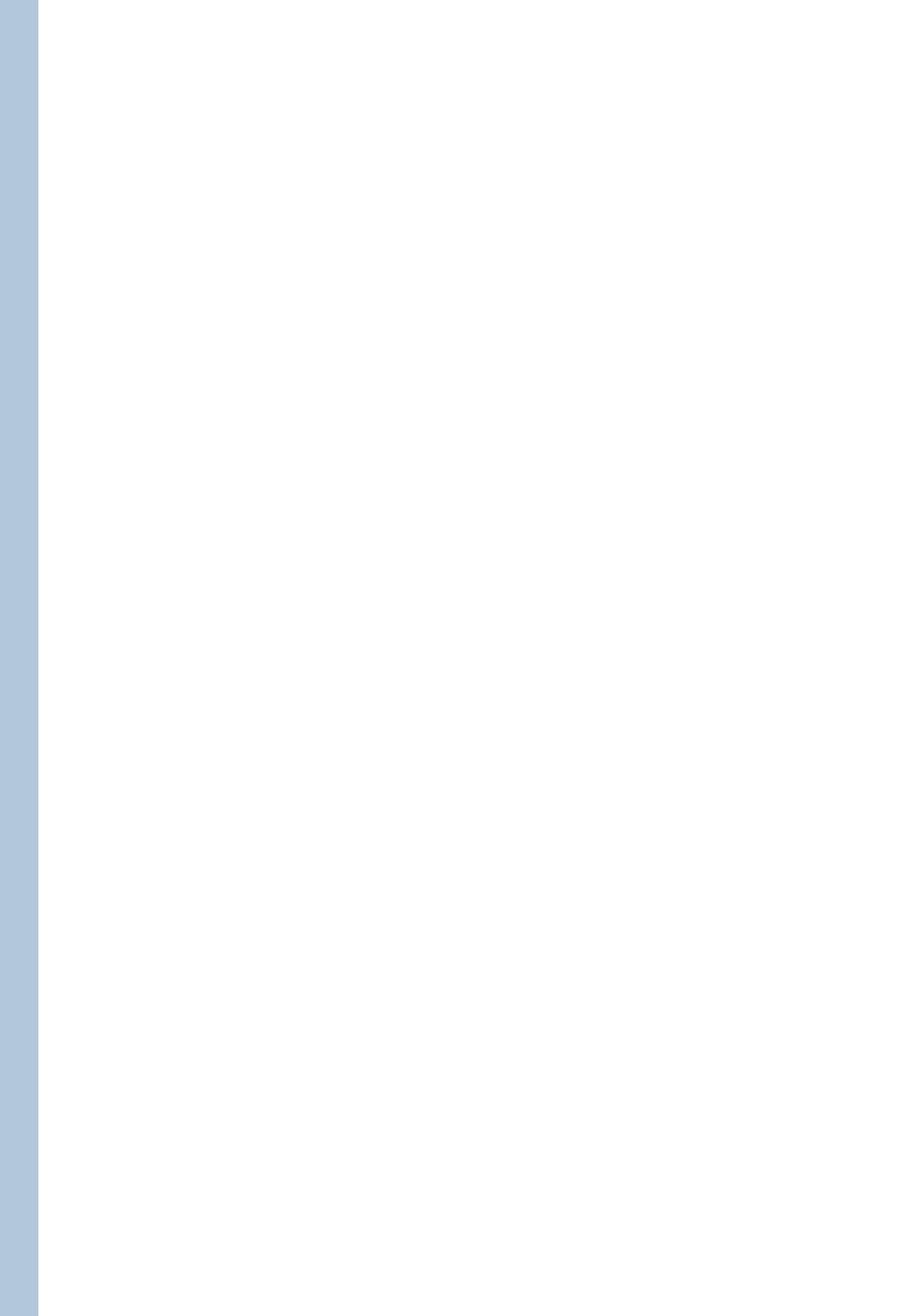

Dokumenty

Strategia Bezpieczeństwa Narodowego
Rzeczypospolitej Polskiej

Deklaracja końcowa szczytu NATO
w Walii

Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej

Wstęp

1. *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej* jest dokumentem dotyczącym bezpieczeństwa państwa, opracowywanym i zatwierdzanym zgodnie z art. 6 ust. 1 i art. 4a ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2012 r. poz. 461, z późn. zm.). Strategia w sposób całościowy ujmuje zagadnienia bezpieczeństwa narodowego oraz wskazuje optymalne sposoby wykorzystania na potrzeby bezpieczeństwa wszystkich zasobów pozostających w dyspozycji państwa w sferze obronnej, ochronnej, społecznej i gospodarczej. Kluczową sprawą jest ich właściwa integracja w systemie bezpieczeństwa narodowego.

2. Prezentowany dokument identyfikuje interesy narodowe i cele strategiczne w dziedzinie bezpieczeństwa, w zgodzie z zasadami i wartościami zawartymi w *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*. Określa potencjał bezpieczeństwa narodowego oraz ocenia środowisko bezpieczeństwa Polski w wymiarze globalnym, regionalnym i krajowym, a także prognozuje jego trendy rozwojowe. Przedstawia działania państwa niezbędne dla osiągnięcia zdefiniowanych interesów i celów oraz wskazuje kierunki i sposoby przygotowania systemu bezpieczeństwa narodowego.

3. Zapisy dokumentu są zbieżne ze strategiami Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego (NATO) i Unii Europejskiej (UE) oraz dokumentami strategicznymi tworzącymi nowy system zarządzania rozwojem kraju, w szczególności ze średniookresową strategią rozwoju kraju oraz koncepcją przestrzennego zagospodarowania kraju. W przygotowaniu *Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej* wykorzystano wyniki Strategicznego Przeglądu Bezpieczeństwa Narodowego zakończonego w 2012 r. – pierwszego tak szeroko zakrojonego projektu analitycznego odnoszącego się do stanu systemu bezpieczeństwa narodowego i kierunków jego rozwoju.

Rozdział I

POLSKA JAKO PODMIOT BEZPIECZEŃSTWA

4. Rzeczpospolita Polska jest samodzielnym podmiotem bezpieczeństwa, suwerennie określającym własne interesy narodowe i cele strategiczne. Wynikają one z doświadczeń historycznych, istniejących warunków polityczno-ustrojowych oraz potencjału, jakim dysponuje państwo.

1.1. Polska w Europie i świecie

5. Polska jest demokratycznym państwem prawnym z gospodarką rynkową, przestrzegającym wiążącego ją prawa międzynarodowego. Polska wzmacnia swój potencjał bezpieczeństwa narodowego, aby zapewnić stabilny rozwój kraju oraz poprawę warunków życia obywateli. Jest aktywnym uczestnikiem współpracy międzynarodowej i rozwija przyjazne stosunki oraz współpracę z państwami bliższego i dalszego sąsiedztwa.

6. Członkostwo w euroatlantyckich i europejskich strukturach współpracy wzmacnia bezpieczeństwo Rzeczypospolitej Polskiej. NATO stanowi najważniejszą formę polityczno-wojskowej współpracy Polski z sojusznikami. Unia Europejska wspiera rozwój społeczno-gospodarczy Polski i umacnia jej pozycję w świecie. Najważniejszym partnerem pozaeuropejskim Polski pozostają Stany Zjednoczone Ameryki.

7. W międzynarodowej polityce bezpieczeństwa systematycznie rośnie znaczenie współpracy regionalnej. Dla Polski kluczowymi ugrupowaniami w tym zakresie są Trójkąt Weimarski i Grupa Wyszehradzka. W ich ramach dobrze rozwijają się także dwustronne relacje polityczno-wojskowe z tworzącymi je państwami. Poszukiwane są nowe płaszczyzny współdziałania między innymi z Litwą, Łotwą, Estonią i Grupą Nordycką oraz Rumunią, a także w innych regionach Europy.

8. Rzeczpospolita Polska wspiera reformy państw Partnerstwa Wschodniego oraz opowiada się za ich ściślejszym powiązaniem z UE i NATO. Punktem wyjścia tych działań są zasady wolności, demokracji, gospodarki rynkowej oraz otwartej perspektywy integracyjnej z euroatlantyckimi instytucjami je wyrażającymi. Jako sąsiad Federacji Rosyjskiej Polska stoi na stanowisku,

że zarówno stosunki dwustronne, jak i stosunki NATO-Rosja i UE-Rosja powinny rozwijać się w oparciu o pełne poszanowanie prawa międzynarodowego, w tym suwerenności i integralności terytorialnej państw, a także swobody wyboru własnej ścieżki rozwoju i sojuszy politycznych i wojskowych.

9. Polska jest wiarygodnym członkiem Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ), odpowiedzialnej za utrzymanie pokoju i bezpieczeństwa międzynarodowego oraz Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE), istotnego elementu europejskiego systemu kooperatywnego bezpieczeństwa.

10. Na miarę swoich możliwości oraz interesów, jako część wspólnoty międzynarodowej, Polska angażuje się w rozwiązywanie problemów globalnych. Utrzymuje stosunki dyplomatyczne z pozaeuropejskimi partnerami oraz rozwija z nimi obustronnie korzystną współpracę polityczną i gospodarczą.

1.2. Interesy narodowe i cele strategiczne

11. Rzeczpospolita Polska zapewnia bezpieczeństwo państwa i obywateli poprzez stwarzanie warunków do realizacji interesów narodowych i osiągnięcia celów strategicznych. Interesy narodowe określa art. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Z nich wynikają **interesy narodowe w dziedzinie bezpieczeństwa**, do których należą:

- dysponowanie skutecznym narodowym potencjałem bezpieczeństwa zapewniającym gotowość i zdolność do zapobiegania zagrożeniom, w tym odstraszenia, obrony i ochrony przed nimi oraz likwidowania ich następstw;
- silna pozycja międzynarodowa Polski i członkostwo w wiarygodnych systemach bezpieczeństwa międzynarodowego;
- ochrona indywidualna i zbiorowa obywateli przed zagrożeniami dla ich życia i zdrowia oraz przed naruszeniem, utratą lub degradacją istotnych dla nich dóbr (materialnych i niematerialnych);
- zapewnienie swobody korzystania przez obywateli z wolności i praw, bez szkody dla bezpieczeństwa innych osób i bezpieczeństwa państwa oraz zapewnienie tożsamości narodowej i dziedzictwa kulturowego;

- zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju potencjału społecznego i gospodarczego państwa, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony środowiska naturalnego oraz warunków życia i zdrowia ludności jako podstawy bytowania.

12. Z powyższego układu interesów wynikają odpowiadające im cele strategiczne w dziedzinie bezpieczeństwa:

- utrzymywanie i demonstrowanie gotowości zintegrowanego systemu bezpieczeństwa narodowego do wykorzystywania szans, podejmowania wyzwań, redukcji ryzyk i przeciwdziałania zagrożeniom;
- doskonalenie zintegrowanego systemu bezpieczeństwa narodowego, a zwłaszcza jego elementów kierowania, w tym zapewnienie niezbędnych zasobów i zdolności;
- rozwój potencjału obronnego i ochronnego adekwatnego do potrzeb i możliwości państwa oraz zwiększenie jego interoperacyjności w ramach NATO i UE;
- wzmocnienie gotowości i zdolności NATO do kolektywnej obrony oraz spójności działań UE w dziedzinie bezpieczeństwa; budowanie silnej pozycji Polski w obu tych organizacjach;
- rozwijanie bliskiej współpracy ze wszystkimi sąsiadami oraz budowanie partnerskich relacji z innymi państwami, w tym służących zapobieganiu i rozwiązywaniu konfliktów i kryzysów międzynarodowych;
- promowanie na arenie międzynarodowej zasad prawa międzynarodowego oraz uniwersalnych wartości, takich jak: demokracja, prawa człowieka i wolności obywatelskie, a także podnoszenie w polskim społeczeństwie świadomości praw człowieka i obywatela;
- zapewnienie bezpieczeństwa powszechnego poprzez doskonalenie krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego oraz systemu monitorowania, powiadamiania, ostrzegania o zagrożeniach i likwidowania skutków klęsk żywiołowych oraz katastrof, a także wdrożenie rozwiązań prawnych i organizacyjnych w zakresie systemu ochrony ludności oraz obrony cywilnej;
- doskonalenie i rozwój krajowego systemu zarządzania kryzysowego w kierunku zapewnienia jego wewnętrznej spójności i integralności oraz umożliwienia niezakłóconej współpracy w ramach systemów za-

rządzenia kryzysowego organizacji międzynarodowych, których Polska jest członkiem;

- ochrona granic Polski, stanowiących zewnętrzną granicę UE; przeciwdziałanie przestępczości zorganizowanej, w tym gospodarczej; ochrona porządku publicznego;
- udoskonalenie rozwiązań systemowych dla przeciwdziałania i zwalczania terroryzmu i proliferacji broni masowego rażenia;
- zapewnienie bezpiecznego funkcjonowania Rzeczypospolitej Polskiej w cyberprzestrzeni;
- zapewnienie bezpiecznych warunków rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego oraz innowacyjności, efektywności i konkurencyjności gospodarki, a także stabilności finansowej państwa;
- zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i bezpieczeństwa klimatycznego oraz ochrony środowiska, różnorodności biologicznej i zasobów naturalnych, w szczególności zasobów wodnych, a także kształtowanie zagospodarowania przestrzennego kraju w sposób zwiększający odporność na różnorakie zagrożenia, w szczególności militarne, naturalne i technologiczne;
- zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego;
- prowadzenie efektywnej polityki rodzinnej oraz dostosowanie polityki migracyjnej do nowych wyzwań;
- pogłębianie świadomości społecznej w sferze bezpieczeństwa oraz zwiększanie kompetencji obywateli pozwalających na właściwe reagowanie w sytuacjach kryzysowych.

13. Interesy narodowe i cele strategiczne w dziedzinie bezpieczeństwa przekładane są na strategiczne działania i zadania, stosownie do warunków bezpieczeństwa oraz możliwości ich wykonania.

1.3. Strategiczny potencjał bezpieczeństwa narodowego

14. Potencjał bezpieczeństwa narodowego służy realizacji interesów narodowych i osiągnięciu celów strategicznych. Jego wzmacnianie wyraża dbałość o bezpieczeństwo Polski i jest wkładem w umacnianie zdolności obronnych NATO i UE.

15. System bezpieczeństwa narodowego obejmuje siły, środki i zasoby przeznaczone przez państwo do realizacji zadań w tym obszarze, odpowiednio zorganizowane, utrzymywane i przygotowywane. Składa się on z podsystemu kierowania i podsystemów wykonawczych, w tym podsystemów operacyjnych (obronny i ochronne) oraz podsystemów wsparcia (społeczne i gospodarcze).

16. Podsystem kierowania jest kluczowym elementem systemu bezpieczeństwa narodowego. Tworzą go organy władzy publicznej i kierownicy jednostek organizacyjnych, wykonujący zadania związane z bezpieczeństwem narodowym, wraz z organami doradczymi i aparatem administracyjnym oraz procedurami funkcjonowania i stosowną infrastrukturą. Jego fundamentem są trwałe zasady ustrojowe. Szczególna rola w kierowaniu bezpieczeństwem narodowym przypada Parlamentowi, Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej i Radzie Ministrów. Istotnym elementem podsystemu kierowania bezpieczeństwem narodowym jest zarządzanie kryzysowe.

17. Podsystemy wykonawcze to siły i środki przewidziane do realizacji zadań w obszarze bezpieczeństwa narodowego, pozostające w dyspozycji organów kierowania bezpieczeństwem. Dzielą się one na podsystemy: operacyjne (obronny i ochronne) oraz wsparcia (społeczne i gospodarcze). Podsystemy operacyjne przeznaczone są do wykorzystywania szans, podejmowania wyzwań, redukcji ryzyka i przeciwdziałania zagrożeniom o charakterze polityczno-militarnym i pozamilitarnym. Podsystemy społeczne i gospodarcze zasilają je odpowiednimi zdolnościami i zasobami.

18. Konieczność rozwoju potencjału obronnego jest powszechnie akceptowana. Główny element potencjału obronnego stanowią profesjonalne Siły Zbrojne RP. Ich bezprecedensowa w swojej skali modernizacja techniczna, którą zabezpiecza ustawowo zagwarantowane, stabilne i długoterminowe finansowanie potrzeb obronnych państwa, prowadzi do pozyskania nowoczesnego sprzętu wojskowego oraz poszerzenia zdolności operacyjnych. Procesy modernizacyjne obejmują również różne aspekty funkcjonowania polskiej dyplomacji, służb specjalnych działających na rzecz obronności oraz polskiego przemysłu obronnego i związanego z nim potencjału naukowo-badawczego. Konsekwentnie realizowana polityka bezpieczeństwa, stanowiąca integralną część polskiej polityki zagranicznej, sprzyja wzmocnieniu potencjału obronnego w wymiarze militarnym i niemilitarnym.

19. Zróżnicowany wewnętrznie potencjał ochronny wspiera państwo w realizacji zadań z zakresu bezpieczeństwa narodowego. Tworzony jest on przez: wymiar sprawiedliwości; służby specjalne; państwowe służby, straże i inspekcje wyspecjalizowane w ochronie porządku publicznego, służby ratownictwa i ochrony ludności; elementy zarządzania kryzysowego; Straż Graniczną; Służbę Celną; podmioty sektora prywatnego (firmy ochrony osób i mienia); organizacje pozarządowe (zwłaszcza społeczne organizacje ratownicze). Istotną rolę odgrywają tu podmioty odpowiedzialne za ochronę bezpieczeństwa cybernetycznego oraz za przeciwdziałanie i zwalczanie terroryzmu i ekstremizmu.

20. Potencjał społeczny, w tym kapitał ludzki, jest ważnym czynnikiem warunkującym wzrost gospodarki narodowej, sprawność państwa, aktywność społeczeństwa obywatelskiego oraz ogólną poprawę jakości życia obywateli. Nowoczesny system edukacji publicznej i szkolnictwa wyższego, a także upowszechnienie różnych form uczenia się przez całe życie służą wykształceniu społeczeństwa aktywnego i mobilnego. Istotnym elementem rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego jest edukacja na rzecz bezpieczeństwa.

21. Potencjał gospodarczy. W ostatnich dwóch dekadach gospodarka Polski rozwijała się w sposób ciągły. Stały wzrost Produktu Krajowego Brutto przekłada się na poprawę warunków życia społeczeństwa i zbliżanie wskaźników gospodarki narodowej do poziomu średniego PKB w Unii Europejskiej. Aktywność inwestycyjna polskich firm za granicą oraz rosnący eksport świadczą o rozwoju i coraz większej konkurencyjności polskiej gospodarki.

22. Energetyka jest jednym z kluczowych elementów bezpieczeństwa narodowego. Do głównych czynników bezpieczeństwa energetycznego należy dostęp do surowców energetycznych, w tym poza granicami kraju, dywersyfikacja źródeł i kierunków dostaw paliw oraz budowa nowych mocy w oparciu o zróżnicowane technologie wytwarzania, pozwalająca na zrównoważenie krajowego popytu na energię. Polityka energetyczna Polski ukierunkowana jest na zapewnienie właściwego rozwoju infrastruktury wytwórczej, przesyłowej i magazynowej oraz stymulowanie inwestycji w nowoczesne, energooszczędne technologie i produkty, a także ograniczenia zależności od dostaw surowców energetycznych.

23. System transportowy. Nowoczesna sieć drogową i kolejową, rozwinięta sieć śródlądowych dróg wodnych, lotnisk, portów morskich oraz infrastruktura dostępu do tych portów, a także sprawny system transportu publicznego umożliwiają rozwój polskiej gospodarki i wzmacniają jej powiązanie z gospodarką światową. Są także ważnym składnikiem bezpieczeństwa narodowego oraz terytorialnie zrównoważonego rozwoju kraju. Nowoczesna infrastruktura transportowa, unowocześniony park taborowy oraz integralne systemy zarządzania przewozami obniżają koszty w gospodarce, przyczyniając się jednocześnie do obniżenia presji na środowisko. Systematyczna poprawa infrastruktury transportowej będzie stanowiła jedno z podstawowych wyzwań dla rozwoju państwa.

Rozdział II

ŚRODOWISKO BEZPIECZEŃSTWA POLSKI

24. Współczesne środowisko bezpieczeństwa charakteryzuje zacieranie się granic między jego wymiarem wewnętrznym i zewnętrznym, militarnym i pozamilitarnym. Globalizacja i rosnąca współzależność często skutkują nieprzewidywalnością zjawisk, których zasięg nie jest już ograniczony barierami geograficznymi, systemami politycznymi i gospodarczymi. Nadal obecne są wyzwania i zagrożenia typu militarnego. Bezpieczeństwo Polski będzie zależało od jej zdolności do efektywnej realizacji interesów narodowych i osiągnięcia celów strategicznych w obecnych i prognozowanych warunkach bezpieczeństwa. Dotyczy to w szczególności wykorzystania szans i sprostania wyzwaniom o charakterze wewnętrznym i zewnętrznym, asymetrycznym i transsektorowym, które są konsekwencją wzajemnie na siebie oddziałujących procesów i zjawisk politycznych, militarnych, ekonomiczno-społecznych, demograficznych i środowiskowych.

2.1. Wymiar globalny

25. Procesy globalizacji, tworzenie się wielobiegunowego porządku politycznego, zagrożenia militarne oraz szereg wyzwań o charakterze asymetrycznym wpływają na bezpieczeństwo i stabilność państw. W połączeniu z dysproporcjami rozwojowymi oraz rywalizacją międzypaństwową wzmagają one ryzyko wystąpienia konfliktów, sporów i napięć. Nie zniknęła groźba konfliktów o charakterze regionalnym i lokalnym.

26. **Organizacja Narodów Zjednoczonych** – jedyna struktura powołana w celu zapewnienia bezpieczeństwa globalnego, ma szczególną pozycję w systemie organizacji międzynarodowych. Niekorzystnym zjawiskiem są występujące w jej ramach obszary dysfunkcjonalności, niedecyzyjności oraz rywalizacji państw i grup regionalnych, co skutkuje obniżeniem legitymizacji i efektywności jej działań. Podstawowe znaczenie będzie miało podniesienie skuteczności i wiarygodności ONZ jako źródła legitymizowanych prawnie działań społeczności międzynarodowej w różnych sferach bezpieczeństwa globalnego.

27. Problemem globalnym pozostaną skutki działań państw pozostających poza systemem współpracy międzynarodowej, niestosujących się (lub czyniących to selektywnie) do norm prawa międzynarodowego. Podważanie powszechnie legitymizowanych norm pokojowego współistnienia państw prowadzi do osłabienia współczesnego porządku międzynarodowego.

28. Niepokój budzi postępujące w ostatnich latach **podważanie wiarygodności porozumień rozbrojeniowych**, w tym dotyczących nieprolifracji broni masowego rażenia. Wiąże się to z groźbą jej niekontrolowanego rozwoju, powstania nowego wyścigu zbrojeń czy uzyskania dostępu do tego typu broni przez ugrupowania terrorystyczne.

29. Problemem bezpieczeństwa światowego pozostanie utrzymywanie się **porządków autorytarnych** i postaw konfrontacyjnych, nieposzanowanie zasad prawa międzynarodowego, standardów demokratycznych, praw człowieka, mniejszości etnicznych i religijnych. W przypadkach niektórych państw autorytarnych wiąże się to ze stworzeniem atrakcyjnych modeli gospodarczych, które rzucają wyzwanie systemom zachodniej demokracji i gospodarki rynkowej. Zwiększa to odpowiedzialność społeczności międzynarodowej za wspieranie i upowszechnianie demokracji, praworządności i bezpieczeństwa. Polska transformacja ustrojowa jest niezmiennie przykładem i źródłem dobrych praktyk dla państw przekształcających swoje systemy polityczne, prawne i gospodarcze.

30. Zagroženiami dla globalnego bezpieczeństwa pozostaną **międzynarodowy terroryzm i zorganizowana przestępczość** jako składniki niestabilności i konfliktów wewnętrznych oraz źródła takich patologii, jak: przemysł broni, materiałów jądrowych i podwójnego zastosowania, handel narkotykami i ludźmi, porwania dla okupu oraz nielegalne operacje finansowe. Wyzwanie stanowią też niekontrolowane migracje ludności, wywołane zarówno przez konflikty, jak i mające swe źródło w problemach natury gospodarczej i społecznej.

31. Wraz z pojawieniem się nowych technologii teleinformatycznych oraz rozwojem sieci Internet pojawiły się nowe zagrożenia, takie jak **cyberprzestępczość, cyberterroryzm, cyberspiegostwo, cyberkonflikty** z udziałem podmiotów niepaństwowych i **cyberwojna**, rozumiana jako konfrontacja w cyberprzestrzeni między państwami. Obecne trendy rozwoju zagrożeń

w cyberprzestrzeni wyraźnie wskazują na rosnący wpływ poziomu bezpieczeństwa obszaru domeny cyfrowej na bezpieczeństwo ogólne kraju. Przy rosnącym uzależnieniu od technologii teleinformatycznych konflikty w cyberprzestrzeni mogą poważnie zakłócić funkcjonowanie społeczeństw i państw.

32. Istotnym wyzwaniem dla bezpieczeństwa międzynarodowego stają się różne formy **ekstremizmu** o podłożu politycznym, religijnym, etnicznym, społeczno-ekonomicznym i innym. Są one szczególnie niebezpieczne, gdy wykorzystują terroryzm jako instrument działania. Zjawisko ekstremizmu może mieć zorganizowany charakter, jak również wynikać z działań pojedynczych osób.

33. W konsekwencji dynamicznego rozwoju społecznego, gospodarczego i technologicznego świata wyzwaniem staje się **wzrost zapotrzebowania na energię, żywność i wodę pitną**. Surowce energetyczne i metale ziem rzadkich występują często na obszarach niestabilnych politycznie, lub stają się narzędziami realizacji celów politycznych państw eksporterów. Rosnący popyt na żywność jest konsekwencją obserwowanej w wielu częściach świata eksplozji demograficznej, zmian klimatu oraz nierównomiernego rozwoju gospodarczego. Prowadzi to do wzrostu cen żywności i niezdolności niektórych państw do zaspokojenia potrzeb żywnościowych ludności. Kurczą się zasoby wody pitnej oraz znaczne zanieczyszczenie jej ujęć mogą w przyszłości stać się przyczyną konfliktów i wojen.

2.2. Wymiar regionalny

34. Bezpieczeństwo Europy determinowane będzie przez cztery główne czynniki: NATO, Unię Europejską, strategiczną obecność USA na kontynencie europejskim oraz relacje z Rosją. Istotne jest, by ewolucja bezpieczeństwa w Europie sprzyjała spójności i solidarności oraz rozwojowi zdolności obronnych NATO i UE, a nie obniżeniu poziomu ambicji państw członkowskich w tej mierze. Utrzymanie adekwatnego poziomu zdolności obronnych oraz wola polityczna do realizacji zobowiązań z dziedziny bezpieczeństwa będą zapobiegały organizacji procesów bezpieczeństwa według kryteriów różnej prędkości.

35. W przewidywalnej przyszłości Europa pozostanie kontynentem o zróżnicowanych zagrożeniach w wymiarze militarnym – większość państw prowadzi pogłębioną współpracę polityczno-wojskową i należy do struktur współpracy wielostronnej (NATO i UE). Mimo to nie brak dziś w Europie źródeł **potencjalnej destabilizacji**, wynikających ze sporów politycznych i terytorialnych, napięć etnicznych i religijnych, mogących przybrać charakter konfliktów zbrojnych. Jedynie trwałe rozwiązania pokojowe i stałe wsparcie wspólnoty międzynarodowej dają szansę na rozwiązanie konfliktów i eliminację ryzyka otwartej konfrontacji.

36. W sąsiedztwie Polski istnieje ryzyko konfliktów o charakterze regionalnym i lokalnym, mogących angażować ją pośrednio lub bezpośrednio. Polska nie jest też wolna od form nacisku politycznego wykorzystującego argumentację wojskową. W jej najbliższym otoczeniu występuje duże skupienie potencjałów wojskowych, także o konfiguracji ofensywnej. Zagrożenia dla Polski mogą w niesprzyjających okolicznościach przyjąć charakter niemilitarny i militarny. W przypadku zagrożeń militarnych mogą one przybrać postać zagrożeń kryzysowych oraz wojennych, to jest konfliktów zbrojnych o różnej skali – od działań zbrojnych poniżej progu klasycznej wojny, do mniej prawdopodobnego konfliktu na dużą skalę.

37. **NATO** pozostanie najważniejszym sojuszem polityczno-wojskowym oraz gwarantem bezpieczeństwa Polski. Kluczową sprawą jest utrzymanie przez Sojusz Północnoatlantycki pełnego spektrum zdolności wojskowych i politycznych oraz solidarności sojuszniczej, gwarantujących realizację jego podstawowej misji – kolektywnej obrony, a także podejmowanie innych zadań wynikających z ewolucji jego otoczenia.

38. **Unia Europejska** i rozwijana w jej ramach Wspólna Polityka Bezpieczeństwa i Obrony (WPBiO) będą stanowiły istotny czynnik bezpieczeństwa Polski. Dalszy rozwój WPBiO zależy od postępu procesów integracyjnych w Unii Europejskiej, intensyfikacji współdziałania UE i NATO, politycznej woli budowy zdolności obronnych oraz aktywnego zaangażowania operacyjnego UE w swoim sąsiedztwie. Ważne jest dążenie do rozwijania w ramach Unii Europejskiej współpracy w zakresie urzeczywistniania Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości, w szczególności w obszarze wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych. W interesie Polski jest ambitne podejście do tych wyzwań.

39. Utrzymywanie się tendencji spadkowej wielkości **budżetów obronnych państw NATO i UE** będzie negatywnie wpływać na zdolności do działania obu organizacji. Szansą dla poprawy tego stanu może być wzmocnienie strategicznej i operacyjnej współpracy NATO i UE w sferze bezpieczeństwa.

40. Reorientacja amerykańskiej polityki zagranicznej w kierunku Azji i Pacyfiku oraz ewolucja priorytetów USA w sferze bezpieczeństwa międzynarodowego będą wpływały na stan relacji transatlantyckich. Istotne jest utrzymanie znaczącego i trwałego zaangażowania Stanów Zjednoczonych w sprawę bezpieczeństwa europejskiego, w ramach NATO i relacji dwustronnych. Ważne jest również odpowiednie zaangażowanie we współpracę transatlantycką ze strony państw europejskich, które powinny zwiększać swoją odpowiedzialność w sferze bezpieczeństwa oraz rozwijać adekwatne zdolności i zasoby.

41. Relacje **Rosji** z Zachodem pozostaną ważnym czynnikiem oddziałującym na bezpieczeństwo Polski, regionu i Europy. Odbudowywanie mocarstwowości Rosji kosztem jej otoczenia oraz nasilanie się jej konfrontacyjnej polityki, czego przykładem jest konflikt z Ukrainą, w tym aneksja Krymu, negatywnie rzutuje na stan bezpieczeństwa w regionie.

42. Zmiany zachodzące w sferze bezpieczeństwa zwiększają znaczenie współpracy regionalnej, zarówno w wymiarze politycznym, jak i obronnym. Pogłębiona kooperacja subregionów Europy w dziedzinie bezpieczeństwa, w tym obrony, pozostanie korzystna politycznie i gospodarczo. Nie może ona jednak zastąpić rozwiązań sojuszniczych i ogólnoeuropejskich w tym względzie.

43. Wyzwaniem dla europejskiej polityki bezpieczeństwa stają się procesy zachodzące w państwach **wschodniego sąsiedztwa UE**, połączone z silną polityczną, wojskową i gospodarczą presją Rosji realizującej własne interesy. Dotyczy to przede wszystkim stanu demokracji i kierunków transformacji ustrojowej, potencjału militarnego, procesów reintegracyjnych obejmujących między innymi sferę obronności, a także konfliktów lokalnych i regionalnych sprzyjających utrwalaniu stanu niestabilności w tym regionie. Korzystny byłby szeroki udział jego państw w procesach integracji europejskiej, umacniających bezpieczeństwo i wzajemne zaufanie, opartych o zasady poszanowania suwerenności państwowej i integralności terytorialnej.

44. Poważnym wyzwaniem dla bezpieczeństwa europejskiego jest także sytuacja w regionie Afryki Północnej i Bliskiego Wschodu, jak również utrzymujący się potencjał niestabilności na Bałkanach.

45. W sferze bezpieczeństwa kooperatywnego nadal istotną rolę odgrywa potencjał **Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie** jako forum dyskusji politycznych i praktycznych działań służących rozwiązywaniu sytuacji konfliktowych. OBWE dysponuje szerokim instrumentarium rozwiązywania sytuacji kryzysowych, ale jego faktyczna efektywność zależna jest od zaangażowania państw uczestniczących. Pogłębiające się podziały w Europie powodują, że w najbliższych latach nie należy spodziewać się poprawy funkcjonowania tej organizacji.

46. Negatywnym zjawiskiem jest **osłabienie reżimu kontroli zbrojeń konwencjonalnych i systemu środków budowy zaufania w Europie**, czy też instrumentalne wykorzystywanie zapisów dokumentów OBWE w tej dziedzinie w celu legitymizacji nierzadko intensywnej działalności wojskowej. Kryzys wokół *Traktatu o Konwencjonalnych Siłach Zbrojnych w Europie (Traktat CFE)* pozostaje nierozwiązany i należy zakładać, iż stan ten nie ulegnie zmianie w dłuższej perspektywie. Będzie to miało swoje negatywne konsekwencje dla bezpieczeństwa i wzajemnego zaufania na obszarze OBWE.

47. Znaczenie **bezpieczeństwa w cyberprzestrzeni** będzie rosło, podobnie jak odpowiedzialność państw za jej ochronę i obronę. Istotne znaczenie dla zwiększenia poziomu bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej w cyberprzestrzeni ma polityka organizacji i struktur współpracy międzynarodowej, w pracach których Polska uczestniczy oraz współpraca dwustronna z wybranymi państwami, w szczególności z państwami NATO i UE.

48. **Starzenie się ludności** państw europejskich będzie powodowało obciążenia dla finansów publicznych. Zapewnienie zastępowalności pokoleń wymusza na Unii Europejskiej, w tym i na Polsce, wypracowanie wspólnych rozwiązań dotyczących migracji, doskonalenie standardów w zakresie polityki rodzinnej państw członkowskich, a także upowszechnienie polityki aktywnego i zdrowego starzenia. W interesie Polski jest, aby polityka migracyjna UE nie dyskryminowała państw Partnerstwa Wschodniego i umożliwiała napływ wysoko wykwalifikowanych pracowników.

49. Wskutek zależności państw Unii Europejskiej od importu surowców energetycznych, niezbędne będzie zapewnienie **bezpieczeństwa energetycznego** poprzez nieprzerwane oraz zdywersyfikowane źródła dostaw gazu ziemnego i ropy naftowej. Wyzwaniem będą również skutki ograniczenia transportu ropy naftowej przez terytorium Polski do państw Europy Środkowej, podobnie jak importu tego surowca do Polski przy wykorzystaniu istniejącej infrastruktury. Szansą będzie budowa wspólnego europejskiego rynku energii, utrzymanie solidarnych zachowań państw członkowskich, służących stworzeniu jednolitych reguł i instrumentów podnoszących bezpieczeństwo energetyczne. Wyzwaniem dla Polski będzie zapewnienie efektywnych warunków instytucjonalnych i prawnych dla poszukiwań i eksploatacji surowców ze złóż niekonwencjonalnych oraz dla rozwoju energetyki jądrowej, której znaczna część cyklu paliwowego zlokalizowana jest na obszarze UE, a wykorzystywany na jej potrzeby uran znajduje się głównie w krajach stabilnych politycznie.

50. Zachowanie **różnorodności biologicznej** jest ważnym celem polityki europejskiej. Jednym z narzędzi jego realizacji jest sieć obszarów Natura 2000, chroniąca gatunki i siedliska o znaczeniu wspólnotowym. Istotne jest włączanie problematyki różnorodności biologicznej do innych polityk i uwzględnienie kosztów jej utraty w rachunku ekonomicznym.

2.3. Wymiar krajowy

51. Pogarszająca się **sytuacja demograficzna**, spowodowana malejącym przyrostem naturalnym i emigracją zarobkową, staje się coraz poważniejszym wyzwaniem rozwojowym Polski. Wiąże się to z rozlicznymi zagrożeniami, w tym związanymi z niedoborem siły roboczej, znacznym obciążeniem dla systemu ubezpieczeń społecznych oraz z koniecznością zapewnienia warunków dla wydłużenia aktywności zawodowej i społecznej osób starszych.

52. Barię dla dalszego rozwoju jest także utrzymujące się zjawisko długotrwałego bezrobocia, ubóstwa i wykluczenia społecznego, a co za tym idzie **rozwarstwienia społecznego** i nierównego dostępu do dóbr i usług. Szansą na zwiększenie spójności społecznej będą działania aktywizujące, umożliwiające powszechne uczestnictwo w różnych sferach życia społeczno-gospodarczego.

53. Bezpieczeństwo zdrowotne obywateli współkształtuje bezpieczeństwo narodowe. Wpływają na nie nasilające się zmiany demograficzne, zmiany warunków środowiskowych oraz rozwój nowych technologii.

54. Utrzymywać się będą wyzwania dla **bezpieczeństwa powszechnego i porządku publicznego**, w tym te związane z ochroną ludności, bezpieczeństwem imprez masowych i ruchu drogowego oraz przestępczością zorganizowaną, gospodarczą, narkotykową i handlem ludźmi.

55. Międzynarodowy charakter **terroryzmu** oraz intensywność jego przejawów sprawiają, że Polska nie jest wolna od tego typu zagrożeń. Szczególnie niebezpieczne mogą okazać się pojedyncze osoby lub małe grupy osób wykorzystujące metody terroru jako narzędzia do realizowania własnych celów o podłożu politycznym, społecznym, ekonomicznym lub religijnym.

56. Rosnąca pozycja Polski na arenie międzynarodowej oraz członkostwo w NATO i UE wpływają na zwiększone zainteresowanie **obcych służb wywiadowczych** naszym krajem. Ewentualne nieuprawnione ujawnienie czy kradzież informacji niejawnych oraz innych chronionych prawem danych może spowodować straty dla bezpieczeństwa narodowego i interesów Rzeczypospolitej Polskiej.

57. Bezpieczne funkcjonowanie systemu teleinformatycznego Rzeczypospolitej Polskiej jest warunkiem niezakłóconego działania całego państwa. Wyzwaniem pozostaje zapewnienie dostępności, integralności i poufności danych przetwarzanych w systemach teleinformatycznych administracji publicznej oraz brak jednolitych zabezpieczeń teleinformatycznych. Istotne znaczenie z punktu widzenia bezpieczeństwa ma niewystarczająca wiedza użytkowników o zagrożeniach w cyberprzestrzeni oraz konieczność rozwiązania dylematu pomiędzy wolnością osobistą i ochroną praw jednostki, a stosowaniem środków służących zachowaniu bezpieczeństwa państwa.

58. Korupcja stanowi barierę dla dalszego rozwoju Polski i wyzwanie dla jej bezpieczeństwa ekonomicznego. Obszary szczególnie nią zagrożone to: infrastruktura, informatyzacja administracji publicznej, wykorzystywanie środków unijnych, służba zdrowia, obronność, energetyka oraz ochrona środowiska.

59. Bezpieczny system finansowy, oparty na zrównoważonych w średnim okresie finansach publicznych, z instytucjami finansowymi zbudowanymi adekwatnie do wyzwań czasu, jest jednym z najważniejszych instrumentów stabilnego rozwoju państwa.

60. Wyzwaniem dla bezpieczeństwa narodowego jest uzależnienie krajowej gospodarki od dostaw surowców energetycznych z jednego źródła oraz wahań cen tych surowców spowodowane wydarzeniami na rynkach międzynarodowych. Na sektor energetyczny coraz silniej będzie oddziaływała polityka regulacyjna UE, tworząc wyzwania finansowe oraz ograniczenia swobody działania w sferze energetycznej. Do poprawy **bezpieczeństwa energetycznego** przyczyni się dywersyfikacja dróg i źródeł dostaw surowców, z wykorzystaniem złóż niekonwencjonalnych, źródeł wytwarzania, między innymi w oparciu o energetykę jądrową, a także zapewnienie stabilności dostaw energii poprzez rozwój infrastruktury wytwórczej i sieciowej.

61. Niezadawalająca konkurencyjność **polskiej gospodarki** jest wyzwaniem dla bezpieczeństwa. Innowacyjność, rozwój oparty na wiedzy, e-biznes oraz tworzenie korzystnych warunków organizacyjnych, finansowych i prawnych dla działalności gospodarczej stwarzają szansę szybkiej poprawy sytuacji.

62. Przemysł pozostaje kluczowym czynnikiem budowania dobrobytu i mocnej pozycji Polski na arenie europejskiej i międzynarodowej. Wyzwaniem będzie utrzymanie silnej krajowej bazy przemysłowej. W warunkach nowoczesnej gospodarki rośnie udział sektora usług w tworzeniu PKB. Konkurencyjna, nowoczesna i przyjazna środowisku gospodarka umożliwi obniżenie cen i kosztów oraz tworzenie nowych, lepszych dóbr i usług.

63. Dekapitalizacja majątku narodowego, w szczególności infrastruktury przemysłowej, energetycznej, transportowej oraz mieszkaniowej, może powodować wzrost zagrożenia katastrofami o podłożu technicznym. Szczególną uwagę należy zwrócić na jej elementy zaliczane do infrastruktury krytycznej.

Rozdział III

KONCEPCJA DZIAŁAŃ STRATEGICZNYCH.

STRATEGIA OPERACYJNA

64. Interesy narodowe i cele strategiczne Polski w powiązaniu z diagnozą środowiska bezpieczeństwa narodowego określają priorytety polityki bezpieczeństwa i obronnej. Wskazują one na potrzebę zrównoważonego umiędzynarodowienia i samodzielności w zakresie bezpieczeństwa Polski, w tym zwiększenia strategicznej odporności kraju na różnego rodzaju zagrożenia.

65. Główny kierunek działań strategicznych w tym zakresie określają trzy priorytety polityki bezpieczeństwa, do których należą:

- **zapewnienie gotowości i demonstracja determinacji do działania w sferze bezpieczeństwa i obrony** oraz wzmocnienie narodowych zdolności obronnych, ze szczególnym traktowaniem tych obszarów bezpieczeństwa narodowego, w których sojusznicze (wspólne) działania mogą być utrudnione (sytuacje trudnokonsensusowe);
- **wspieranie procesów służących wzmocnieniu zdolności NATO do kolektywnej obrony, rozwój Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony UE, umacnianie strategicznych partnerstw** (w tym z USA) oraz strategicznych relacji z partnerami w regionie;
- **wspieranie i selektywny udział w działaniach społeczności międzynarodowej**, realizowanych na podstawie norm prawa międzynarodowego, mających na celu zapobieganie powstawaniu nowych źródeł zagrożeń, reagowanie na zaistniałe kryzysy oraz przeciwdziałanie ich rozprzestrzenianiu się.

66. W ramach pierwszego priorytetu Polska koncentruje wysiłki strategiczne głównie na zapewnieniu bezpieczeństwa własnych obywateli oraz terytorium państwa, wsparciu obrony państw sojuszniczych zgodnie z przyjętymi umowami międzynarodowymi, a następnie na udziale w reagowaniu na zagrożenia poza terytorium sojuszniczym. Podstawowy warunek tworzy społeczne przyzwolenie oraz polityczne porozumienie co do **nadrzędnego traktowania spraw bezpieczeństwa narodowego** w polityce państwa. Determinacja, zdolność i gotowość do działania, oparte na szerokim konsensu-

sie politycznym, wzmacniają siłę Polski w stosunkach międzynarodowych, konieczną zarówno do przyciągania sojuszników i partnerów, jak i odstraszenia potencjalnych przeciwników. Umożliwiają też skuteczne reagowanie na presję czy szantaż polityczno-militarny. Ważnymi instrumentami gwarantującymi społeczne i polityczne porozumienie w sprawach bezpieczeństwa są: edukacja obywatelska, dialog społeczny, współpraca parlamentarna, a także Rada Bezpieczeństwa Narodowego.

67. W ramach drugiego priorytetu Polska będzie koncentrowała się na działaniach służących **konsolidacji NATO wokół funkcji obronnej**, w tym strategicznemu wzmocnieniu wschodniej flanki Sojuszu. Zmierzają one do rozwoju praktycznych mechanizmów kolektywnej obrony, a zwłaszcza adekwatne do zagrożeń kształtowanie zdolności wojskowych. Duże znaczenie dla bezpieczeństwa Polski ma także rozwój i spójność polityczna Unii Europejskiej. Działania państwa polskiego będą ukierunkowane na **pogłębianie procesów integracyjnych UE w dziedzinie bezpieczeństwa**, tak aby dysponowała ona adekwatnym potencjałem bezpieczeństwa, w tym obronnym. W interesie Polski jest poprawa **strategicznej współpracy między NATO a UE** – wzmocnienie spójności politycznej oraz zwiększenie skuteczności w działaniu. Pośród strategicznych partnerstw Polski priorytetowe znaczenie ma **współpraca ze Stanami Zjednoczonymi Ameryki**. Polska będzie zabiegała o jak najszerzą obecność wojskową USA w Europie, w tym w Polsce oraz będzie wspierała działania na rzecz zachowania amerykańskich gwarancji dla bezpieczeństwa Europy. Będzie także aktywnie działała na rzecz wzmocnienia podmiotowości **państw Europy Wschodniej**, zwłaszcza objętych inicjatywą Partnerstwa Wschodniego UE. Z sąsiadami Polski rozwijane będą stosunki z wykorzystaniem różnych form współpracy. W relacjach z Federacją Rosyjską istotne będzie rozwiązywanie spraw trudnych z uwzględnieniem standardów prawa międzynarodowego. Punktem wyjścia dla kształtowania stosunków NATO z Rosją powinny być: analiza sojusznicznych interesów bezpieczeństwa, przestrzeganie norm prawa międzynarodowego oraz zasady pragmatyzmu i wzajemności. Rozwijana będzie współpraca regionalna w ramach Grupy Wyszehradzkiej. Konieczne będzie intensyfikowanie relacji z państwami o rosnącej pozycji międzynarodowej.

68. Realizacja trzeciego priorytetu wymaga podjęcia działań na rzecz wzmocnienia **ONZ**, kontynuacji starań o dokonanie przeglądu norm pra-

wa międzynarodowego oraz wzmacniania skuteczności reżimów i regulacji w obszarze kontroli zbrojeń i rozbrojenia, w tym środków budowy zaufania i bezpieczeństwa. W wymiarze regionalnym istnieje potrzeba odbudowy znaczenia **OBWE**, choć proces ten wymaga konstruktywnego podejścia wszystkich państw członkowskich. Ważną formą udziału w działaniach społeczności międzynarodowej jest uczestnictwo w operacjach poza granicami kraju. Działania wojskowe powinny być wzmacniane poprzez zaangażowanie cywilne, w tym poprzez pomoc rozwojową.

69. Zgodnie z przyjętymi priorytetami Polska organizuje i prowadzi następujące rodzaje działań strategicznych w sferze bezpieczeństwa: działania obronne, ochronne oraz w sferze bezpieczeństwa społecznego i gospodarczego.

3.1. Działania obronne

70. Istotą działań obronnych jest stałe utrzymywanie gotowości do skutecznego reagowania na zagrożenia dla niepodległości i nienaruszalności terytorialnej Rzeczypospolitej Polskiej. Do działań uzupełniających należy aktywne wykorzystywanie szans i uprzedzające redukcje ryzyk w dziedzinie bezpieczeństwa, między innymi poprzez udział w międzynarodowych wysiłkach na rzecz ograniczania źródeł zagrożeń, w tym w międzynarodowych operacjach bezpieczeństwa. Służą temu: działania dyplomatyczne na rzecz bezpieczeństwa, działania wojskowe, działania wywiadowcze i kontrwywiadowcze w sferze obronnej oraz funkcjonowanie naukowo-przemysłowego potencjału obronnego.

71. Działania dyplomatyczne służą zapewnieniu korzystnych warunków międzynarodowych, możliwie najpełniej gwarantujących realizację szeroko pojętych interesów Rzeczypospolitej Polskiej. Stałym kierunkiem aktywności polskiej dyplomacji w obszarze bezpieczeństwa są działania służące wzmacnianiu wiarygodności i skuteczności kolektywnej obrony oraz siły odstraszenia Sojuszu Północnoatlantyckiego, wsparciu dla usprawnienia WPBiO UE w wymiarze polityczno-strategicznym, instytucjonalnym i operacyjnym oraz poprawie strategicznej współpracy między NATO a UE. Równie ważnym zadaniem dyplomacji jest kształtowanie efektywnej współpracy dwustronnej i wielostronnej, w tym: dalsze wzmacnianie ugrupowań

regionalnych, które współtworzy Polska – głównie Trójkąta Weimarskiego i Grupy Wyszehradzkiej; rozwijanie potencjału współpracy między innymi z Litwą, Łotwą, Estonią i państwami nordyckimi oraz Rumunią; poszerzenie spektrum współpracy dwustronnej ze Stanami Zjednoczonymi Ameryki, przy jednoczesnej intensyfikacji współpracy polityczno-wojskowej; wspieranie reform państw Europy Wschodniej, zwłaszcza w ramach Partnerstwa Wschodniego UE; kształtowanie stosunków z Rosją na zasadach wzajemności, przejrzystości oraz respektowania suwerenności państw sąsiednich; rozszerzanie relacji partnerskich ze wschodzącymi mocarstwami, w tym dialog w sprawach bezpieczeństwa.

72. Istotnym obszarem zainteresowania jest kontrola zbrojeń konwencjonalnych i system środków budowy zaufania w Europie. Kontynuowane będą działania na rzecz przełamania impasu wokół *Traktatu CFE*, jego wzmocnienia, modernizacji i rozbudowy. Konieczne jest utrzymanie i umacnianie aktywnej pozycji Polski w systemie nierozprzestrzeniania broni masowego rażenia. Dotyczy to także ograniczenia ryzyka rozwoju nowych dziedzin proliferacji (np. poprzez Inicjatywę na Rzecz Nieprolifracji Broni Masowego Rażenia – PSI).

73. Działania w sferze militarnej ukierunkowane są na utrzymywanie i demonstrowanie wszechstronnej gotowości państwa do skutecznego reagowania na militarne zagrożenia dla niepodległości i integralności terytorialnej Polski. Zadania w tym zakresie wykonują przede wszystkim Siły Zbrojne RP, które są gotowe do realizacji trzech rodzajów misji: zagwarantowania obrony państwa i przeciwstawienia się agresji zbrojnej; wspierania podsystemów ochronnych w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego i pomocy społeczeństwu; udziału w procesie stabilizacji sytuacji międzynarodowej, w tym w międzynarodowych działaniach z dziedziny zarządzania kryzysowego. W misji obrony państwa mieści się również wypełnianie funkcji militarnego odstraszania, poprzez demonstrowanie gotowości do obrony siłami utrzymanymi w czasie pokoju oraz gotowości do ich mobilizacyjnego rozwinięcia w razie wojny.

74. Główne zadania Sił Zbrojnych RP, nadające kierunek działalności planistycznej i szkoleniowej w czasie pokoju, dotyczą zapewnienia zdolności państwa do: obrony i przeciwstawienia się agresji; utrzymywania gotowości do realizacji zadań związanych z obroną i ochroną nienaruszalności gra-

nic; prowadzenia strategicznej operacji obronnej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej; udziału w działaniach antyterrorystycznych w kraju i poza granicami; udziału w operacji obronnej poza obszarem państwa odpowiednio do zobowiązań sojuszniczych w ramach artykułu 5 Traktatu Północnoatlantyckiego; prowadzenia działalności rozpoznawczej i wywiadowczej. W operacji obronnej na terytorium kraju szczególne zadania przewidzieć należy dla oddziałów i pododdziałów Wojsk Specjalnych oraz formacji Narodowych Sił Rezerwowych.

75. W celu wypełnienia misji związanej ze wspieraniem podsystemów ochronnych w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego i pomocy społeczeństwu Siły Zbrojne RP utrzymują zdolność do realizacji zadań polegających na: monitorowaniu i ochronie przestrzeni powietrznej oraz wsparciu ochrony granicy państwowej na lądzie i morzu; prowadzeniu działalności rozpoznawczej i wywiadowczej; monitorowaniu skażeń promieniotwórczych, chemicznych i biologicznych na terytorium kraju; oczyszczaniu terenu z materiałów wybuchowych i przedmiotów niebezpiecznych pochodzenia wojskowego; prowadzeniu działań poszukiwawczo-ratowniczych; pomocy władzom państwowym, administracji publicznej oraz społeczeństwu w reagowaniu na zagrożenia (sytuacje kryzysowe) oraz likwidacji ich skutków. W tym ostatnim zadaniu szczególną rolę spełniać powinny formacje Narodowych Sił Rezerwowych, wydzielane w razie potrzeby do użycia przez wojewodów.

76. Uczestnictwo w działaniach na rzecz stabilizacji sytuacji międzynarodowej oraz w międzynarodowych misjach i operacjach zarządzania kryzysowego wymaga utrzymywania przez Siły Zbrojne RP adekwatnych sił i środków wspierających udział w różnych typach operacji i misji zarządzania kryzysowego (pokojowych, reagowania kryzysowego, pomocy humanitarnej) prowadzonych przez NATO, UE, ONZ oraz innych operacjach wynikających z porozumień międzynarodowych, a także współpracy wojskowej w zakresie rozwoju i stosowania środków budowy zaufania i bezpieczeństwa.

77. Cyberprzestrzeń stała się kolejnym środowiskiem walki zbrojnej. Siły Zbrojne RP muszą dysponować zdolnościami defensywnymi i ofensywnymi w tej sferze, tak aby realizować funkcję odstraszenia potencjalnego przeciwnika. W szczególności muszą być one gotowe, samodzielnie i we współpracy z sojusznikami, do prowadzenia operacji ochronnych i obronnych na większą skalę w razie cyberkonfliktu lub cyberwojny.

78. Działania służb specjalnych w sferze obronnej. Podstawową misją służb wywiadu w sferze obronnej jest uzyskiwanie, gromadzenie, analizowanie, przetwarzanie i przekazywanie informacji organom państwa odpowiedzialnym za bezpieczeństwo narodowe o istniejących i potencjalnych zagrożeniach Rzeczypospolitej Polskiej, jej interesów oraz obywateli. Działania wywiadowcze obejmują także: identyfikowanie i monitorowanie szans oraz ryzyk dla bezpieczeństwa narodowego; wspieranie Sił Zbrojnych RP uczestniczących w operacjach poza granicami kraju; monitorowanie międzynarodowego obrotu bronią oraz proliferacji broni masowego rażenia i środków jej przenoszenia; obserwację działań związanych z polityką energetyczną i surowcową; zwiększanie własnych możliwości poprzez współpracę z sojusznikami oraz koalicjantami. Zadaniem służb kontrwywiadu w sferze obronnej jest przeciwdziałanie: szpiegostwu, zamachom na jednostki wojskowe oraz obiekty lub urządzenia o znaczeniu obronnym, korupcji w obszarze produkcji dla obronności państwa i naruszeniom ochrony informacji niejawnych, jak również szeroko pojętego bezpieczeństwa informacyjnego. Istotnym zadaniem w tym obszarze jest także zapewnienie bezpieczeństwa badań naukowych i prac rozwojowych zleczanych przez Siły Zbrojne RP oraz inne jednostki resortu obrony narodowej, a także zabezpieczanie produkcji i obrotu towarami, technologiami i usługami o przeznaczeniu wojskowym.

79. Produkcja obronna. Polski przemysłowy potencjał obronny – istotny element gospodarczej sfery bezpieczeństwa – powinien być w maksymalnym stopniu angażowany w proces modernizacji technicznej Sił Zbrojnych RP, a w szczególności w realizowane przez resort obrony narodowej priorytetowe programy modernizacyjne. Działania te powinny być uzupełnione przez mechanizmy wspierania rozwoju podmiotów sektora obronnego, w tym małych i średnich przedsiębiorców oraz dążenie do wyrównywania różnic w rozwoju produkcji i potencjału obronnego w skali europejskiej pozwalającej na zwiększenie konkurencyjności polskiego przemysłowego potencjału obronnego.

3.2. Działania ochronne

80. Istotą działań ochronnych jest zapewnienie warunków dla utrzymania ładu konstytucyjnego, wewnętrznej stabilności państwa, bezpieczeństwa powszechnego i porządku publicznego, zarówno wspólnych, jak i indywi-

dualnych zasobów materialnych i niematerialnych, a także funkcjonowania infrastruktury krytycznej. Działaniem uzupełniającym powinno być uczestnictwo w promowaniu na arenie międzynarodowej oraz krzewienie w społeczeństwie polskim zasad i świadomości należytego korzystania z praw i wolności człowieka i obywatela.

81. Nadrzędnym celem działań **wymiaru sprawiedliwości** jest eliminowanie źródeł zagrożeń dla swobody korzystania z praw i wolności oraz konsekwentne ściganie i karanie sprawców ich naruszeń. W tym zakresie szczególne znaczenie ma zapewnienie przez państwo sprawnego funkcjonowania sądów i prokuratury, terminowe prowadzenie postępowań i rozstrzyganie spraw oraz zagwarantowanie skutecznego wykonania orzeczeń. Ważnym elementem zapewnienia bezpieczeństwa obywatelom jest również zagwarantowanie bezpieczeństwa obrotu gospodarczego, dzięki uproszczeniu i uelastycznieniu procedur prawnych. Konstytucyjne gwarancje ochrony praw i wolności będą w pełni realizowane, gdy instytucje wymiaru sprawiedliwości staną się powszechnie dostępne, szybkie w działaniu oraz przyjazne dla obywateli.

82. Osłona kontrwywiadowcza ukierunkowana jest na ochronę porządku konstytucyjnego i demokratycznego ustroju przed naruszeniami stabilności państwa oraz operacyjne rozpoznawanie zagrożeń dla bezpieczeństwa Polski, wynikających z działalności obcych służb specjalnych. Do głównych zadań kontrwywiadu w tym zakresie należy zaliczyć: skuteczne rozpoznawanie potencjalnych i realnych zagrożeń oraz zapobieganie im za pomocą dostępnych metod operacyjnych i procesowych; bieżący monitoring i analizę sytuacji w obszarze zidentyfikowanych zagrożeń dla bezpieczeństwa państwa; prowadzenie działań profilaktycznych, szczególnie w zakresie ochrony informacji niejawnych; koordynację działań i współpracy z innymi komponentami systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej oraz podmiotami zagranicznymi i międzynarodowymi zgodnie z zobowiązaniami sojuszniczymi.

83. Przeciwdziałanie i zwalczanie terroryzmu i ekstremizmu. Globalny zasięg i skala zjawiska terroryzmu stanowią poważne wyzwanie dla większości organów międzynarodowych i państwowych. Do najważniejszych zadań w zakresie przeciwdziałania i zwalczania terroryzmu i ekstremizmu należą: rozpoznawanie i monitorowanie zagrożeń terrorystycznych dla Polski i jej

obywateli w kraju i za granicą; wykrywanie i neutralizacja zagrożeń terrorystycznych, w tym fizyczne zwalczanie terroryzmu; eliminowanie źródeł finansowania terroryzmu; ściganie karne sprawców zagrożeń terrorystycznych, zgodnie z prawem krajowym oraz obowiązującymi Polskę normami prawa międzynarodowego; rozpoznawanie źródeł terroryzmu i symptomów radykalizacji zachowań i zapobieganie im; współpraca międzynarodowa dwu- i wielostronna na szczeblu politycznym, operacyjnym, analitycznym i prawno-karnym w obszarze zwalczania terroryzmu; profilaktyka antyterrorystyczna, rozwój partnerstwa publiczno-prywatnego, polityka medialna i informowanie społeczeństwa o potencjalnych zagrożeniach, edukacja społeczna. Istotnym elementem działań jest też poprawa bazy prawnej i implementacja dokumentów międzynarodowych do prawa krajowego.

84. Zapewnienie bezpieczeństwa Polski w cyberprzestrzeni, w tym bezpieczeństwa cyberprzestrzeni Rzeczypospolitej Polskiej, to jedno z podstawowych zadań w dziedzinie bezpieczeństwa państwa. Powinno być ono realizowane zarówno poprzez rozwój zdolności do działań defensywnych (obejmujących ochronę podmiotów działających w cyberprzestrzeni oraz samej cyberprzestrzeni), jak i ofensywnych. Szczególnie ważna jest: współpraca i koordynacja działań ochronnych z podmiotami sektora prywatnego – przede wszystkim finansowego, energetycznego, transportowego, telekomunikacyjnego i opieki zdrowotnej; prowadzenie działań o charakterze prewencyjnym i profilaktycznym w odniesieniu do zagrożeń w cyberprzestrzeni; wypracowanie i stosowanie właściwych procedur komunikacji społecznej w tym zakresie; rozpoznawanie przestępstw dokonywanych w cyberprzestrzeni i zapobieganie im oraz ściganie ich sprawców; prowadzenie walki informacyjnej w cyberprzestrzeni; współpraca sojusznicza, także na poziomie działalności operacyjnej służącej do aktywnego zwalczania cyberprzestępstw, w tym wymiany doświadczeń i dobrych praktyk w celu podniesienia skuteczności i efektywności działań krajowych.

85. Bezpieczeństwo informacyjne, w tym **ochrona informacji niejawnych**, to jeden z najważniejszych obszarów funkcjonowania systemu bezpieczeństwa państwa. Strategiczne zadania w tym zakresie obejmują: zapewnienie bezpieczeństwa informacyjnego państwa poprzez zapobieganie uzyskaniu nieuprawnionego dostępu do informacji niejawnych i ich ujawnieniu; zapewnianie personalnego, technicznego i fizycznego bezpieczeństwa informacji niejawnych; akredytację systemów teleinformatycznych służących

przetwarzaniu tych informacji; zapewnienie realizacji funkcji krajowej władzy bezpieczeństwa w celu umożliwienia międzynarodowej wymiany informacji niejawnych.

86. Niezwykle istotne jest zapewnienie warunków **ochrony infrastruktury krytycznej.** Infrastruktura ta obejmuje kluczowe systemy i elementy zapewniające bezpieczeństwo państwa i jego obywateli oraz sprawne funkcjonowanie organów administracji publicznej, instytucji i przedsiębiorców. Ochrona infrastruktury krytycznej jest obowiązkiem operatorów i właścicieli, którzy są wspierani przez potencjał administracji publicznej. W Polsce wdrażane jest nowatorskie podejście w tym zakresie, bazujące na zasadach współodpowiedzialności zainteresowanych stron, rozbudowanej współpracy i wzajemnego zaufania. Działania państwa polegają na ewentualnym uruchomieniu systemu zarządzania kryzysowego na wypadek zakłócenia funkcjonowania infrastruktury krytycznej, a także na podnoszeniu świadomości, wiedzy i kompetencji oraz propagowaniu współpracy w tym obszarze.

87. Podstawą **utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego na właściwym poziomie jest skuteczne zapobieganie ich naruszeniom, a także wykrywanie przestępstw i wykroczeń godzących w życie, zdrowie i mienie obywateli, jak również interesy państwa.** Zadania realizowane w tym zakresie dotyczą różnego rodzaju czynów zabronionych, w tym zarówno przestępczości popospolitej, jak i zorganizowanej o charakterze ekonomicznym, narkotykowym i kryminalnym. Przedmiotowe działania pozostaną ukierunkowane na zwiększenie efektywności w zakresie przeciwdziałania i wykrywania przestępstw i wykroczeń, nieuchronności karania ich sprawców, odzyskiwania utraconego mienia oraz minimalizowania strat budżetu państwa. Istotną rolę odgrywać będzie również koordynacja działań i współpraca z innymi podmiotami systemu bezpieczeństwa narodowego, w tym z właściwymi organami administracji publicznej oraz wewnętrznymi służbami ochrony, a także partnerami zagranicznymi i międzynarodowymi. Najważniejszą służbą realizującą zadania z tego zakresu jest Policja, właściwa w zakresie ochrony życia i zdrowia oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra.

88. Zapewnienie bezpieczeństwa powszechnego (ratownictwo i ochrona ludności). Podstawowym zadaniem ochronnym są działania związane z ratowaniem życia, zdrowia, mienia i środowiska przed klęskami żywioło-

wymi lub spowodowanymi działalnością człowieka oraz innymi miejscowymi zagrożeniami. Wiodącą rolę w tym zakresie odgrywa Państwowe Ratownictwo Medyczne oraz Państwowa Straż Pożarna, która jako główny element krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego działa na rzecz rozpoznawania zagrożeń, przygotowania i prowadzenia działań ratowniczych (także w sytuacjach kryzysowych, takich jak katastrofy i wypadki komunikacyjne, budowlane, chemiczne i zdarzenia radiacyjne). Ważnym wsparciem w tym zakresie jest współpraca ze wszystkimi służbami i podmiotami ratowniczymi, uwzględniająca również podmioty niezaliczone do sektora finansów publicznych (w tym organizacje pozarządowe, takie jak ochotnicze straże pożarne, podmioty uprawnione do ratownictwa górskiego i wodnego), a ustawowo uprawnione do realizowania działań z zakresu ratownictwa w Polsce.

89. Ochrona granicy państwowej. Zasadnicze działania w zakresie zapewnienia nienaruszalności i bezpieczeństwa granic wykonują Straż Graniczna, Służba Celna, Urząd do Spraw Cudzoziemców oraz Siły Zbrojne RP. Do zadań realizowanych przez te służby i organy należy: ochrona terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przed nielegalnym przepływem towarów i osób oraz wprowadzaniem substancji i materiałów niebezpiecznych; organizowanie i prowadzenie kontroli ruchu granicznego w sposób zapewniający płynność ruchu na granicach, zwalczanie przestępczości transgranicznej oraz przestępczości z udziałem cudzoziemców; ochrona obszaru celnego UE, w tym zgodność z prawem przywozu i wywozu towarów; utrzymanie przejść granicznych; regulacja i kontrola legalności pobytu cudzoziemców na terytorium kraju oraz ich zatrudnienia; ochrona polskiej przestrzeni powietrznej; prowadzenie akcji ratunkowych na morskim odcinku granicy państwowej.

90. Działania z zakresu ochrony najważniejszych organów władzy i administracji publicznej realizowane są przez Biuro Ochrony Rządu (BOR), zarówno na terenie kraju, jak i poza jego granicami. Do głównych zadań BOR należy ochrona osób i obiektów ważnych ze względu na interes państwa oraz delegacji państw obcych przebywających w Polsce, polskich przedstawicielstw dyplomatycznych, urzędów konsularnych oraz przedstawicielstw przy organizacjach międzynarodowych. Priorytetem jest zapewnienie maksymalnej ochrony polskich placówek i przedstawicielstw w miejscach występowania dużych napięć społecznych czy rejonach o wysokim poziomie zagrożenia terroryzmem.

91. Do głównych zadań z zakresu **zarządzania kryzysowego** należą: przygotowanie administracji publicznej do działań w sytuacjach kryzysowych, przeciwdziałanie ich powstawaniu, a także sprawna wymiana informacji, podejmowanie decyzji i koordynacja działań, efektywne wykorzystanie sił i środków państwa (również w fazie reagowania i odbudowy), współpraca ze strukturami zarządzania kryzysowego NATO i UE, współpraca dwustronna i międzynarodowa, w szczególności z państwami regionu.

92. Skuteczne zarządzanie rozwojem kraju oraz ochrona praw obywateli wymagają **przeciwdziałania i zwalczania zjawisk korupcyjnych i korupcyjogennych**. Zadania strategiczne w tym obszarze polegają na zwalczaniu korupcji w życiu publicznym i gospodarczym, w szczególności w instytucjach państwowych i samorządowych; skutecznym wykrywaniu przestępstw korupcyjnych i ściganiu ich sprawców; wdrożeniu efektywnych mechanizmów walki z korupcją w administracji publicznej; realizacji postanowień rządowych programów przeciwdziałania korupcji; zwiększeniu świadomości publicznej i promocji etycznych wzorców postępowania; realizacji zobowiązań międzynarodowych Polski dotyczących prewencji i edukacji antykorupcyjnej.

93. Ochrona zdrowia obejmuje rozpoznawanie i przeciwdziałanie zagrożeniom bezpieczeństwa zdrowotnego, w tym związanych z rozwojem współczesnej cywilizacji, a także ratowanie życia i zdrowia ludności. Zapewnienie właściwego poziomu świadczeń zdrowotnych jest nadrzędnym zadaniem realizowanym przez szereg organów i inspekcji oraz podmioty lecznicze, zaangażowane w proces świadczenia usług medycznych.

3.3. Działania społeczne w sferze bezpieczeństwa

94. Istotą działań społecznych w sferze bezpieczeństwa jest stworzenie bezpiecznych warunków godziwego życia obywateli oraz rozwoju duchowego i materialnego narodu. Ochrona dziedzictwa narodowego, w tym zapewnienie możliwości jego bezpiecznego rozwoju, zwłaszcza w sferze ekonomicznej, społecznej i intelektualnej oraz niematerialne wsparcie systemu bezpieczeństwa narodowego należą do kluczowych działań.

95. Ochrona i umacnianie tożsamości narodowej. Ważnym zadaniem państwa jest zachowanie tożsamości narodowej poprzez pielęgnowanie kul-

tury narodowej oraz ciągłości historycznej i pokoleniowej. Konieczna jest nie tylko ochrona dziedzictwa kulturowego i tożsamości narodowej, ale też wydobywanie tkwiącego w nich potencjału rozwoju i budowy nowoczesnego państwa. Działania w tym zakresie będą więc ukierunkowane na zapewnienie powszechnego i równego dostępu do kultury, aktywizację kapitału społecznego, a w jego ramach wzmocnienie postaw patriotycznych oraz aktywnego i świadomego obywatelstwa. Służyć temu będzie ochrona samego dziedzictwa narodowego i jego cyfryzacja, otwarty dostęp do jego zasobów, rozwój edukacji obywatelskiej i kulturalnej w kształceniu ogólnym oraz wsparcie potencjału stowarzyszeń i organizacji pozarządowych zajmujących się tą problematyką.

96. Edukacja dla bezpieczeństwa obejmuje działalność służącą zdobywaniu przez obywateli wiedzy i umiejętności z zakresu bezpieczeństwa. Realizowana jest przez szkolnictwo powszechne i wyższe, centralne i lokalne instytucje państwowe oraz stowarzyszenia i organizacje pozarządowe. Priorytetowe znaczenie ma podnoszenie świadomości społecznej w kwestii rozumienia zagrożeń dla bezpieczeństwa oraz kształtowanie kompetencji pozwalających w sposób celowy i racjonalny reagować na nie. Istotne jest także zwiększanie efektywności działania administracji publicznej w sprawach bezpieczeństwa poprzez ustawiczne podnoszenie kwalifikacji i zdolności do skutecznego reagowania na zagrożenia.

97. Działania mediów na rzecz bezpieczeństwa. Strategicznym zadaniem w tym sektorze bezpieczeństwa jest zacieśnianie współdziałania administracji i służb z mediami, którego celem jest budowanie i pogłębianie świadomości społecznej w zakresie odpowiedniego reagowania na pojawiające się zagrożenia. Ponadto należy położyć nacisk na prowadzenie działalności o charakterze edukacyjnym, mającej na celu szerzenie wiedzy na temat odpowiedniego identyfikowania zagrożeń i skutecznego reagowania w takich sytuacjach.

98. Przeciwdziałanie zagrożeniom dla bezpieczeństwa demograficznego. Demografia stanowi istotny składnik bezpieczeństwa narodowego, wpływający na wszystkie aspekty jego potencjału. Strategicznym zadaniem w tym obszarze jest zahamowanie obecnych i prognozowanych niekorzystnych zmian demograficznych w Polsce. Istotne w tym zakresie jest tworzenie warunków sprzyjających zwiększaniu liczby urodzeń oraz wsparcie rodzin

z dziećmi na utrzymaniu. Stanie się to możliwe dzięki umiejętnie prowadzonej polityce rodzinnej, rynku pracy oraz mieszkaniowej. Kluczowe będą też działania na rzecz ochrony osób starszych oraz odpowiednia polityka migracyjna.

99. Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego wymaga szeregu działań na rzecz poprawy integracji społecznej oraz zapewnienia dostępu do usług publicznych o odpowiednich standardach. Priorytetem polskiej polityki społecznej jest zmniejszanie ubóstwa i wykluczenia społecznego poprzez aktywizację, w szczególności na rynku pracy, osób wykluczonych i zagrożonych ubóstwem. Działania na rzecz zapobiegania rozwarstwieniu i wykluczeniu społecznemu będą wykorzystywały między innymi dobre praktyki wynikające ze współpracy instytucji pomocy społecznej oraz instytucji rynku pracy i ochrony zdrowia.

3.4. Działania gospodarcze w sferze bezpieczeństwa

100. Istotą działań gospodarczych w sferze bezpieczeństwa jest ochrona podmiotów i materialnych zasobów gospodarczego potencjału bezpieczeństwa narodowego przed zagrożeniami w czasie pokoju, kryzysu i wojny oraz wsparcie działania podsystemów operacyjnych systemu bezpieczeństwa narodowego.

101. Wzmacnianie bezpieczeństwa finansowego. W najbliższych latach najważniejszym zadaniem w obszarze bezpieczeństwa finansowego będzie wzmocnienie stabilności makroekonomicznej poprzez uzdrowienie finansów publicznych, zwiększenie stopy oszczędności i inwestycji oraz rozwój eksportu towarów i usług. Istotne jest też wzmocnienie nadzoru finansowego nad wszystkimi instytucjami świadczącymi usługi o charakterze bankowym.

102. Zwiększanie bezpieczeństwa energetycznego. Strategicznym zadaniem na rzecz bezpieczeństwa energetycznego jest uruchomienie wydobywania surowców energetycznych z krajowych złóż niekonwencjonalnych, rozwój infrastruktury sieciowej i wytwórczej w oparciu o paliwa węglowe, jądrowe i gazowe oraz zapewnienie zróżnicowanego dostępu do źródeł i dróg dostaw surowców energetycznych. Kluczowa jest liberalizacja rynków energii oraz tworzenie warunków dla realizacji inwestycji w sektorze energetycznym. Istotnym elementem polityki państwa będzie zapewnienie stabilności dostaw oraz integracja systemów energetycznych z państwami członkowskimi UE.

103. Utrzymywanie rezerw strategicznych. Sprawny i racjonalny system rezerw strategicznych zapewnia wsparcie realizacji zadań w zakresie bezpieczeństwa i obrony państwa, odtworzenia infrastruktury krytycznej, złagodzenia zakłóceń w ciągłości dostaw służących funkcjonowaniu gospodarki i zaspokojeniu podstawowych potrzeb obywateli, ratowania ich życia i zdrowia, a także wypełnienia zobowiązań międzynarodowych Polski. Najważniejszym zadaniem w tym zakresie jest opracowanie i przyjęcie przez Radę Ministrów Rządowego Programu Rezerw Strategicznych oraz zapewnienie mu finansowania na poziomie, który umożliwi realizację zaplanowanych działań. Równie istotne jest zapewnienie sprawnego funkcjonowania systemu zapasów interwencyjnych ropy naftowej i paliw, zabezpieczających zaopatrzenie Polski w sytuacjach kryzysowych oraz jego optymalizacja w zakresie zarządzania zapasami i efektywności kosztowej.

104. Wzmacnianie bezpieczeństwa żywnościowego. Niezbędne jest wdrożenie polityki rolnej, która zwiększy odporność produkcji rolnej na niekorzystne zjawiska i utrzymanie kontroli nad ważnymi dla bezpieczeństwa państwa działami gospodarki żywnościowej oraz zagwarantuje właściwy poziom samowystarczalności żywnościowej.

105. Ochrona środowiska naturalnego. Działania zwiększające bezpieczeństwo ekologiczne będą się koncentrowały na poprawie stanu środowiska, zachowaniu różnorodności biologicznej oraz adaptacji do zmian klimatu, w szczególności poprzez uwzględnienie konieczności zapewnienia odpowiedniego poziomu inwestycji w źródła niskoemisyjne. W ramach ochrony środowiska kontynuowane będą działania na rzecz poprawy czystości powietrza, wód, gleb oraz właściwej gospodarki odpadami. Adaptacja do zmieniających się uwarunkowań klimatycznych i hydrologicznych wymaga wdrożenia nowych rozwiązań systemowych, ukierunkowanych między innymi na minimalizowanie skutków klęsk żywiołowych i ekstremalnych zjawisk pogodowych. Szczególne znaczenie w tym kontekście ma realizacja działań przeciwpowodziowych oraz usprawnienie systemu zarządzania kryzysowego. Istotne jest też prowadzenie kampanii edukacyjnych upowszechniających ochronę środowiska, zachowanie różnorodności biologicznej oraz adaptację do zmian klimatu. Gospodarka wodna musi stać się priorytetem w skali całej gospodarki kraju.

106. Zapewnienie bezpieczeństwa kluczowych struktur przestrzennych gospodarki narodowej. Priorytetem polskiej polityki przestrzennego zagospodarowania kraju jest ograniczenie nadmiernego, chaotycznego rozprzestrzeniania się miast określane jako suburbanizacja. Pożądane jest tworzenie podsystemów społeczno-gospodarczych o strukturach otwartych, dużej samowystarczalności i komplementarności. Istotne jest tworzenie warunków dla skutecznej realizacji działań obronnych oraz uwzględnianie potrzeb obronnych kraju (w tym lokalizacji obiektów wojskowych) w planach zagospodarowania przestrzennego oraz przy podejmowaniu decyzji przestrzennych.

107. Badania naukowe i prace rozwojowe na rzecz bezpieczeństwa i obronności. Strategiczne dla państwa kierunki są określane w *Krajowym Programie Badań*. Dotyczą one obszarów aktywności państwa o zasadniczym znaczeniu dla jego postępu cywilizacyjnego, rozwoju społecznego i gospodarczego oraz stanowią istotny element budowania potencjału bezpieczeństwa państwa. Zasadniczym celem badań naukowych i prac rozwojowych powinna być możliwość praktycznego zastosowania uzyskanych wyników, zwłaszcza dla rozwoju zdolności operacyjnych Sił Zbrojnych RP oraz służb i instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo państwa i obywateli. Należy dążyć do zacieśnienia współpracy i silniejszego powiązania między odbiorcą końcowym a przemysłem i sektorem badawczo-rozwojowym, w szczególności w zakresie wspólnego finansowania i komercjalizacji wyników badań nad technologiami podwójnego zastosowania. Istotne będzie zwiększanie zaangażowania polskich ośrodków w interdyscyplinarne projekty i programy międzynarodowe, co pozwoli na zdobycie nowej wiedzy i doświadczeń oraz wzmocnienie potencjału i konkurencyjności polskich podmiotów.

Rozdział IV

KONCEPCJA PRZYGOTOWAŃ STRATEGICZNYCH.

STRATEGIA PREPARACYJNA

108. Różnorodność wyzwań i nieprzewidywalność zagrożeń sprawia, że system bezpieczeństwa narodowego powinien być zdolny do wszechstronnej reakcji na pojawiające się problemy: od lokalnych i ograniczonych w skutkach do obejmujących całe państwo. Powinien być przekształcany tak, by monitorować i prognozować potencjalne zagrożenia, szybko i adekwatnie na nie reagować oraz rozwijać zdolności do usuwania skutków sytuacji kryzysowych.

109. Podstawowym założeniem koncepcji działań przygotowawczych jest właściwe połączenie w systemie bezpieczeństwa narodowego jego składników militarnych i niemilitarnych, wewnętrznych i zewnętrznych. Działania te koncentrować się będą na realizacji trzech priorytetów preparacyjnych: stosownej integracji podsystemu kierowania bezpieczeństwem narodowym; profesjonalizacji podsystemów operacyjnych (obronnego i ochronnych); powszechności przygotowań podsystemów wsparcia (społecznych i gospodarczych). Kluczowe zadania wiąże się z ustanowieniem podstaw prawnych i organizacyjnych zintegrowanego systemu bezpieczeństwa narodowego oraz wdrożeniem zasad i procedur polityczno-strategicznego kierowania bezpieczeństwem narodowym, jednolitych we wszystkich stanach bezpieczeństwa państwa.

4.1. Podsystem kierowania bezpieczeństwem narodowym

110. Działania zmierzające do integrowania kierowania bezpieczeństwem narodowym obejmują niezbędne zmiany na płaszczyźnie instytucjonalnej, infrastrukturalnej, proceduralnej i legislacyjnej.

111. Zmiany instytucjonalne. Konieczne jest instytucjonalne wzmocnienie Rady Ministrów w zakresie kierowania bezpieczeństwem narodowym poprzez powołanie organu pomocniczego, którego zadaniem byłoby w pierwszej kolejności usprawnienie koordynacji służb specjalnych i nadzoru nad nimi. W przyszłości rozważyć można rozszerzenie zakresu kompetencji tego organu o inne obszary bezpieczeństwa narodowego lub powołanie odrębnego organu pomocniczego Rady Ministrów.

112. Zmiany infrastrukturalne. Pilną potrzebą jest poprawa infrastruktury wykorzystywanej na potrzeby kierowania bezpieczeństwem narodowym zarówno w zakresie modernizacji obiektów specjalnych, jak i wykorzystania nowoczesnych urządzeń technicznych o wysokim poziomie bezpieczeństwa informacyjnego i telekomunikacyjnego. Ponadto uporządkowania wymaga wykorzystanie systemów teleinformatycznych związanych z ostrzeganiem i alarmowaniem. Priorytetowym zadaniem jest wprowadzenie, na potrzeby najwyższych władz państwa, specjalnych środków transportu powietrznego, zapewniających ciągłość funkcjonowania, odporność i strategiczną mobilność systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym.

113. Zmiany proceduralne. Konieczne jest doskonalenie procedur planowania, organizowania, koordynacji i nadzoru w sferze bezpieczeństwa, zapewniające spójność kierowania bezpieczeństwem narodowym z systemem zarządzania rozwojem kraju. Wynika to z nierozłączności i wzajemnej zależności rozwoju i bezpieczeństwa oraz potrzeby kompleksowego i zintegrowanego podejścia do bezpieczeństwa. Istotne też będzie zapewnienie spójności zarządzania kryzysowego z reagowaniem obronnym poprzez określenie wspólnych obszarów ujętych w planach zarządzania kryzysowego i planach operacyjnych wszystkich szczebli. Należy dążyć do wprowadzenia na wszystkich szczeblach administracji publicznej jednego dokumentu planistycznego obejmującego sprawy obronne, zarządzania kryzysowego i obrony cywilnej.

114. Zmiany legislacyjne. Wdrożenie nowych rozwiązań integrujących kierowanie bezpieczeństwem narodowym wymagać może zmian legislacyjnych, które precyzyjnie określałyby rolę władz i instytucji państwowych w systemie bezpieczeństwa narodowego, narzędzia jakimi one dysponują oraz zasady koordynacji działań.

4.2. Podsystem obronny

115. Celem przygotowania podsystemu obronnego jest utrzymanie i jakościowa transformacja potencjału bezpieczeństwa narodowego w dziedzinie obronnej, z uwzględnieniem pierwszoplanowej potrzeby posiadania zdolności niezbędnych do zapewnienia bezpośredniego bezpieczeństwa własnego narodu i obywateli oraz terytorium i struktur państwa. Przygotowanie potencjału obronnego obejmuje rozwój dyplomacji, Sił Zbrojnych RP, służb

specjalnych działających w sferze obronnej oraz przemysłowego potencjału obronnego. Wpisuje się ono we wzmocnienie zdolności obronnych NATO oraz budowę takich zdolności Unii Europejskiej. Obszarem wiążącym podsystem obronny z pozostałymi podsystemami jest planowanie obronne.

116. Dyplomacja. Priorytetem transformacji polskiej dyplomacji jest kontynuacja modernizacji służby zagranicznej. Obejmować ona będzie optymalizację sieci polskich placówek zagranicznych oraz realizację projektów inwestycyjnych służących poprawie wizerunku i standardów ich funkcjonowania. Wprowadzona zostanie reforma szkolenia i doskonalenia kadr oraz upowszechnione będą nowoczesne techniki zarządzania w MSZ i placówkach zagranicznych. Kontynuowana będzie informatyzacja i rozbudowa infrastruktury teleinformatycznej służby zagranicznej.

117. Siły Zbrojne RP. Do najpilniejszych zadań przygotowawczych w obszarze obrony narodowej należy kontynuacja rozwoju zdolności operacyjnych Sił Zbrojnych RP, z uwzględnieniem wymaganego poziomu interoperacyjności w ramach NATO. Podstawą tego rozwoju jest pozyskiwanie nowoczesnego sprzętu wojskowego, jak również utrzymanie i rozwój systemu jego zabezpieczenia. Priorytetowe znaczenie ma stworzenie nowego jakościowo narodowego systemu obrony powietrznej, w tym przeciwrakietowej. Konieczna jest także dalsza rozbudowa systemów informacyjnych, tak aby Siły Zbrojne RP uzyskały między innymi zdolności prowadzenia rozpoznania obrazowego oraz zdolności sieciocentryczne. Zinformatyzowanie systemów walki i wsparcia, wraz ze zwiększeniem mobilności wojsk lądowych, powinno wzmocnić kluczowe z punktu widzenia obrony państwa zdolności związane z działaniami przeciw zaskoczeniu. Rozwijanie zdolności Sił Zbrojnych RP do rozpoznania i precyzyjnego rażenia wyselekcjonowanych obiektów oraz przeciwdziałania szerokiemu spektrum zagrożeń asymetrycznych będzie jednym z elementów skutecznego odstraszania. Rozwojowi zdolności operacyjnych Sił Zbrojnych RP musi towarzyszyć podnoszenie poziomu wyszkolenia i umiejętności profesjonalnego wykorzystywania zaawansowanej techniki wojskowej, w tym narzędzi informatycznych. Konieczne będzie rozwijanie w Siłach Zbrojnych RP zdolności do działań w cyberprzestrzeni, w tym stworzenie mechanizmów cyberobrony i wzmocnienie dedykowanych jej jednostek. Istotne jest też rozwijanie narodowych zdolności w zakresie kryptologii i nabycie pełnych zdolności w dziedzinie wytwarzania narodowych rozwiązań kryptograficznych w celu zapewnienia odpowiedniego poziomu

bezpieczeństwa systemów teleinformatycznych. Osiągnięcie kompetencji Sił Zbrojnych RP w zakresie kryptologii powinno wynikać z jednolitej polityki kryptologicznej i jest czynnikiem krytycznym w zapewnieniu bezpieczeństwa teleinformatycznego.

118. Istotne jest dokończenie reformy systemu kierowania i dowodzenia siłami zbrojnymi, konsolidującej działanie połączonych organów dowodzenia wokół podstawowych funkcji planowania, dowodzenia ogólnego i dowodzenia operacyjnego.

119. Reformy wymaga funkcjonowanie Narodowych Sił Rezerwowych, które powinny stać się formacjami zwartymi, umożliwiającymi realne wzmocnienie i uzupełnienie zdolności operacyjnych zarówno na potrzeby lokalnego reagowania w sytuacjach kryzysowych, jak i w warunkach ich użycia do działań w obronie kraju. Zmiana ta powinna być połączona z szerszą reformą przygotowania rezerw mobilizacyjnych oraz budową systemu powszechnego bezpieczeństwa terytorialnego.

120. Zmiany w systemie szkolnictwa wojskowego powinny zmierzać do jego konsolidacji oraz być zorientowane na poprawę efektywności szkolenia i prowadzenia badań naukowych na potrzeby bezpieczeństwa i obronności państwa, poprawę wydatkowania środków publicznych, a także wpisanie obszaru szkolenia i doskonalenia zawodowego szeregowych i podoficerów w krajowy system edukacji oparty na Polskiej Ramie Kwalifikacji. Istotne jest usprawnienie systemu wojskowej opieki medycznej, ukierunkowanej na odbudowę korpusu medycznego oraz modernizację polowej techniki medycznej.

121. Służby specjalne. Priorytetowo w rozwoju służb specjalnych należy traktować jakość kadr tych służb oraz wdrożenie najnowszych zinformowanych technicznych systemów wywiadowczych i kontrwywiadowczych. Wojskowe służby specjalne powinny być silniej zintegrowane z resortem obrony narodowej.

122. Przemysłowy potencjał obronny. Konieczne jest wzmocnienie konkurencyjności i innowacyjności krajowego przemysłu obronnego oraz związanego z nim sektora naukowo-badawczego. Administracja rządowa powinna tworzyć warunki prawne, zachęty inwestycyjne oraz mechanizmy

instytucjonalno-koordynacyjne dla rozwoju przemysłowego potencjału obronnego, w tym dla zwiększenia jego innowacyjności. Ze strony podmiotów przemysłu obronnego konieczne jest lepsze rozpoznanie potrzeb głównych użytkowników sprzętu wojskowego, dywersyfikacja i uatrakcyjnienie oferty rynkowej w zakresie nowoczesnych wyrobów, a także poszukiwanie możliwości racjonalizacji asortymentu i kosztów produkcji oraz rozwijanie współpracy z zagranicznymi partnerami. Działania obydwu stron muszą być ukierunkowane na osiągnięcie wysokiej jakości produkcji zgodnie z oczekiwaniami Sił Zbrojnych RP oraz na uzyskanie takiego stopnia konkurencyjności, który pozwoliłby na partnerską współpracę z firmami europejskimi i światowymi koncernami zbrojeniowymi.

123. Rozwój krajowego przemysłu obronnego musi się odbywać w równowadze ze zobowiązaniami międzynarodowymi Polski, w tym związanymi z budową europejskiego rynku obronnego. Państwo polskie będzie wspierało konkurencyjność, przejrzystość i efektywność europejskiej bazy technologiczno-przemysłowej sektora obronnego, chroniąc jednocześnie własny podstawowy interes bezpieczeństwa i korzystając w tym celu z wszystkich dostępnych instrumentów prawnych i politycznych. Przesłankami dla potrzeby ochrony tego interesu są między innymi konieczność zapewnienia ciągłości działań państwa w warunkach nagłego lub realnego zagrożenia jego bezpieczeństwa, bezpieczeństwo informacji oraz bezpieczeństwo dostaw sprzętu wojskowego i zabezpieczenie możliwości jego operacyjnego użycia.

4.3. Podsystemy ochronne

124. Celem przygotowania podsystemów ochronnych jest dostosowany do strategii operacyjnej rozwój (organizacyjny, techniczny, szkoleniowy) służb, straży oraz wszelkich instytucji odpowiedzialnych za ochronę ludności, porządek publiczny i zarządzanie kryzysowe, a także zapewniających swobodę korzystania z praw i wolności obywatelskich.

125. Wymiar sprawiedliwości. Do najważniejszych zadań przygotowawczych należy kompleksowa reforma funkcjonalna wymiaru sprawiedliwości. Jej celem jest zwiększenie sprawności, jakości i efektywności funkcjonowania sądownictwa powszechnego. Przyspieszeniu postępowań sądowych,

zwiększeniu ich przejrzystości oraz usprawnieniu wymiany informacji służy kontynuacja informatyzacji i cyfryzacji wymiaru sprawiedliwości. Konieczne są też zmiany w działaniu zawodów i modelu edukacji prawniczej oraz zapewnienie lepszego dostępu do informacji prawnej i usług prawniczych. W systemie penitencjarnym niezbędne jest maksymalne wykorzystanie możliwości, jakie dają środki probacyjne, w tym zwiększenie możliwości stosowania systemu dozoru elektronicznego.

126. Służby specjalne. Zadania przygotowawcze w obszarze służb specjalnych ukierunkowane będą na poprawę ich organizacji, wyposażenia oraz szkolenia. Konieczne jest skorygowanie systemu nadzoru nad nimi oraz zwiększenie ich zdolności do przygotowania zintegrowanego produktu informacyjnego. Należy również zmierzać do ustanowienia standardów związanych z czynnościami operacyjno-rozpoznawczymi poszczególnych służb specjalnych, a w związku z narastającym transsektorowym charakterem zagrożeń – budować platformy współdziałania służb i innych instytucji przeciwdziałających zagrożeniom o szczególnej wadze dla bezpieczeństwa państwa.

127. Instytucje przeciwdziałania i zwalczania terroryzmu i ekstremizmu. Konieczne jest dalsze wzmocnienie koordynacji działań instytucji państwowych uczestniczących w systemie ochrony antyterrorystycznej kraju. Szansą na zwiększenie ich spójności i skuteczności będzie przygotowanie rządowego dokumentu strategicznego (programu antyterrorystycznego), obejmującego istotne aspekty polityki antyterrorystycznej.

128. Instytucje właściwe do spraw cyberbezpieczeństwa. Do najważniejszych zadań przygotowawczych w obszarze cyberbezpieczeństwa należy wdrożenie i rozwijanie systemowego podejścia do sfery cyberbezpieczeństwa w wymiarze prawnym, organizacyjnym i technicznym. Konieczne jest określenie zasad prowadzenia aktywnej obrony oraz budowa narodowego systemu obrony cybernetycznej, w tym rozwijanie Krajowego Systemu Reagowania na Incydenty Komputerowe w Cyberprzestrzeni Rzeczypospolitej Polskiej, kompatybilnego z systemami państw sojusznicznych. Istotne jest stworzenie narodowego ośrodka koordynacji, wspierającego organizację współpracy pomiędzy poszczególnymi podmiotami realizującymi zadania w zakresie cyberbezpieczeństwa i wymianę informacji oraz promującego dobre praktyki w dziedzinie cyberbezpieczeństwa. Ważne jest nabycie peł-

nych kompetencji do rozpoznawania, zapobiegania i zwalczania cyberzagrożeń oraz zdolności do wytwarzania polskich rozwiązań technologicznych przeznaczonych do zapewnienia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa w cyberprzestrzeni. Zapewnione zostaną odpowiednie warunki tworzenia i działania partnerstwa publiczno-prywatnego w dziedzinie cyberbezpieczeństwa.

129. Początkiem procesu wzmocnienia odporności systemu teleinformatycznego Rzeczypospolitej Polskiej powinno być stworzenie obszarów bezpieczeństwa wybranych systemów teleinformatycznych istotnych dla bezpieczeństwa państwa oraz odpowiednio zabezpieczonych dróg komunikacji między nimi. W dalszej kolejności zbudowana zostanie jednolita platforma teleinformatyczna, umożliwiająca bezpieczne przetwarzanie i wymianę danych pomiędzy jednostkami administracji publicznej.

130. Istotne jest też zwiększanie świadomości użytkowników o zagrożeniach w cyberprzestrzeni poprzez intensyfikację działań edukacyjnych na wszystkich poziomach nauczania, a także w formie szkoleń i kampanii społecznych. Wskazane jest uruchomienie specjalnych kierunków studiów związanych z bezpieczeństwem funkcjonowania w cyberprzestrzeni oraz rozwijanie programów badawczych w tym obszarze.

131. Instytucje ochrony informacji niejawnych. Kluczowym zadaniem przygotowawczym w tej sferze jest zapewnienie rządowej niejawnej łączności stacjonarnej i mobilnej. Ważnym zadaniem jest też ciągle dostosowywanie rozwiązań prawnych, proceduralnych, fizycznych i technicznych do pojawiających się zagrożeń dla przechowywania, przetwarzania i wymiany informacji niejawnych. W tym kontekście istotne znaczenie posiada pogłębianie współpracy w ramach NATO i UE. Podstawowe znaczenie dla ochrony systemów teleinformatycznych ma rozwój i implementacja narodowych rozwiązań z zakresu kryptografii.

132. Instytucje ochrony infrastruktury krytycznej. Ochrona kluczowej infrastruktury państwa wymaga uporządkowania przepisów w celu stworzenia jednej kategorii obiektów infrastruktury krytycznej. Wiązać się to będzie z potrzebą zmian zarówno w przepisach dotyczących obiektów podlegających obowiązkowej ochronie, jak i obiektów podlegających szczególnej ochronie. Spójne przepisy zagwarantują podniesienie odporności wszyst-

kich elementów infrastruktury krytycznej, za co odpowiadać powinien powołany ustawowo organ do spraw ochrony infrastruktury krytycznej. Nowe przepisy powinny również stworzyć system realnych zachęt dla właścicieli infrastruktury krytycznej do inwestowania w bezpieczeństwo.

133. Służby porządku publicznego. Skuteczne przeciwdziałanie naruszeniom porządku publicznego wymaga wzmocnionej koordynacji różnych aspektów funkcjonowania podsystemu ochronnego oraz dalszej modernizacji służb i formacji odpowiadających za ten obszar funkcjonowania państwa. W zakresie zwalczania przestępczości zorganizowanej konieczne jest usprawnienie zinstytucjonalizowanej wymiany informacji między wszystkimi służbami i instytucjami zaangażowanymi w przeciwdziałanie tej formie przestępczości. Istotne jest ustawiczne podnoszenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Niezbędne jest usprawnienie zabezpieczenia imprez masowych, a także kontynuacja wysiłków związanych z przeciwdziałaniem przestępczości gospodarczej i narkotykowej oraz handlowi ludźmi. Dla zapewnienia skutecznego działania konieczne jest zintegrowanie systemów łączności służb, w tym budowa ogólnokrajowego cyfrowego systemu łączności radiowej.

134. Służby bezpieczeństwa powszechnego (ratownictwo i ochrona ludności). Warunkiem skutecznego przygotowania państwa do realizacji zadań ratowniczych w celu ochrony życia, zdrowia, mienia i środowiska oraz pomocy humanitarnej (rozumianej jako działania mające na celu zapewnienie warunków niezbędnych do przetrwania, podejmowane w fazie reagowania przez służby i organizacje ratownicze) jest optymalne wykorzystanie istniejących zasobów, w szczególności Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, Państwowego Ratownictwa Medycznego (PRM), Systemu Powiadamiania Ratunkowego oraz potencjału stowarzyszeń (ochotnicze straże pożarne) i innych organizacji pozarządowych (społeczne organizacje ratownicze) oraz zapewnienie sprawnych mechanizmów ich doskonalenia i współdziałania. Ważnym zadaniem jest i będzie doskonalenie standardów w danym obszarze ratowniczym, z uwzględnieniem obszarów współpracy pomiędzy poszczególnymi służbami i podmiotami ratowniczymi oraz szczególnych wymagań organizacji systemu PRM, którego jednostki udzielają świadczeń osobom w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego. Powiązany z problematyką ochrony ludności obszar obrony cywilnej wymaga kompleksowej

transformacji i dostosowania do obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej, w tym zobowiązań międzynarodowych. Pilnym zadaniem jest kontynuacja budowy Systemu Powiadamiania Ratunkowego oraz systemów służb bezpośrednio wykonujących zadania ratownicze. Poprawa współdziałania wyżej wymienionych podmiotów wymaga również zapewnienia im zintegrowanego systemu łączności radiowej.

135. W ochronie zdrowia należy kontynuować doskonalenie struktur związanych z ratownictwem medycznym, podstawową opieką zdrowotną oraz specjalistyczną bazą leczniczą. Istotne jest też doskonalenie przygotowań organizacyjno-planistycznych, proceduralnych i materiałowych do funkcjonowania w sytuacjach zagrożeń i w czasie wojny.

136. Służby graniczne. Z uwagi na rosnące znaczenie transgranicznego wymiaru bezpieczeństwa doskonalony będzie zintegrowany system zarządzania granicą UE/Schengen. Zwiększenie skuteczności państwa w walce z nielegalną migracją wymaga zmian kompetencji uczestników tego systemu, a zwłaszcza wynikających z poszerzenia funkcji i zadań Straży Granicznej i przekształcenia jej w formację graniczo-migracyjną.

137. Służby ochrony najważniejszych organów władzy i administracji publicznej. Dbałość o bezpieczeństwo najważniejszych organów władzy państwowej wymaga sprawnej służby ochronnej i nowoczesnych środków transportu. Doprecyzować należy zasady i procedury dotyczące transportu i przemieszczania się osób zajmujących najważniejsze stanowiska w państwie, zwłaszcza w zakresie regulacji sposobu realizacji lotów o statusie HEAD. Określić należy także ośrodek koordynujący bezpieczeństwo transportu lotniczego VIP.

138. Inne podsystemy ochronne. Rosnący udział sektora prywatnego w zapewnianiu bezpieczeństwa oraz potencjał prywatnych instytucji ochrony jest szansą na wzmocnienie bezpieczeństwa obywateli oraz racjonalizację wydatków państwa. Warunkiem koniecznym dla dalszego rozwoju prywatnego sektora usług ochrony osób i mienia jest doskonalenie nadzoru i kontroli nad jego działalnością. Konieczne jest także określenie jego roli i opracowanie zasad współpracy w systemie bezpieczeństwa państwa, zwłaszcza w stanach nadzwyczajnych.

4.4. Podsystemy społeczne

139. Celem przygotowania podsystemów społecznych bezpieczeństwa narodowego jest zapewnienie ich efektywnego funkcjonowania w razie zagrożenia i wojny oraz doskonalenie zasad, procedur i zdolności realizacji zadań społecznego wsparcia operacyjnych podsystemów.

140. System ochrony dziedzictwa narodowego. Niezbędna jest modyfikacja systemu ochrony dóbr kultury przed zagrożeniami powszechnymi i wojennymi oraz doskonalenie spójnej polityki kulturalnej i historycznej państwa, uwzględniającej wymogi współczesnej ekonomii oraz zmiany zachodzące w obecnym świecie. Powinna ona również umożliwiać sprawowanie efektywnego mecenatu państwa, zapewniać wystarczający wzrost środków na ochronę dóbr kultury i dziedzictwa narodowego oraz określać ich rolę w rozwoju jednostek i narodu. Sprawą istotną jest także odpowiednia edukacja kulturalna oraz historyczna, obejmująca promowanie obszarów związanych między innymi z tradycją i dziedzictwem, uwzględniająca jednocześnie współczesne realia, takie jak kultura masowa, turystyka oraz środki komunikacji społecznej.

141. Instytucje edukacji dla bezpieczeństwa. Działania na rzecz podnoszenia kompetencji w obszarze bezpieczeństwa wymagają intensyfikacji i lepszego skoordynowania. Większy nacisk należy położyć na jakość kształcenia w obszarach istotnych dla bezpieczeństwa państwa i obywateli w powszechnym systemie edukacji i w szkolnictwie wyższym, a także na doskonalenie zawodowe żołnierzy, funkcjonariuszy, personelu cywilnego wojska i służb, pracowników administracji publicznej oraz nauczycieli przedmiotu edukacja dla bezpieczeństwa. Wymagać to będzie uporządkowania kwestii kształcenia na poziomie wyższym prowadzonego w szczególności przez uczelnie nadzorowane przez Ministra Obrony Narodowej i ministra właściwego do spraw wewnętrznych, między innymi poprzez tworzenie spójnych programów nauczania na potrzeby zintegrowanego bezpieczeństwa narodowego oraz reformę szkolnictwa wojskowego. W tym kontekście warto rozważyć, aby korzystając z istniejącego potencjału i zasobów, przekształcić jedną lub kilka z tych uczelni w jakościowo nową uczelnię publiczną kształcącą w zakresie zintegrowanego bezpieczeństwa narodowego, realizującą programy nauczania w wymiarze transsektorowym i ponadresortowym, co pozwoliłoby na uzyskanie odpowiadającej potrzebom państwa jakości nauczania.

142. Media w systemie bezpieczeństwa narodowego. Wskazane jest dalsze rozwijanie i pogłębianie współpracy przedstawicieli instytucji państwowych i mediów zaangażowanych w ochronę bezpieczeństwa narodowego. Konieczna będzie poprawa przygotowania służb prasowych instytucji państwowych i dziennikarzy zajmujących się problematyką bezpieczeństwa narodowego oraz większe ukierunkowanie misji mediów publicznych na tę tematykę.

143. Przeciwdziałanie zagrożeniom demograficznym. Istotnym priorytetem państwa polskiego będzie dalsze przeciwdziałanie niekorzystnym tendencjom demograficznym. Obejmować ono będzie wzmocnioną politykę rodzinną oraz spójną politykę migracyjną. W obszarze polityki rodzinnej należy kontynuować działania na rzecz godzenia życia zawodowego z życiem prywatnym, w tym rozwijać opiekę instytucjonalną nad dziećmi oraz alternatywne formy opieki nad osobami starszymi. Ponadto, w działaniach państwa należy uwzględnić wspieranie osób powracających i rozważających zamiar powrotu do Polski.

144. Bezpieczeństwo socjalne. Bezpieczeństwo socjalne osób i rodzin będzie zapewniane między innymi przez spójny system zabezpieczenia społecznego. Planuje się stworzenie całościowego i efektywnego systemu zasiłków oraz świadczeń społecznych, stymulującego ekonomiczne usamodzielnianie się i podejmowanie zatrudnienia na otwartym rynku pracy oraz takiego, w którym unika się ryzyka długotrwałego wykluczenia społecznego.

4.5. Podsystemy gospodarcze

145. Celem przygotowań podsystemów gospodarczych bezpieczeństwa narodowego jest opracowanie i wdrożenie odpowiednich strategii i programów zapewniania bezpiecznego funkcjonowania podmiotów gospodarczych państwa w czasie zagrożenia i wojny oraz realizacja zadań gospodarczego wsparcia operacyjnych podsystemów systemu bezpieczeństwa narodowego.

146. Instytucje bezpieczeństwa finansowego. W warunkach światowego kryzysu finansowego szczególnego znaczenia nabiera sprawność instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo finansowe Polski. Skuteczniejsze zapobieganie zagrożeniom z pogranicza przestępstw finansowych oraz zapobieganie wykorzystywaniu luk w przepisach prawnych wymaga wzmocnionej współpracy i koordynacji instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo finansowe państwa oraz odpowiednich służb ochrony państwa. Pożą-

dana jest większa aktywność wymiaru sprawiedliwości wobec podmiotów zagrażających swoim działaniem inwestorom lub gospodarce. Istotne też jest realizowanie strategii wejścia Polski do strefy euro oraz jej ewentualne aktualizowanie, gdyż przyjęcie europejskiej wspólnej waluty może stworzyć skuteczną ochronę przed zawirowaniami walutowymi i pozwoli Polsce na pełny udział w unijnych procesach decyzyjnych.

147. Podmioty bezpieczeństwa energetycznego. Do priorytetów przygotowawczych określających kierunki rozwoju i doskonalenia bezpieczeństwa energetycznego Polski należy zaliczyć uruchomienie przemysłowego wydobycia gazu ziemnego ze złóż niekonwencjonalnych, w tym opracowanie technologii wydobywczej dostosowanej do specyfiki krajowych złóż tego surowca, rozbudowę sieci przesyłowych i magazynów do przesyłu dodatkowych ilości gazu ziemnego do odbiorców krajowych i zagranicznych oraz budowę regionalnego centrum dystrybucyjno-magazynowego gazu ziemnego na terytorium Polski. Należy rozbudować terminal LNG o kolejne możliwości regazyfikacyjne oraz istniejące i nowe połączenia gazowe w ramach Grupy Wyszehradzkiej w celu budowy regionalnego rynku gazu. Kontynuować należy prace na rzecz zróżnicowania źródeł dostaw ropy naftowej, w tym komercyjnej realizacji projektu dotyczącego importu surowca z rejonu Morza Kaspijskiego oraz wsparcie dla uruchomienia przemysłowego wydobycia ropy naftowej ze złóż niekonwencjonalnych w Polsce. Ważna jest także postępująca modernizacja systemu magazynowania, przesyłu i dystrybucji ropy naftowej i paliw w kraju oraz planowane polepszenie parametrów terminalu naftowego. Istotna jest przebudowa sektora wytwarzania energii elektrycznej, z uwzględnieniem priorytetu, jakim jest wykorzystanie krajowych złóż nośników energii pierwotnej (węgiel kamienny, brunatny i gaz, w tym ze złóż niekonwencjonalnych) oraz energetyki jądrowej. W tym celu koniecznym jest zapewnienie wsparcia państwa dla długoterminowych, kapitałochłonnych inwestycji w nowe moce w elektroenergetyce. Bezpieczeństwo państwa wymaga międzyresortowej koordynacji, z uwzględnieniem podziału kompetencji w Radzie Ministrów w zakresie polityki energetycznej oraz zapewnienia wpływu państwa na jej realizację przez przedsiębiorstwa energetyczne, co umożliwi szybką i skuteczną reakcję w przypadku pojawienia się zagrożeń na rynkach energetycznych. Konieczne jest zachowanie przez państwo kontroli nad kluczową infrastrukturą sektora paliwowo-energetycznego oraz rozszerzenie nadzoru i kontroli nad bogactwem zasobów geologicznych państwa.

148. System rezerw strategicznych. Kluczowym zadaniem w zakresie utrzymania systemu rezerw strategicznych jest zapewnienie finansowania z budżetu państwa dla *Rządowego Programu Rezerw Strategicznych* na poziomie umożliwiającym realizację zadań zaplanowanych w perspektywie pięciu lat.

149. Bezpieczeństwo żywnościowe. W celu właściwej ochrony zdrowia i interesów konsumentów artykułów rolno-spożywczych istotne jest wzmocnienie kontroli żywności, tak aby działania państwowe zapewniały jednolity i sprawny nadzór nad jej produkcją i dystrybucją.

150. Podmioty ochrony środowiska naturalnego. Z uwagi na rozproszenie kontroli przestrzegania prawa dotyczącego ochrony środowiska w Polsce, podjęte zostaną prace nad wzmocnieniem i usprawnieniem działań służb ochrony środowiska. Rozwijana będzie współpraca międzynarodowa w obszarze bezpieczeństwa ekologicznego, wspierająca organizacje i porozumienia międzynarodowe na rzecz ograniczania emisji zanieczyszczeń, globalnej polityki klimatycznej i zachowania różnorodności biologicznej, respektujące poziom rozwoju i strukturę gospodarek narodowych państw uczestniczących.

151. Jednostki naukowe. Konieczne jest zwiększenie nowoczesności i innowacyjności potencjału naukowo-badawczego w obszarze bezpieczeństwa i obronności państwa poprzez aktywizację współpracy naukowo-przemysłowej (w tym międzynarodowej) środowiska naukowo-badawczego. Potrzeby zintegrowanego systemu bezpieczeństwa narodowego wymagają interdyscyplinarnego podejścia do badań naukowych i prac rozwojowych z zakresu bezpieczeństwa narodowego, między innymi poprzez wspólne finansowanie badań nad technologiami podwójnego zastosowania, możliwych do komercyjnego wykorzystania również w sektorze cywilnym. Kluczowe dla zwiększenia potencjału naukowego jest zapewnienie wieloletniej perspektywy stabilnego finansowania badań naukowych i prac rozwojowych w obszarach uznanych za priorytetowe ze względu na bezpieczeństwo narodowe. Należy dążyć do ustalenia proporcji nakładów na badania naukowe i prace rozwojowe z obszaru bezpieczeństwa i obronności państwa w relacji do wysokości PKB w poszczególnych latach budżetowych w drodze ustawowej. Zmierzać należy również do zwiększenia nakładów na badania i rozwój w dziedzinie bezpieczeństwa, w tym obronności, także poprzez poszukiwanie pozabudżetowych źródeł finansowania oraz szerokie wykorzystywanie dostępnych instrumentów (prawnych, finansowych, organizacyjnych), ułatwiających krajowym podmiotom prowadzenie działalności naukowo-badawczej.

Zakończenie

152. Za realizację postanowień niniejszej strategii odpowiadają ministrowie kierujący działami administracji rządowej, kierownicy urzędów centralnych, wojewodowie, organy samorządu terytorialnego oraz inne podmioty, we właściwościach których pozostają sprawy z zakresu bezpieczeństwa państwa.

153. Treści *Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej* są rozwijane w *Polityczno-Strategicznej Dyrektywie Obronnej Rzeczypospolitej Polskiej* oraz *Strategii Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, realizującej długo- i średniookresową strategię rozwoju kraju.

154. Weryfikacja ustaleń zawartych w *Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej* oraz wypracowanie propozycji jej aktualizacji, odbywać się będzie między innymi w ramach Strategicznych Przeglądów Bezpieczeństwa Narodowego.

155. Niniejsza *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej* zastępuje strategię zatwierdzoną przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej 13 listopada 2007 r.

Deklaracja końcowa szczytu NATO w Walii

Złożona przez Szefów Państw i Rządów uczestniczących
w posiedzeniu Rady Północnoatlantyckiej w Walii
5 września 2014 r.
(tłumaczenie robocze)

1. My, Szefowie Państw i Rządów państw członkowskich Sojuszu Północnoatlantyckiego, zebraliśmy się w Walii w tym zwrotnym momencie z punktu widzenia euroatlantyckiego bezpieczeństwa. Agresywne działania Rosji przeciwko Ukrainie wystawiły naszą wizję Europy, – która jest jednością, która jest wolna, i w której panuje pokój – na ciężką próbę. Wyzwaniem dla naszego bezpieczeństwa jest również rosnąca niestabilność w naszym południowym sąsiedztwie, od Bliskiego Wschodu po Afrykę Północną, a także ponadnarodowe i wielowymiarowe zagrożenia. Wszystko to może mieć długoterminowe konsekwencje dla pokoju i bezpieczeństwa w regionie euroatlantyckim i stabilności na świecie.

2. Sojusz pozostaje źródłem stabilności w tym nieprzewidywalnym świecie. Razem, jako silne demokracje, jesteśmy zjednoczeni w wypełnianiu naszych zobowiązań wynikających z traktatu północnoatlantyckiego oraz z celów i zasad Karty Narodów Zjednoczonych. Opierając się na solidarności i jedności Sojuszu oraz niepodzielności naszego bezpieczeństwa, NATO niezmiennie tworzy transatlantyckie ramy silnej obrony kolektywnej oraz stanowi kluczowe forum konsultacji i decyzji sojuszników. Najważniejszym obowiązkiem Sojuszu jest ochrona i obrona naszego terytorium oraz ludności przed atakiem, co przewidziano w artykule 5 traktatu północnoatlantyckiego. Jak zapisano w deklaracji transatlantyckiej (*Transatlantic Declaration*), którą dziś przyjęliśmy, jesteśmy zaangażowani w dalsze wzmacnianie więzi transatlantyckich i dostarczanie odpowiednich zasobów, zdolności i woli politycznej niezbędnych do zapewnienia, że nasz Sojusz jest gotowy do sprostania wszelkim wyzwaniom. Pozostajemy w gotowości do wspólnego, zdecydowanego działania w obronie wolności i wspólnych wartości: wolności indywidualnej, praw człowieka, demokracji i rządów prawa.

3. Dzisiaj potwierdzamy zaangażowanie w realizację wszystkich trzech kluczowych zadań przewidzianych w koncepcji strategicznej: obrony kolektywnej, zarządzania kryzysowego i bezpieczeństwa kooperatywnego. Tutaj, w Walii, podjęliśmy decyzje, które mają na celu sprostanie wyzwaniom obecnym i przyszłym. Potwierdzamy silne zaangażowanie w obronę kolektywną i zapewnianie poczucia bezpieczeństwa wszystkim sojusznikom; dostosowujemy nasze operacje, w tym także w Afganistanie, odpowiednio do osiągniętych postępów i pozostających przed nami wyzwań; wzmacniamy partnerstwa z państwami i organizacjami na całym świecie, aby razem skuteczniej budować bezpieczeństwo.

4. Każdego dnia nasze siły zapewniają bezpieczeństwo, będące podstawą naszego dobrobytu i sposobu życia. Składamy hołd wszystkim odważnym mężczyznom i kobietom z państw sojuszniczych i partnerskich, którzy pełnili i pełnią służbę w ramach operacji i misji dowodzonych przez NATO. Mamy dozgonny dług wdzięczności u wszystkich, którzy stracili życie lub odnieśli rany i szczerze współczujemy ich rodzinom oraz bliskim.

5. W celu zapewnienia gotowości Sojuszu do sprawnego i stanowczego reagowania na nowe wyzwania dla bezpieczeństwa, zatwierdziliśmy dzisiaj Plan Gotowości NATO (*Readiness Action Plan*). Zawiera on spójny i wszechstronny pakiet niezbędnych środków reagowania na zmiany w środowisku bezpieczeństwa na granicach NATO i na innych obszarach ważnych dla NATO. Stanowi on odpowiedź na wyzwania rzucone przez Rosję oraz ich strategiczne konsekwencje. Odpowiada on na ryzyka i zagrożenia wywodzące się z naszego południowego sąsiedztwa, z Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej. Plan umacnia obronę kolektywną NATO. Poprawia też nasze zdolności zarządzania kryzysowego. Przyczyni się on do utrzymania NATO, jako silnego, gotowego, solidnego i odpowiednio reagującego Sojuszu zdolnego do sprostania bieżącym i przyszłym wyzwaniom, gdziekolwiek się pojawią.

6. Elementy Planu obejmują środki odnoszące się zarówno do nieustannej potrzeby zapewniania bezpieczeństwa sojusznikom, jak i strategicznej adaptacji sił i środków wojskowych (*military strategic posture*) Sojuszu.

7. Środki zapewniania bezpieczeństwa obejmują ciągłą obecność w powietrzu, na lądzie i na morzu oraz znaczące ćwiczenia wojskowe we wschodniej części Sojuszu – obie na zasadzie rotacyjności. Gwarantują one realizację podstawowego wymogu zapewniania poczucia bezpieczeństwa i odstraszania

nia oraz umożliwiają elastyczną i dostosowaną pod względem skali odpowiedź na zmieniającą się sytuację bezpieczeństwa.

8. Środki adaptacji obejmują elementy niezbędne do zapewnienia pełnej zdolności Sojuszu do sprostania wyzwaniom w obszarze bezpieczeństwa, w których obliczu może on stanąć. Planujemy znaczące wzmocnienie zdolności naszych Sił Odpowiedzi NATO (*NATO Respons Force*, NRF) przez utworzenie pakietu sił zdolnych do szybkiego przemieszczania się i reagowania na potencjalne wyzwania i zagrożenia. W ich ramach utworzone zostaną Siły Natychmiastowego Reagowania NATO (*Very High Readiness Joint Task Force*, VJTF), nowe sojusznicze siły połączone, zdolne do rozmieszczenia w ciągu kilku dni i udzielenia odpowiedzi na pojawiające się wyzwania, szczególnie na peryferiach terytorium NATO. Grupa składać się będzie z komponentu lądowego z odpowiednimi siłami powietrznymi, morskimi i specjalnymi. Gotowość elementów VJTF będzie sprawdzana w ramach ćwiczeń ogłaszanych z krótkim wyprzedzeniem. Ustanowimy również trwającą przez cały czas obecność odpowiednich elementów dowodzenia i kierowania, wraz ze środkami wsparcia, na terytoriach wschodnich sojuszników, z rotacyjnym udziałem ze strony sojuszników, skoncentrowaną na planowaniu i ćwiczeniu scenariuszy kolektywnej obrony. W razie potrzeby zagwarantują one również wzmocnienie państw sojuszniczych położonych na peryferiach NATO w celu odstraszenia i kolektywnej obrony. Zwiększymy też zdolność NATO do szybkiego i skutecznego wzmocnienia tych sojuszników, w tym przez przygotowanie infrastruktury, wyprzedzające rozmieszczenie sprzętu i zasobów oraz wyznaczenie określonych baz. Odpowiednie wsparcie ze strony państwa-gospodarza (*host nation support*) będzie istotne w tym względzie. Zapewnimy ponadto odpowiednią gotowość i zwartość naszych sił sojuszniczych, niezbędną do prowadzenia pełnego zakresu misji, w tym odstraszenia przed agresją na członków NATO i demonstrowania gotowości do obrony terytorium NATO. Wzmocnimy Stałe Morskie Siły Zadaniowe (*Standing Naval Forces*), aby wspierać morską świadomość sytuacyjną i móc prowadzić pełne spektrum konwencjonalnych operacji morskich.

9. Zadbamy o to, aby obecna Struktura Dowodzenia NATO pozostała silna, sprawna i zdolna do realizacji wszystkich elementów skutecznego dowodzenia i kierowania w odniesieniu do wielu wyzwań jednocześnie; również poprzez działania o charakterze regionalnym, mające na celu wykorzystywanie wiedzy dostępnej na poziomie regionalnym i wzmocnianie świadomości

mości sytuacyjnej. Zaangażowani sojusznicy podniosą gotowość i zwiększą zdolności Dowództwa Wielonarodowego Korpusu Północno-Wschodniego i wzmocnią jego rolę jako centrum współpracy regionalnej. Wzmocnimy nasz wywiad i świadomość strategiczną oraz ponownie położymy nacisk na planowanie wyprzedzające.

10. Przygotujemy i wzmocnimy program ćwiczeń ze wzmożonym naciskiem na ćwiczenie scenariuszy kolektywnej obrony, z uwzględnieniem całościowej odpowiedzi na złożone scenariusze cywilno-wojskowe. Inicjatywa Sił Połączonych (*Connected Forces Initiative*, CFI), którą uzgodniliśmy w Chicago, będzie pomocna w zapewnieniu pełnej spójności szkoleń i ćwiczeń w Planie Gotowości NATO.

11. Rozwój i wdrażanie środków adaptacji będą prowadzone z uwzględnieniem ewoluującego środowiska strategicznego w regionach, które nas niepokoją, w tym na wschodnich i południowych peryferiach Sojuszu, co będzie uważnie monitorowane, oceniane i przygotowywane.

12. Powierziliśmy naszym ministrom obrony zadanie nadzorowania szybkiego i sprawnego wdrożenia Planu Gotowości NATO, co zacznie się natychmiast.

13. Zadbamy o to, aby NATO było w stanie skutecznie zaradzić specyficznym wyzwaniom związanym z zagrożeniami wojny hybrydowej, w ramach której stosuje się szeroki zakres jawnych i skrytych działań militarnych, paramilitarnych i cywilnych w sposób ściśle zintegrowany. Kluczową sprawą jest posiadanie przez Sojusz narzędzi i procedur niezbędnych do skutecznego odstraszania i reagowania na zagrożenia wojny hybrydowej oraz możliwości wzmocnienia sił poszczególnych państw. Do powyższego należy również wzmacnianie strategicznej komunikacji, opracowanie scenariuszy ćwiczeń uwzględniających zagrożenia hybrydowe i wzmocnienie koordynacji pomiędzy NATO i innymi organizacjami, zgodnie z odpowiednimi decyzjami, z myślą o poprawie wymiany informacji, konsultacjach politycznych i koordynacji międzysztabowej. Z zadowoleniem przyjmujemy utworzenie akredytowanego przez NATO Centrum Doskonalenia Komunikacji Strategicznej na Łotwie (*NATO-accredited Strategic Communications Centre of Excellence*), które stanowi znaczący wkład w wysiłki NATO w tym obszarze. Poleciliśmy, aby prace nad wojną hybrydową były poddawane przeglądowi równoległe z wdrażaniem Planu Gotowości NATO.

14. Zgadzaemy się na odwrócenie trendu obniżania wydatków budżetowych na obronność, ich najbardziej efektywne wykorzystanie oraz bardziej zbalansowany podział naszych kosztów i odpowiedzialności. Nasze bezpieczeństwo i obronność zależą zarówno od tego, jak wiele wydamy, jak i od tego, w jaki sposób. Zwiększone inwestycje powinny być ukierunkowane na nabycie naszych priorytetowych zdolności, a sojusznicy powinni również wykazywać wolę polityczną do zapewnienia potrzebnych zdolności i do rozmieszczania sił, kiedy są potrzebne. Fundamentem dla zapewnienia potrzebnych zdolności jest silny przemysł obronny w całym Sojuszu, w tym silniejszy przemysł obronny w Europie i szersza współpraca w tym sektorze w Europie oraz po obu stronach Atlantyku. Wysiłki NATO i UE mające na celu wzmocnienie zdolności obronnych uzupełniają się wzajemnie. Uwzględniając bieżące zobowiązania, kierujemy się następującymi przemyśleniami:

- Sojusznicy, którzy realizują obecnie wytyczne NATO, aby przeznaczać minimum 2 proc. Produktu Krajowego Brutto (PKB) na obronność, będą dążyć do utrzymania tego poziomu. I podobnie, sojusznicy przeznaczający ponad 20 proc. swojego budżetu obronnego na zasadnicze uzbrojenie, w tym na powiązane z nim badania i rozwój, również będą dążyć do utrzymania tego poziomu.
- Sojusznicy, którzy przeznaczają obecnie mniejszy odsetek PKB na ten cel:
 - wstrzymają wszelkie cięcia w wydatkach na obronność;
 - będą dążyć do zwiększenia rzeczywistych nakładów na obronność wraz ze wzrostem PKB;
 - będą dążyć do osiągnięcia przewidzianego w wytycznych progu 2 proc. w ciągu dekady, z myślą o osiągnięciu celów NATO w zakresie zdolności (*NATO Capability Targets*) oraz uzupełnienia luk w zdolnościach NATO.
- Sojusznicy, którzy przeznaczają obecnie mniej niż 20 proc. rocznych nakładów na obronność na zasadnicze nowe uzbrojenie, w tym na powiązane z nim badania i rozwój, będą dążyć do tego, aby w ciągu dziesięciu lat zwiększyć swoje roczne nakłady inwestycyjne do poziomu 20 proc., lub wyższego, całkowitej sumy nakładów na obronność.
- Wszyscy sojusznicy:
 - zapewnią, aby ich siły lądowe, powietrzne i morskie spełniały uzgodnione wytyczne NATO w zakresie zdolności do rozmieszczania sił i ich utrzymania oraz inne uzgodnione parametry wyjściowe;

- zapewnią, aby ich siły zbrojne mogły działać razem w sposób efektywny, w tym poprzez wdrożenie uzgodnionych standardów i doktryn NATO.

15. Sojusznicy będą corocznie dokonywać przeglądu postępu. Powyższa kwestia będzie dyskutowana na przyszłych spotkaniach Ministrów Obrony oraz poddana przeglądowi przez Szefów Państw i Rządów na przyszłych szczytach.

16. W najbardziej zdecydowany sposób potępiamy eskalującą, nielegalną interwencję zbrojną Rosji na Ukrainie i domagamy się, aby Rosja powstrzymała swoje działania i wycofała swoje siły z terytorium Ukrainy oraz z pozycji wzdłuż ukraińskich granic. Pogwałcenie suwerenności i integralności terytorialnej Ukrainy stanowi poważne naruszenie prawa międzynarodowego i istotne wyzwanie dla bezpieczeństwa euroatlantyckiego. Nie akceptujemy i nie zaakceptujemy nielegalnej i nieuprawnionej „aneksji” Krymu przez Rosję. Domagamy się, aby Rosja przestrzegała prawa międzynarodowego oraz swoich międzynarodowych obowiązków; zakończyła bezprawną okupację Krymu; powstrzymała się od agresywnych działań przeciwko Ukrainie; wycofała swoje wojska; wstrzymała przepływ uzbrojenia, wyposażenia, ludzi i pieniędzy przez granicę dla separatystów i zaprzestała podsyłania napięcia wzdłuż granicy oraz na terytorium Ukrainy. Rosja musi użyć swojego wpływu na separatystów, aby doprowadzić do deeskalacji sytuacji i przedsięwziąć określone kroki, aby umożliwić polityczne i dyplomatyczne rozwiązanie, które będzie honorować suwerenność, integralność terytorialną i uznane międzynarodowo granice.

17. Jesteśmy głęboko zaniepokojeni faktem, że przemoc i brak bezpieczeństwa w regionie spowodowana przez Rosję oraz wspieranych przez Rosję separatystów przyczynia się do pogorszenia sytuacji humanitarnej i materialnych zniszczeń na wschodzie Ukrainy. Niepokoi nas dyskryminacja rdzennych Tatarów Krymskich oraz innych członków lokalnej społeczności na Półwyspie Krymskim. Domagamy się, aby Rosja podjęła działania niezbędne do zapewnienia bezpieczeństwa, praw i swobód wszystkim mieszkańcom półwyspu. Wspomniana przemoc i niepokój doprowadziły również do tragicznego zestrzelenia samolotu pasażerskiego MH17 malezyjskich linii lotniczych 17 lipca 2014 r. Przywołując rezolucję Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych (RB ONZ) nr 2166 sojusznicy wzy-

wają wszystkie państwa i organizacje działające w regionie do zapewnienia bezpośredniego, bezpiecznego i nieograniczonego dostępu do miejsca katastrofy MH17, aby umożliwić wznowienie dochodzenia i wywiezienie z miejsca katastrofy wciąż znajdujących się na miejscu szczątków i rzeczy osobistych należących do ofiar. Osoby bezpośrednio i pośrednio odpowiedzialne za zestrzelenie MH17 powinny ponieść odpowiedzialność i stanąć przed wymiarem sprawiedliwości tak szybko, jak to tylko możliwe.

18. Jesteśmy także zaniepokojeni powtarzającym się lekceważącym podejściem Rosji do prawa międzynarodowego, w tym Karty Narodów Zjednoczonych; jej działaniami w stosunku do Gruzji i Mołdawii; pogwałceniem podstawowych układów i zobowiązań w zakresie bezpieczeństwa w Europie, w tym przewidzianych w Helsińskim Akcie Końcowym (*Helsinki Final Act*), uporczywym wstrzymywaniem się od implementacji przez Rosję postanowień Traktatu o Konwencjonalnych Siłach Zbrojnych w Europie (*Conventional Armed Forces in Europe Treaty, CFE*) oraz wykorzystaniem instrumentów wojskowych i innych w celu wywierania presji na sąsiadów. Jest to zagrożenie dla międzynarodowego porządku opartego na zasadach i stanowi wyzwanie dla euroatlantyckiego bezpieczeństwa. Dodatkowo, taki rozwój sytuacji może mieć długoterminowy wpływ na stabilność w regionie Morza Czarnego, który pozostaje ważnym elementem bezpieczeństwa euroatlantyckiego. Obecne działania Rosji są sprzeczne z zasadami, zgodnie z którymi tworzono mechanizmy budowania zaufania w regionie Morza Czarnego. Będziemy w dalszym ciągu wspierać, w odpowiednim wymiarze, wysiłki podejmowane przez państwa leżące w regionie Morza Czarnego, ukierunkowane na zapewnienie bezpieczeństwa i stabilności.

19. Z racji tego, że Rosja kontynuuje interwencję zbrojną, zbroi separatystów i podsycza niestabilność na Ukrainie, popieramy sankcje nałożone przez Unię Europejską (UE), państwa grupy G7 oraz inne sankcje, które stanowią kluczową część ogólnego, międzynarodowego wysiłku mającego na celu powstrzymanie destabilizującego oddziaływania Rosji, skłonienie jej do deeskalacji sytuacji i wypracowania politycznego rozwiązania kryzysu powstałego w wyniku jej działań. Na wspomniany wysiłek składają się decyzje podjęte przez sojuszników, włącznie z Kanadą, Norwegią i Stanami Zjednoczonymi oraz UE, o ograniczeniu dostępu rosyjskim państwowym instytucjom finansowym do rynków kapitałowych, ograniczenia w handlu uzbrojeniem, wprowadzeniu restrykcji dotyczących eksportu produktów

podwójnego przeznaczenia, ograniczeniu rosyjskiego dostępu do wrażliwych technologii z sektora obrony i energetyki oraz inne środki.

20. Sojusznicy prowadzili, i nadal będą prowadzić w ramach bieżących prac, strategiczną dyskusję dotyczącą bezpieczeństwa euroatlantyckiego i Rosji. Dyskusja ta tworzy grunt dla wizji NATO, obejmującej nasze podejście do Rosji oraz mechanizmy regulujące relacje Sojuszu z Rosją w przyszłości.

21. Przez ponad dwie dekady NATO starało się budować partnerstwo z Rosją, w tym przy użyciu mechanizmu Rady NATO-Rosja (*NATO-Russia Council*), przewidzianych w Akcie Stanowiącym NATO-Rosja (*NATO-Russia Founding Act*) oraz Deklaracji Rzymskiej (*Rome Declaration*). Rosja nie dotrzymała swoich zobowiązań oraz pogwałciła prawo międzynarodowe, niszcząc zaufanie leżące u podstaw naszej współpracy. Decyzje, które podjęliśmy na szczycie, są wyrazem naszego poszanowania dla zasad opartych na architekturze bezpieczeństwa europejskiego (*rule-based European security architecture*).

22. Wciąż uważamy, że partnerstwo między NATO a Rosją, oparte na poszanowaniu prawa międzynarodowego, miałoby strategiczną wartość. Nadal dążymy do kooperatywnych, konstruktywnych relacji z Rosją, w tym budowy wzajemnego zaufania i środków przejrzystości oraz zwiększania wzajemnego zrozumienia podejścia do kształtowania sił i środków NATO i Rosji w odniesieniu do niestrategicznych sił nuklearnych w Europie (*NATO's and Russia's non-strategic nuclear force postures in Europe*), opierając się na naszej wspólnej trosce i interesach związanych z bezpieczeństwem – w Europie, w której każde państwo samodzielnie wybiera własną przyszłość. Żałujemy, że nie istnieją obecnie warunki umożliwiające takie stosunki. Dlatego też decyzja NATO o zawieszeniu wszelkiej praktycznej cywilnej i wojskowej współpracy między NATO a Rosją pozostaje w mocy. Natomiast polityczne kanały komunikacji pozostają otwarte.

23. Sojusz nie zmierza do konfrontacji z Rosją i nie stanowi dla niej zagrożenia. Nie możemy jednak i nie będziemy narażać na szwank zasad, na których opiera się Sojusz i bezpieczeństwo Europy i Ameryki Północnej. NATO jest organizacją przejrzystą i przewidywalną, jesteśmy zdecydowani demonstrować twardość i prężność, jak to robimy od czasu założenia naszego Sojuszu. Charakter relacji Sojuszu z Rosją i nasze dążenie do partnerstwa

będzie zależeć od tego, czy będziemy świadkami wyraźnej, konstruktywnej zmiany w działaniach Rosji, czy Rosja będzie przestrzegać prawa międzynarodowego i czy będzie wypełniać międzynarodowe zobowiązania.

24. Niezależna, suwerenna i stabilna Ukraina, budująca demokrację i rządy prawa, ma kluczowe znaczenie dla bezpieczeństwa euroatlantyckiego. W okresie, w którym bezpieczeństwo Ukrainy jest podważane, Sojusz nadal w pełni wspiera suwerenność, niezależność i integralność terytorialną Ukrainy w ramach uznanych międzynarodowo granic. Szerokie poparcie na rzecz rezolucji Zgromadzenia Ogólnego Organizacji Narodów Zjednoczonych 68/262 w sprawie integralności terytorialnej Ukrainy (*United Nations General Assembly Resolution 68/262 on the Territorial Integrity of Ukraine*) jest wyrazem międzynarodowego sprzeciwu wobec nielegalnej i bezprawnej „aneksji” Krymu. Dalsza eskalacja agresywnych działań na wschodniej Ukrainie budzi nasze poważne obawy. Jesteśmy świadkami skoordynowanej kampanii przemocy ze strony Rosji i wspieranych przez Rosję separatystów, której celem jest destabilizacja Ukrainy jako suwerennego państwa.

25. Wyrażamy uznanie dla zaangażowania ukraińskiego narodu na rzecz wolności i demokracji oraz jego determinacji do decydowania o własnej przyszłości i kierunku polityki zagranicznej w sposób wolny od zewnętrznych nacisków. Z zadowoleniem przyjmujemy fakt przeprowadzenia, w jakże trudnych warunkach, wolnych i sprawiedliwych wyborów prezydenckich 25 maja 2014 r. oraz podpisania umowy stowarzyszeniowej (*Association Agreement*) z Unią Europejską 27 czerwca 2014 r., które to świadczą o konsolidacji demokracji Ukrainy oraz potwierdzają jej europejskie aspiracje. Z niecierpliwością oczekujemy w związku z tym na wybory do Rady Najwyższej (*Verkhovna Rada*) w październiku 2014 r.

26. Zachęcamy Ukrainę do dalszego propagowania inkluzywnego procesu politycznego, opartego na demokratycznych wartościach i poszanowaniu praw człowieka, mniejszości i rządów prawa. Z zadowoleniem przyjmujemy plan pokojowy prezydenta Poroszenki (*President Poroshenko's Peace Plan*) i wzywamy wszystkie strony do wypełnienia swoich zobowiązań, w tym tych podjętych w Genewie i Berlinie. Wzywamy Rosję do przystąpienia do konstruktywnego dialogu z rządem ukraińskim. Aktywnie wspieramy ciągłe dyplomatyczne wysiłki na rzecz trwałego politycznego rozwiązania konfliktu

z poszanowaniem suwerenności, niezależności i integralności terytorialnej Ukrainy w ramach jej uznanych międzynarodowo granic.

27. Wyrażamy uznanie i w pełni popieramy działania innych organizacji międzynarodowych, które wnoszą wkład w deeskalację kryzysu i pokojowe rozwiązanie go, a w szczególności Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) oraz UE. Z aprobatą przyjmujemy sprawne rozmieszczenie Specjalnej Misji Monitorującej OBWE (*Special Monitoring Mission*), która musi mieć możliwość niezakłóconego działania i dostęp do wszystkich regionów Ukrainy, aby w pełni wypełniać swój mandat. Wyrażamy również uznanie dla decyzji Unii Europejskiej w sprawie uruchomienia misji Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony, której celem jest pomoc Ukrainie w obszarze reform sektora bezpieczeństwa cywilnego, w tym policji, i rządów prawa.

28. Uznając prawo Ukrainy do przywrócenia pokoju i porządku oraz obrony swoich obywateli i terytorium, zachęcamy ukraińskie siły zbrojne i służby bezpieczeństwa do dalszego wykazywania daleko idącej powściągliwości w bieżących działaniach, aby uniknąć ofiar wśród lokalnej ludności cywilnej.

29. Ukraina jest wieloletnim i szczególnym partnerem Sojuszu. Na spotkaniu tutaj, w Walii, mieliśmy okazję spotkać się z prezydentem Poroszenką i wydać wspólne oświadczenie (*joint statement*). Wysoko cenimy dotychczasowy i obecny wkład Ukrainy we wszystkie operacje Sojuszu oraz na rzecz Sił Odpowiedzi NATO. Zachęcamy i w dalszym ciągu będziemy popierać wdrażanie na Ukrainie szeroko zakrojonych reform za pośrednictwem Rocznej Programu Narodowego (*Annual National Programme*) w ramach naszego Szczególnego Partnerstwa (*Distinctive Partnership*). Zainicjowaliśmy dodatkowe wysiłki, aby wspierać reformy i transformację sektorów bezpieczeństwa i obrony oraz przyczynić się do zwiększenia interoperacyjności między siłami Ukrainy i NATO. Wysiłki te mają na celu wzmocnienie ukraińskiej zdolności do zapewniania własnego bezpieczeństwa. Z zadowoleniem przyjmujemy udział Ukrainy w Inicjatywie Interoperacyjności Partnerów (*Partnership Interoperability Initiative*) oraz zainteresowanie rozszerzeniem możliwości współpracy w jej ramach i z niecierpliwością oczekujemy jej przyszłego zaangażowania.

30. Bezprawna okupacja Krymu przez Rosję i jej interwencja wojskowa na wschodniej Ukrainie wzbudziły uzasadnione obawy szeregu innych państw partnerskich NATO w Europie Wschodniej. Sojusznicy będą niezmiennie wspierać prawo swoich partnerów do podejmowania suwerennych i niezależnych decyzji w polityce zagranicznej i polityce bezpieczeństwa, decyzji wolnych od zewnętrznych nacisków i presji. Sojusznicy nie ustają również w swoim poparciu na rzecz integralności terytorialnej, niezależności i suwerenności Armenii, Azerbejdżanu, Gruzji i Mołdawii.

31. W tym kontekście będziemy nadal wspierać wysiłki na rzecz pokojowego rozwiązania konfliktów na Kaukazie Południowym oraz w Mołdawii opierając się na wymienionych zasadach i normach prawa międzynarodowego, Karcie Narodów Zjednoczonych oraz Helsińskim Akcie Końcowym. Utrzymywanie się tych przewlekłych konfliktów nadal stanowi przedmiot poważnych obaw i zmniejsza szanse obywateli w regionie do wykorzystania ich pełnego potencjału jako członków społeczności euroatlantyckiej. Wzywamy wszystkie strony do podejmowania konstruktywnych działań na rzecz wzmocnienia politycznej woli dla pokojowego rozwiązania konfliktów w ramach ustanowionych ram negocjacyjnych.

32. Jesteśmy głęboko zaniepokojeni rosnącą niestabilnością i narastaniem ponadnarodowych i wielowymiarowych zagrożeń w całym regionie Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej. Są to zagrożenia, które bezpośrednio oddziałują na bezpieczeństwo mieszkających tam ludzi oraz nasze własne bezpieczeństwo. Pokój i stabilność w tym regionie są dla Sojuszu sprawą kluczową. Dlatego podkreślamy potrzebę długotrwałego uspokojenia sytuacji i zakończenia przemocy. Nadal wspieramy uprawnione aspiracje narodów w tym regionie na rzecz pokoju, bezpieczeństwa, demokracji, sprawiedliwości, dobrobytu i zachowania własnej tożsamości. Będziemy nadal uważnie monitorować sytuację i badać możliwości udzielenia wsparcia NATO dla dwustronnych i międzynarodowych wysiłków na rzecz stabilności i wnosić wkład do reagowania na narastający kryzys w regionie Bliskiego Wschodu oraz płynące stamtąd zagrożenia.

33. Tak zwane Islamskie Państwo Iraku i Lewantu (*Islamic State of Iraq and Levant*, ISIL) stanowi poważne zagrożenie dla Irakijczyków, Syryjczyków, szerszego regionu i dla naszych obywateli. Bezgranicznym oburzeniem przepełniają nas niedawne barbarzyńskie ataki ISIL na ludność cywilną,

a w szczególności systematyczne i rozmyślne branie na cel całych wspólnot religijnych i etnicznych. W najostrejszych słowach potępiamy nacechowane przemocą, tchórzliwe działania ISIL. Jeżeli bezpieczeństwo któregośkolwiek z sojuszników zostanie zagrożone, nie zawahamy się przed podjęciem wszelkich koniecznych kroków służących zapewnieniu kolektywnej obrony. Gwałtowne zaostrzenie sytuacji bezpieczeństwa w Iraku i rozszerzające się zagrożenie związane z ISIL podkreślają potrzebę znalezienia politycznego rozwiązania opartego na inkluzywnym rządzie Iraku, składającym się z przedstawicieli różnych religii. Prócz tego, w świetle dramatycznych humanitarnych skutków tego kryzysu i jego reperkusji dla stabilności i bezpieczeństwa regionu, wielu sojuszników już dostarczyło lub oferuje wsparcie na rzecz bezpieczeństwa i wsparcie humanitarne dla Iraku na zasadzie dwustronnej.

34. Potwierdzamy nieustanne zaangażowanie NATO na rzecz partnerstwa między Sojuszem a Irakiem, za pomocą którego przywrócimy nasze wysiłki w celu wsparcia Iraku w budowaniu bardziej skutecznych sił bezpieczeństwa. Partnerstwo to obejmuje, w ramach istniejącego Programu Indywidualnego Partnerstwa i Współpracy (*Individual Partnership and Cooperation Programme*), współpracę w następujących obszarach: dialogu politycznego; edukacji i szkolenia; reagowania na zagrożenie terroryzmem; budowy instytucji sektora obronnego; bezpieczeństwa granic i komunikacji strategicznej. Sojusznicy i partnerzy powinni nadal pomagać w koordynacji wsparcia humanitarnego dla Iraku przez odpowiednie kanały. Z zadowoleniem przyjmujemy rolę, którą odgrywa w tym kontekście Euroatlantyckie Centrum Koordynacji Reagowania na Katastrofy (*Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre*). Ponadto uzgodniliśmy, że NATO pomoże skoordynować sojusznicze i partnerskie wsparcie w zakresie bezpieczeństwa dla Iraku; może to również obejmować koordynację transportu lotniczego dostarczającego wsparcie. Jeżeli rząd Iraku wyrazi taką prośbę, NATO jest gotowe rozpatrzyć środki w ramach sojuszniczej Inicjatywy Budowy Zdolności Obronnych i w wymiarze Bezpieczeństwa (*Defence and Related Security Capacity Building Initiative*) z myślą o uruchomieniu odpowiednich działań w nieodległym czasie. NATO będzie nadal wspierać dwustronne wysiłki sojuszników i partnerów pozyskując i koordynując, na zasadzie dobrowolności, wsparcie wywiadowcze oraz w zakresie obserwacji i rozpoznania. Dodatkowo, sojusznicy podejmą

wysiłki na rzecz wzmocnienia współpracy przy wymianie informacji na temat powracających zagranicznych bojowników.

35. Niezmiennie i z poważną troską śledzimy trwający kryzys w Syrii. W najsurowszy sposób potępiamy kampanię przemocy przeciwko ludności syryjskiej ze strony reżimu Assada, która doprowadziła do obecnego chaosu i zniszczeń w tym państwie. Wzywamy syryjski rząd do pełnego przestrzegania wszystkich właściwych postanowień rezolucji RB ONZ oraz natychmiastowego zaangażowania się w autentyczne przemiany polityczne, zgodnie z genewskim komunikatem (*Geneva Communiqué*) z 30 lipca 2012 r. Wierzymy, że wynegocjowana transformacja polityczna jest kluczem do zakończenia rozlewu krwi. Podkreślamy ważną rolę umiarkowanej opozycji w ochronie społeczności przed podwójnym zagrożeniem ze strony tyranii syryjskiego reżimu i ekstremizmu ISIL. Przeszło trzy lata walk mają dramatyczne konsekwencje humanitarne i rosnący wpływ na bezpieczeństwo państw regionu. Mimo możliwych skutków destabilizujących gospodarkę i społeczeństwo, Turcja – członek NATO, nasz partner regionalny Jordania oraz pobliski Liban dobroczynnie przyjmują miliony uchodźców i wysiedlonych Syryjczyków. Rozmieszczenie rakiet Patriot, w celu obrony ludności i terytorium Turcji, jest silną demonstracją zdecydowania i zdolności Sojuszu do obrony i odstraszania wszelkich potencjalnych zagrożeń, na które wystawiony jest którykolwiek sojusznik.

36. Z zadowoleniem odnotowujemy zakończenie z sukcesem przez Połączoną Misję Organizacji ds. Zakazu Broni Chemicznej (*Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons, OPCW*) i Organizacji Narodów Zjednoczonych oraz przez sojuszników operacji polegającej na usunięciu i eliminacji deklarowanego przez Syrię uzbrojenia chemicznego, do czego wzywano w rezolucji RB ONZ nr 2118 oraz w decyzjach Rady Wykonawczej OPCW. Sojusznicy z NATO odegrali kluczową rolę w tym sukcesie oraz w samym niszczeniu materiałów chemicznych. Nieustające doniesienia o wykorzystaniu środków chemicznych jako broni w Syrii ciągle budzą nasze najwyższe obawy. Na zniszczenie wciąż czeka dwanaście zakładów produkcji broni chemicznej, a pytanie dotyczące kompletności i dokładności deklaracji Syrii w sprawie broni chemicznej pozostaje wciąż aktualne. Wzywamy rząd Assada do udzielenia odpowiedzi na palące pytania dotyczące jego deklaracji złożonej OPWC, w sprawie zaradzenia wszystkim pozostałym problemom i podjęcia działań mających na celu zapewnienie pełnego wywiązania

się z obowiązków wynikających z Konwencji o Zakazie Broni Chemicznej (*Chemical Weapons Convention*), rezolucji RB ONZ nr 2118 oraz decyzji Rady Wykonawczej OPCW.

37. ISIL stało się, ze względu na niedawne rozszerzenie działań na Irak, zagrożeniem transnarodowym. Reżim Assada przyczynił się do powstania ISIL w Syrii oraz jego ekspansji poza to państwo. Obecność ISIL zarówno w Syrii, jak i w Iraku stanowi zagrożenie dla stabilności w regionie. Stało się to podstawową przeszkodą dla politycznego rozwiązania w Syrii oraz niesie ze sobą poważne ryzyko dla stabilności i integralności terytorialnej Iraku. Obywatele Syrii i Iraku oraz innych państw regionu potrzebują wsparcia społeczności międzynarodowej, aby przeciwstawić się temu zagrożeniu. Niezbędne jest skoordynowane, międzynarodowe podejście.

38. Jesteśmy głęboko zaniepokojeni nieustającą przemocą i pogarszaniem się sytuacji bezpieczeństwa w Libii, które zagraża podważeniem wizji celów, dla których libijscy obywatele tak wiele wycierpieli oraz stanowi ryzyko dla szerszego regionu. Wzywamy wszystkie strony do zaprzestania stosowania przemocy i przystąpienia bez zbędnej zwłoki do konstruktywnych wysiłków na rzecz inkluzywnego dialogu politycznego, będącego w interesie całego libijskiego narodu, w ramach procesu demokratycznego. Uznając centralną rolę ONZ w koordynowaniu międzynarodowych wysiłków w Libii, zdecydowanie popieramy bieżące działania Misji Wsparcia Narodów Zjednoczonych dla Libii (*United Nations Support Mission in Libya*, UNSMIL) mające na celu natychmiastowe zawieszenie broni, zredukowanie napięcia i przyczynienie się do pojednania narodowego. Nasza operacja *Unified Protector* zademonstrowała determinację NATO, wraz z regionalnymi partnerami z państw arabskich, na rzecz ochrony narodu libijskiego. Na podstawie decyzji NATO z października 2013 r., podjętej w ślad za prośbą libijskich władz, pozostajemy w gotowości do wsparcia Libii doradztwem w zakresie budowania instytucji obrony i bezpieczeństwa oraz w rozwijaniu długoterminowego partnerstwa, prowadzącego ewentualnie do udziału Libii w Dialogu Śródziemnomorskim, który byłby naturalnym środowiskiem dla naszej współpracy.

39. Chociaż w Mali przywrócono porządek konstytucyjny, uznajemy, że działania terrorystyczne i handel bronią, narkotykami i ludźmi w regionie Sahelu i Sahary zagrażają bezpieczeństwu regionalnemu oraz naszemu. Z aprobatą przyjmujemy działania ONZ i podkreślamy znaczenie silnego

zaangażowania społeczności międzynarodowej w złożone wyzwania dla bezpieczeństwa i polityki w regionie. W tym kontekście z zadowoleniem odbieramy całościowe strategie Unii Afrykańskiej i UE wobec Sahelu. Podobnie, z aprobatą odnosimy się do solidnego i wiarygodnego zaangażowania militarnego sojuszników w regionach Sahelu i Sahary, które przyczynia się do wzmocnienia suwerenności i integralności terytorialnej zainteresowanych państw afrykańskich oraz do bezpieczeństwa Sojuszu. NATO jest gotowe do zbadania, na prośbę zainteresowanych państw, czy możemy się przyczynić do pokonania tych wyzwań, w pełnej koordynacji z ONZ, UE, wysiłkami regionalnymi i dwustronnymi.

40. W strategicznie ważnym regionie Bałkanów Zachodnich demokratyczne wartości, rządy prawa i relacje dobrosąsiedzkie wciąż odgrywają decydującą rolę w utrzymywaniu trwałego pokoju i stabilności. Sojusz pozostaje w pełni zaangażowany w stabilność i bezpieczeństwo w regionie. Będziemy kontynuować aktywne poparcie dla euroatlantyckich aspiracji państw tego regionu. Sojusznicy i ich partnerzy z Bałkanów Zachodnich aktywnie przyczyniają się do utrzymania regionalnego i międzynarodowego pokoju, również w ramach formatów współpracy regionalnej.

Z zadowoleniem odnotowujemy postępy poczynione przez Serbię w budowaniu silnego partnerstwa z NATO i zachęcamy Belgrad do kontynuowania tej drogi. Z zadowoleniem przyjmujemy również postęp uzyskany w Kosowie i zachęcamy do dalszych wysiłków mających na celu wzmocnienie demokratycznych instytucji i rządów prawa w całym wieloetnicznym Kosowie. Wybory parlamentarne, przeprowadzone 8 lipca 2014 r., były w znacznej mierze zgodne z międzynarodowymi standardami i stanowią ważny kamień milowy. Oczekujemy szybkiego utworzenia reprezentatywnego i inkluzywnego rządu, zaangażowanego w moderowany przez UE dialog Belgrad–Prisztina. Przyjmujemy z aprobatą poprawę sytuacji bezpieczeństwa i postęp osiągnięty na drodze dialogu. Wyrażamy uznanie w odniesieniu do obu stron i ich zaangażowania w porozumienie między Belgradem a Prisztiną z 19 kwietnia 2013 r. i zachęcamy do dalszych prac nad jego pełnym wdrożeniem.

41. Odbyliśmy wczoraj w poszerzonym składzie posiedzenie dotyczące Afganistanu i wspólnie z naszymi partnerami z Międzynarodowych Sił Wsparcia Bezpieczeństwa (*International Security and Assistance Force, ISAF*) wydaliśmy Deklarację Szczytu Walijskiego w sprawie Afganistanu (*Wales Summit Declaration on Afghanistan*).

42. Przez ponad dekadę sojusznicy z NATO i państwa partnerskie z całego świata stały ramię w ramię z Afganistanem w największej operacji w historii Sojuszu. Ten bezprecedensowy wysiłek przyczynił się do poprawy globalnego bezpieczeństwa i lepszej przyszłości mężczyzn, kobiet i dzieci w Afganistanie. Oddajemy honor Afgańczykom i członkom kontyngentów międzynarodowych, którzy stracili życie lub odnieśli rany podczas tych działań.

43. Wraz z końcem ISAF w grudniu 2014 r., charakter i zakres naszego zaangażowania w Afganistanie ulegną zmianie. Przewidujemy trzy równoległe, wzajemnie uzupełniające się wymiary działań: w perspektywie krótkoterminowej, sojusznicy i państwa partnerskie NATO pozostaną nadal w gotowości, aby szkolić Afgańskie Narodowe Siły Bezpieczeństwa (*Afghan National Security Forces*, ANSF), doradzać im i je wspierać po 2014 r. za pośrednictwem niebojowej misji *Resolute Support*; w perspektywie średnioterminowej, potwierdzamy nasze zaangażowanie w działania na rzecz utrzymania finansowania ANSF; w perspektywie długoterminowej, zamierzamy nadal działać na rzecz wzmocnienia partnerstwa NATO z Afganistanem. Liczymy na zaangażowanie i współpracę Afganistanu.

44. Zdajemy sobie sprawę ze szczególnego znaczenia pogłębiania regionalnej współpracy i dobrosąsiedzkich relacji dla bezpieczeństwa i stabilności Afganistanu. Nadal jesteśmy zdeterminowani, aby wspierać naród afgański w jego wysiłkach na rzecz budowy stabilnego, suwerennego, demokratycznego i zjednoczonego państwa, w którym panują rządy prawa i zasady dobrego zarządzania (*good governance*), a prawa człowieka chronią wszystkich, w szczególności kobiety, włączając w to ich pełny udział w podejmowaniu decyzji, oraz dzieci. Współpracując z rządem Afganistanu, oraz szerszą społecznością międzynarodową, naszym celem jest, aby nigdy więcej nie być narażonym na ataki ze strony terrorystów wywodzących się z Afganistanu. Nasze zaangażowanie na rzecz Afganistanu będzie kontynuowane.

45. Z uznaniem przyjmujemy udaną realizację misji KFOR (*Kosovo Force*) w ostatnich 15 latach, zgodnie z rezolucją RB ONZ nr 1244. Siły KFOR będą nadal wносить wkład w utrzymanie stabilizacji i bezpiecznego otoczenia oraz swobody poruszania się w Kosowie, w ścisłej współpracy z władzami Kosowa i UE, zgodnie z ustaleniami. Będą ponadto nadal wspierać rozwój pokojowego, stabilnego i wieloetnicznego Kosowa. Sojusz będzie nadal wspierał Siły

Bezpieczeństwa Kosowa doradztwem oraz będzie poddawał przeglądowi charakter dalszego wsparcia.

46. Będziemy w dalszym ciągu utrzymywać solidną i wiarygodną zdolność KFOR do realizowania misji. Trwała poprawa sytuacji bezpieczeństwa i skuteczne wdrożenie porozumień osiągniętych w koordynowanym przez UE dialogu między Belgradem a Prisztiną umożliwi również NATO rozważenie możliwej zmiany skali zaangażowania jego sił i środków (*a possible change in its force posture*). Wszelka redukcja obecności oddziałów będzie zależeć od jasnych kryteriów i wskaźników i będzie oparta na wypełnianiu warunków, a nie na kalendarzu.

47. Operacja *Active Endeavour* w rejonie Morza Śródziemnego będzie podlegać procesowi dalszego dostosowywania w celu sprostania ewoluującym ryzykom w obszarze bezpieczeństwa w tym regionie, który ma dla Sojuszu strategiczne znaczenie. Piractwo mające swoje źródło w Somalii nie zostało wyplenione. NATO przyczyniło się do znaczącej redukcji działalności pirackiej u wybrzeży Somalii za pośrednictwem operacji *Ocean Shield*, działając we współpracy z właściwymi organizacjami międzynarodowymi, w tym z UE oraz z innymi państwami, zgodnie z odpowiednimi, podjętymi wcześniej decyzjami. Uzgodniliśmy, że będziemy kontynuować zaangażowanie NATO w działania mające na celu zwalczanie piractwa u wybrzeży Somalii do końca 2016 r., wykorzystując skoncentrowaną obecność do optymalizacji wykorzystania zaangażowania NATO. Obie wspomniane operacje przyczyniają się do wzmocnienia morskiej świadomości sytuacyjnej Sojuszu, interoperacyjności i zaangażowania wspólnie z partnerami.

48. Najważniejszym obowiązkiem Sojuszu jest ochrona i obrona naszego terytorium oraz ludności przed atakiem, co przewidziano w Artykule 5 traktatu waszyngtońskiego. Nikt nie powinien powątpiewać w reakcję NATO, jeżeli bezpieczeństwo któregośkolwiek z jego członków będzie zagrożone. NATO będzie nadal utrzymywać w gotowości pełen zestaw środków niezbędnych do odstraszenia i obrony przed wszelkimi zagrożeniami dla ochrony i bezpieczeństwa naszej ludności, gdziekolwiek by się one pojawiły.

49. Odstraszanie w oparciu o odpowiednią kompozycję nuklearnych, konwencjonalnych i przeciwraketowych zdolności pozostaje kluczowym elementem naszej ogólnej strategii.

50. Dopóki istnieje broń nuklearna, NATO pozostanie sojuszem nuklearnym. Strategiczne siły jądrowe Sojuszu, szczególnie te w Stanach Zjednoczonych, są nadrzędną gwarancją bezpieczeństwa sojuszników. Niezależne, strategiczne siły jądrowe Zjednoczonego Królestwa i Francji pełnią rolę odstraszącą w polityce tych państw i przyczyniają się do realizacji ogólnej polityki odstraszenia i bezpieczeństwa Sojuszu. Okoliczności, w których mogłoby dojść do rozważenia jakiegokolwiek użycia broni nuklearnej, są skrajnie mało prawdopodobne.

51. Siły konwencjonalne sojuszników wnoszą fundamentalny wkład do odstraszenia przed szeroką gamą zagrożeń. Przyczyniają się one do widocznego wzmacniania jedności NATO oraz sojuszniczej zdolności i gotowości do reagowania na obawy związane z bezpieczeństwem całego Sojuszu i każdego pojedynczego sojusznika.

52. Obrona przeciwrakietowa może uzupełniać rolę broni nuklearnej w zakresie odstraszenia; nie może jednak jej zastąpić. Zdolności w tym obszarze mają charakter czysto defensywny.

53. Kwestie kontroli zbrojeń, rozbrojenia i nieprolifracji nadal odgrywają ważną rolę w realizacji celów bezpieczeństwa Sojuszu. Zarówno sukces, jak i porażka tych wysiłków mogą mieć bezpośredni wpływ na środowisko zagrożeń dla NATO. W tym kontekście, nadrzędne znaczenie ma przestrzeganie zobowiązań dotyczących rozbrojenia i nieprolifracji powziętych w obowiązujących porozumieniach, w tym w traktacie o całkowitej likwidacji pocisków rakietowych średniego i pośredniego zasięgu (*Intermediate-Range Nuclear Forces Treaty*, INF), który stanowi kluczowy element bezpieczeństwa euroatlantyckiego. W świetle powyższego, sojusznicy wzywają Rosję do utrzymania obowiązywania Traktatu INF przez zapewnienie jego pełnego i weryfikowalnego stosowania.

54. Zagrożenie dla ludności, terytorium i sił NATO wskutek proliferacji pocisków balistycznych nieustannie wzrasta, a obrona przeciwrakietowa stanowi część szerszej odpowiedzi mającej na celu przeciwdziałanie temu zagrożeniu. Na naszym szczycie w Lizbonie w 2010 r. postanowiliśmy rozwinąć sojuszniczą zdolność do Obrony przed Pociskami Balistycznymi (*Ballistic Missile Defence*, BMD), która ma przyczynić się do realizacji naszego podstawowego zadania, jakim jest obrona kolektywna. Obrona przeciwrakietowa stanie się integralną częścią całości sił i środków obronnych

Sojuszu (*Alliance's overall defence posture*) i przyczyni się do niepodzielności bezpieczeństwa Sojuszu.

55. Celem tych zdolności jest zapewnienie pełnego pokrycia i ochrony dla całej ludności, terytorium i wszystkich sił europejskich członków NATO przed rosnącymi zagrożeniami powodowanymi przez proliferację pocisków balistycznych, opierając się na zasadach niepodzielności bezpieczeństwa sojuszników, solidarności NATO, sprawiedliwego dzielenia ryzyk, obciążeń i wyzwań, z uwzględnieniem poziomu zagrożenia, naszych własnych możliwości oraz wykonalności technicznej, zgodnie z aktualną wspólną oceną zagrożeń, uzgodnioną przez Sojusz. Jeżeli międzynarodowe wysiłki spowodują zmniejszenie zagrożeń wynikających z rozprzestrzeniania pocisków balistycznych, program obrony przeciwrakietowej NATO może i będzie odpowiednio dostosowywany.

56. Na szczycie w Chicago w 2012 r. zadeklarowaliśmy osiągnięcie przejściowej zdolności operacyjnej BMD jako pierwszego istotnego kroku, z punktu widzenia operacyjnego, oferującego maksymalne pokrycie, przy użyciu dostępnych środków, w celu obrony naszej ludności, terytorium i sił wzdłuż europejskiej południowej flanki NATO przed atakami przy użyciu pocisków balistycznych. Przejściowa zdolność obrony przeciwrakietowej NATO jest operacyjnie zdolna do działania.

57. Obecnie z zadowoleniem zauważamy, że proces rozmieszczania systemu *Aegis Ashore* w Deveselu w Rumunii przebiega zgodnie z planem i zmierza do zakończenia, planowanego w 2015 r. System *Aegis Ashore* zostanie przekazany do NATO i znacząco podniesie nasze zdolności w zakresie BMD. Z zadowoleniem odnotowujemy również fakt dalszego rozmieszczenia okrętów z systemem *Aegis BMD* (*Aegis Ballistic Missile Defence*) w bazie Rota w Hiszpanii. W oparciu o przejściową zdolność, dodatkowe okręty z systemem *Aegis BMD* mogłyby zostać udostępnione NATO.

58. Obecnie z zadowoleniem odnotowujemy ofertę dodatkowych, dobrowolnych wkładów narodowych oraz fakt, że szereg sojuszników opracowuje, w tym w ramach międzynarodowej współpracy, lub nabywa dalsze elementy potencjału BMD, które mogą zostać udostępnione Sojuszowi. Naszym celem pozostaje wyposażenie Sojuszu w funkcjonujący system obrony przeciwrakietowej, który zapewni pełne pokrycie i ochronę ludności, terytorium i sił NATO w Europie opierając się na dobrowolnych wkładach państw, w tym finansowane

przez państwa członkowskie systemy przechwytywania i wykrywania, porozumienia o goszczeniu tych elementów na swoim terytorium, a także o rozbudowę Aktywnej Wielowarstwowej Obrony Przed Pociskami Balistycznymi Teatru Działań (*Active Layered Theatre Ballistic Missile Defence*, ALTBMĐ). Jedynie systemy dowodzenia i kierowania ALTBMĐ oraz ich rozszerzenie na potrzeby obrony terytorialnej będą finansowane ze wspólnego funduszu.

59. Dostrzegamy potencjalne możliwości współpracy w zakresie obrony przeciwrakietowej i zachęcamy sojuszników do zbadania możliwości dodatkowych, dobrowolnych wkładów, w tym również w ramach współpracy międzynarodowej, mających na celu zapewnienie odpowiednich zdolności oraz korzystanie z potencjalnych synergii w planowaniu, opracowywaniu, zlecaniu i rozmieszczaniu. Dostrzegamy również fakt, że BMD uwzględniono w dwóch projektach *Smart Defence*.

60. Tak jak w przypadku wszystkich operacji NATO, nad działaniami wojskowymi podejmowanymi przy użyciu wspomnianej zdolności zapewniona zostanie pełna kontrola polityczna sojuszników. Będziemy w tym celu zacieśniać polityczny nadzór nad sojuszniczym systemem BMD w miarę jego rozwoju. Przyjmujemy z zadowoleniem ukończenie przez Sojusz przeglądu porozumień dotyczących przejściowej zdolności operacyjnej systemu BMD NATO oraz podkreślamy, że Sojusz będzie przygotowany do wykorzystania dodatkowych wkładów sojuszników w miarę ich udostępniania. Ponadto, zlecamy Radzie prowadzenie regularnego przeglądu wdrażania systemu przeciwrakietowego NATO, w tym przed spotkaniami ministrów spraw zagranicznych i obrony, i przygotowanie kompleksowego raportu na temat postępów i problemów, z którymi trzeba się zmierzyć w kontekście jego przyszłego rozwoju, do czasu naszego kolejnego szczytu.

61. Pozostajemy w gotowości do działania we współpracy z państwami trzecimi, w trybie indywidualnym, na rzecz wzmocnienia przejrzystości i zaufania oraz poprawy efektywności obrony przeciwrakietowej. Podjęliśmy już wstępne kroki, które mogą prowadzić do różnych form współdziałania z państwami trzecimi w obszarze obrony przeciwrakietowej. Podobnie jak w Chicago w 2012 r., potwierdzamy, że obrona przeciwrakietowa NATO nie jest skierowana przeciwko Rosji i nie przyczyni się do osłabienia rosyjskiego strategicznego potencjału odstraszania. Obrona przeciwrakietowa NATO ma na celu obronę przed potencjalnymi zagrożeniami pochodzącymi spoza obszaru euroatlantyckiego.

62. Sojusz potwierdza swoje długoterminowe zaangażowanie w kontrolę zbrojeń konwencjonalnych jako kluczowego elementu bezpieczeństwa euroatlantyckiego i podkreśla wagę pełnego wdrożenia i wypełniania wymogów w celu odbudowy zaufania i zrozumienia. Jednostronne działania militarne Rosji na Ukrainie i wokół niej podważyły pokój, bezpieczeństwo i stabilność w całym regionie, a wybiórcze wdrożenie przez Rosję dokumentu wiedeńskiego (*Vienna Document*) i traktatu o otwartych przestworzach (*Open Skies Treaty*), a ponadto trwające od długiego czasu zawieszenie wykonywania traktatu o konwencjonalnych siłach zbrojnych w Europie (*Conventional Armed Forces in Europe Treaty*, CFE) nadszarpnęły pozytywny efekt wspomnianych instrumentów kontroli zbrojeń. Sojusznicy wzywają Rosję do pełnego wywiązania się ze zobowiązań. Sojusznicy są zdeterminowani zachować, wzmacniać i modernizować środki kontroli zbrojeń konwencjonalnych w Europie opierając się na kluczowych zasadach i zobowiązaniach, w tym na wzajemności, przejrzystości i zgodzie państwa-gospodarza.

63. Na ostatnim szczycie w Chicago postawiliśmy sobie ambitny cel Sił NATO 2020: nowoczesnych, ściśle ze sobą powiązanych sił, wyposażonych, wyszkolonych i dowodzonych w taki sposób, aby mogły sprostać poziomowi ambicji NATO (*NATO's Level of Ambition*), i mogły działać wspólnie oraz z partnerami w każdym środowisku. W naszej ocenie, cel ten pozostaje aktualny i potwierdzamy nasze zaangażowanie w jego realizację. Plan Gotowości NATO uzupełnia i wzmacnia program Sił NATO 2020 przez zwiększenie całościowej gotowości i zdolności do reagowania.

64. NATO potrzebuje obecnie, bardziej niż kiedykolwiek, nowoczesnych, solidnych i sprawnych sił zbrojnych o wysokiej gotowości – w powietrzu, na lądzie i na morzu – w celu sprostania bieżącym i przyszłym wyzwaniom. Jesteśmy zaangażowani w dalsze wzmacnianie naszych zdolności. W tym celu, dziś uzgodniliśmy Pakiet Planowania Obronnego (*Defence Planning Package*) obejmujący szereg priorytetów, takich jak wzmocnienie i rozszerzenie szkolenia i ćwiczeń; dowodzenie i kierowanie – w tym wymagającymi operacjami powietrznymi; wywiad, obserwacja i rozpoznanie; zdolności obrony przeciwrakietowej NATO, zgodnie z decyzjami podjętymi na szczytach w 2010 r. w Lizbonie i 2012 r. w Chicago, w tym dotyczącymi dobrowolnego charakteru wkładów państw; cyberobrona oraz wzmocnienie siły i gotowości naszych sił lądowych zarówno na potrzeby obrony kolektywnej, jak i reagowania kryzysowego. Realizacja tych priorytetów poprawi kolektywne

zdolności Sojuszu i lepiej przygotuje NATO do radzenia sobie z bieżącymi i przyszłymi zagrożeniami i wyzwaniem. Uzgodniliśmy ten pakiet, aby dostarczyć informacji na potrzeby naszych inwestycji obronnych i poprawić zdolności sojuszników w ramach ich zasobów narodowych. W tym kontekście, połączone zdolności sił powietrznych NATO wymagają odpowiedniego przemyslenia w perspektywie długoterminowej.

65. Nadal kładziemy nacisk na współpracę wielonarodową. W ślad za Inicjatywą na rzecz Połączonego Wywiadu, Obserwacji i Rozpoznania (*Joint Intelligence, Surveillance and Reconnaissance, JISR*), uruchomioną na naszym szczycie w Chicago, trwają prace nad dostarczeniem wstępnej zdolności operacyjnej w celu wsparcia operacji NATO i kolejnych rotacji Sił Odpowiedzi NATO od 2016 r. i w kolejnych latach. Zauważamy w tym kontekście postęp w rozwoju zdolności sojuszniczego Systemu Obserwacji Obiektów Naziemnych z Powietrza (*Alliance Ground Surveillance, AGS*), który będzie dostępny do użycia operacyjnego w 2017 r. Co więcej, Powietrzne Siły Kontroli i Wczesnego Ostrzegania NATO (*NATO's Airborne Early Warning and Control Force*) będą w dalszym ciągu modernizowane, aby utrzymać ich pełną zdolność operacyjną. JISR dobrze ukazuje zalety wielonarodowej współpracy w rozwoju i wykorzystaniu zdolności wśród sojuszników, która umożliwia znaczące korzyści operacyjne i obniża koszty. W tym duchu, niektórzy sojusznicy tworzą wielonarodową grupę użytkowników systemu bezzałogowych bojowych aparatów latających MQ-9, w szczególności w celu zwiększenia interoperacyjności i zmniejszenia kosztów całkowitych.

66. Podobnie podkreślamy fakt, że od kiedy uruchomiliśmy inicjatywę *Smart Defence* na szczycie w Chicago, powstaje coraz większa liczba wielonarodowych projektów, które mają pomóc sojusznikom w harmonizacji wymagań, podziale obciążeń oraz osiągnięciu wymiernych korzyści podnoszących efektywność operacyjną oraz obniżających koszty. Wykorzystujemy ten pozytywny impuls w szczególności, aby sprostać priorytetowym zapotrzebowaniom na zdolności Sojuszu. Konkretnie, dwie grupy sojuszników uzgodniły, że będą realizować prace nad, odpowiednio, zwiększeniem dostępności kierowanych pocisków precyzyjnego rażenia powietrze–ziemia i zapewnieniem zdolności do przemieszczania baz lotniczych (*provision of a deployable airbase capability*) oraz podpisały odpowiednie listy intencyjne w tej sprawie. Kolejne dwie grupy sojuszników podjęły decyzję o realizacji konkretnych projektów mają-

cych na celu usprawnienie wymiany informacji w ramach JISR podczas operacji i obrony przeciwrakietowej, włączając szkolenie morskie.

67. Dziś zatwierdziliśmy także Koncepcję Państw Ramowych NATO (*NATO Framework Nations Concept*). Koncentruje się ona na tworzeniu grup sojuszników, podejmujących wielonarodowe prace, koordynowane przez państwo ramowe, w celu wspólnego rozwijania sił i zdolności wymaganych przez Sojusz. Wdrożenie Koncepcji przyczyni się do zapewnienia Sojuszowi komplementarnych zestawów sił i zdolności, szczególnie w Europie. Pomoże to zademonstrować gotowość europejskich sojuszników do robienia więcej na rzecz wspólnego bezpieczeństwa i poprawi równowagę w dostarczaniu zdolności między Stanami Zjednoczonymi a europejskimi sojusznikami oraz między samymi europejskimi sojusznikami. Aby wdrożyć tę koncepcję, grupa dziesięciu sojuszników, koordynowana przez Niemcy jako państwo ramowe i skupiona na rozwoju zdolności, podjęła dziś zobowiązanie, na podstawie wspólnego listu, do podjęcia systematycznych wspólnych prac, pogłębiania i intensyfikacji ich współpracy w dłuższej perspektywie czasowej, w celu wdrożenia w różnych konfiguracjach, wielu wielonarodowych projektów dotyczących priorytetowych obszarów Sojuszu w szerokim spektrum zdolności. Wstępnie państwa te skoncentrują się na tworzeniu komplementarnych zestawów zdolności w obszarach: wsparcia logistycznego; ochrony chemicznej; biologicznej, radiologicznej i nuklearnej; zapewnienia odpowiedniej siły rażenia z ziemi, z powietrza i z morza oraz dowództw gotowych do przerzutu. Również kolejna grupa siedmiu sojuszników, koordynowana przez Zjednoczone Królestwo jako państwo ramowe, uzgodniła dzisiaj utworzenie Połączonych Sił Ekspedycyjnych (*Joint Expeditionary Force*, JEF) – zdolnych do przerzutu w krótkim czasie i prowadzenia pełnego spektrum operacji, w tym operacji o wysokiej intensywności. JEF ułatwi efektywne rozmieszczenie istniejących i powstających zdolności i formacji wojskowych. Oprócz tego, grupa sześciu sojuszników koordynowana przez Włochy jako państwo ramowe, także w oparciu o powiązania regionalne, skupi się na doskonaleniu pewnej liczby obszarów zdolności Sojuszu, takich jak stabilizacja i odbudowa, dostarczanie wsparcia, możliwość wykorzystania formacji lądowych oraz dowodzenia i kierowania. Zgodnie z Koncepcją Państw Ramowych powstaną również inne grupy.

68. Dwóch sojuszników ogłosiło chęć utworzenia Wspólnych Połączonych Sił Ekspedycyjnych (*Combined Joint Expeditionary Force*), począwszy od

2016 r., które mają być dostępne na potrzeby pełnego spektrum operacji, w tym operacji wysokiej intensywności.

69. W dalszym ciągu korzystamy z doświadczenia zdobytego w aktualnych operacjach i poprawiamy naszą interoperacyjność za pomocą Inicjatywy Sił Połączonych (*Connected Forces Initiative*, CFI). Dziś zatwierdziliśmy: istotny Pakiet CFI, na który składa się sześć kluczowych celów, w tym ćwiczenie o wysokiej widoczności *Trident Juncture 2015*, z udziałem 25 tys. żołnierzy, którego gospodarzem będą Hiszpania, Portugalia i Włochy; szerszy i bardziej wymagający program ćwiczeń do zrealizowania w 2016 r. i w kolejnych latach oraz możliwe do przemieszczenia dowództwa komponentu operacji specjalnych. (*deployable Special Operations Component Command headquarters*). Jako kluczowy element, w realizacji programu Sił NATO 2020, CFI obejmuje pełen zakres misji, w tym misje najbardziej wymagające, demonstrując tym samym pełną jedność oraz determinację Sojuszu. Inicjatywa gwarantuje sojusznikom spójną strukturę szkoleń i ćwiczeń, wzmacnia pełen zakres połączonych i wspólnych szkoleń, propaguje interoperacyjność, w tym w działaniach z partnerami, przyczynia się do postępów technologicznych, takich jak koncepcja współpracy sieciowej (*Federated Mission Networking*), które usprawnią dzielenie się informacjami w Sojuszu oraz z partnerami w obszarze szkoleń, ćwiczeń i operacji.

70. W tym kontekście NATO, zgodnie z ustaleniami, będzie nadal blisko współpracować z UE w celu zapewnienia, aby nasza inicjatywa *Smart Defence* oraz unijna inicjatywa *Pooling and Sharing* uzupełniały się i wzmacniały wzajemnie, oraz aby wspierać rozwój zdolności i interoperacyjności z myślą o uniknięciu niepotrzebnego dublowania wysiłków oraz o maksymalizacji efektywności kosztowej. Z zadowoleniem przyjmujemy wysiłki państw NATO i państw członkowskich UE, w szczególności w obszarach strategicznego transportu powietrznego i tankowania w powietrzu, wsparcia medycznego, nadzoru morskiego, komunikacji satelitarnej i szkoleń oraz wysiłki kilku państw w obszarze bezzałogowych statków latających. Przyjmujemy również z aprobatą narodowe wysiłki w tych oraz innych obszarach, podejmowane przez sojuszników europejskich i ich partnerów, z których obie organizacje odnoszą korzyści. Sukces naszych wysiłków nadal zależy od wzajemnej przejrzystości i otwartości między obiema organizacjami. Zachęcamy do pełnego korzystania w tym celu z istniejących mechanizmów NATO-UE.

71. Geopolityczne i gospodarcze znaczenie wymiaru morskiego w XXI w. nadal rośnie. NATO musi przygotować się do złożonego, bardziej zatłoczonego, gwałtownie ewoluującego i coraz bardziej nieprzewidywalnego środowiska bezpieczeństwa morskiego. Wymaga to wzmocnienia zdolności morskich Sojuszu, których nie należy postrzegać w oderwaniu, lecz jako integralną część większego zestawu instrumentów NATO, służących do zapewniania interesów Sojuszu. Dlatego też będziemy nadal intensyfikować i rozszerzać wdrożenie Strategii Morskiej Sojuszu (*Alliance Maritime Strategy*), w dalszym ciągu podnosząc efektywność Sojuszu w dziedzinie morskiej oraz jej udział w odstraszeniu i kolektywnej obronie, zarządzaniu kryzysowym, bezpieczeństwie kooperatywnym i bezpieczeństwie morskim. Pobudzimy do większej aktywności Stałe Siły Morskie NATO (*NATO's Standing Naval Forces*), uelastyczniając ich skład oraz czas działania wkładów krajowych i, co do zasady, nie używając ich do przedłużających się operacji lub operacji o niskim stopniu ważności. Dodatkowo, wzmocnimy ich wartość edukacyjną, szkoleniową i ćwiczebną, w szczególności w obszarze zaawansowanych operacji. Prócz tego poszukamy sposobów na dalszą poprawę efektywności pełnego zakresu zdolności morskich Sojuszu. Lepsza koordynacja, współpraca i komplementarność z odpowiednimi organizacjami międzynarodowymi, w tym Unią Europejską, zgodnie z odpowiednimi, podjętymi decyzjami, a ponadto współpraca z państwami partnerskimi i innymi państwami, będą ważnym elementem wdrożenia Strategii Morskiej Sojuszu. Z zadowoleniem reagujemy na przyjęcie Strategii Bezpieczeństwa Morskiego UE (*EU's Maritime Security Strategy*) w czerwcu 2014 r., która będzie potencjalnie wносить wkład na rzecz bezpieczeństwa wszystkich sojuszników.

72. Spoglądając w przyszłość, Sojusz zdaje sobie sprawę, że zagrożenia i ataki cybernetyczne będą coraz częstsze, bardziej złożone i potencjalnie niszczące. Aby zmierzyć się z tym ewoluującym wyzwaniem przyjęliśmy Wzmocnioną Politykę Cyberobrony (*Enhanced Cyber Defence Policy*), przyczyniającą się do realizacji podstawowych zadań Sojuszu. Polityka potwierdza zasady niepodzielności bezpieczeństwa Sojuszu oraz zapobiegania, wykrywania, odporności, przywracania funkcjonalności i obrony. Przypomina ona, że podstawowym obowiązkiem NATO w obszarze obrony cybernetycznej jest obrona własnych sieci, oraz że wsparcie na rzecz sojuszników powinno być realizowane w duchu solidarności, z podkreśleniem odpowiedzialności sojuszników za stworzenie odpowiednich zdolności ochrony sieci narodo-

wych. Nasza polityka uznaje również fakt, że prawo międzynarodowe, w tym międzynarodowe prawo humanitarne i Karta Narodów Zjednoczonych, obowiązują w odniesieniu do cyberprzestrzeni. Ataki cybernetyczne mogą osiągnąć próg zagrażający narodowemu i euroatlantyckiemu dobrobytowi, bezpieczeństwu i stabilności. Ich wpływ na nowoczesne społeczeństwa może być tak samo szkodliwy jak atak konwencjonalny. Potwierdzamy zatem, że obrona cybernetyczna należy do podstawowych zadań kolektywnej obrony NATO. Decyzja, czy w sytuacji ataku cybernetycznego przywołany zostanie artykuł 5, będzie podejmowana przez Radę Północnoatlantycką na podstawie analizy konkretnego przypadku.

73. Jesteśmy zaangażowani w dalszy rozwój naszych krajowych zdolności obrony cybernetycznej i wzmocnimy bezpieczeństwo cybernetyczne krajowych sieci, na których opiera się NATO w realizacji swoich podstawowych zadań, aby uczynić Sojusz odpornym i w pełni chronionym. Bliska dwustronna i wielonarodowa współpraca odgrywa kluczową rolę we wzmacnianiu zdolności obrony cybernetycznej Sojuszu. Będziemy w dalszym ciągu podejmować działania mające na celu włączenie obrony cybernetycznej w ramy operacji NATO oraz do planowania operacyjnego, planowania ewentualnościowego oraz usprawniać udostępnianie informacji i świadomość sytuacyjną wśród sojuszników. W radzeniu sobie z cyberatakami i cyberryzykami kluczową rolę odgrywa silna współpraca partnerska. Będziemy zatem w dalszym ciągu aktywnie angażować się w zagadnienia cybernetyczne z odpowiednimi państwami partnerskimi na zasadzie konkretnego przypadku oraz z innymi organizacjami międzynarodowymi, w tym z UE – zgodnie z ustaleniami – i pogłębimy naszą współpracę z sektorem przemysłu za pomocą Programu Partnerstwa z Sektorem Przemysłu Cybernetycznego (*NATO Industry Cyber Partnership*). Innowacje technologiczne i wiedza z sektora prywatnego są kluczowymi czynnikami, które umożliwią NATO i sojusznikom realizację celów Wzmocnionej Polityki Cyberobrony (*Enhanced Cyber Defence Policy*). Poprawimy jakość edukacji, szkoleń i ćwiczeń NATO w zakresie obrony cybernetycznej. Opracujemy zdolności NATO do szkoleń na „cybernetycznych polach ćwiczeń”, budując je w pierwszym kroku w oparciu o estońskie osiągnięcia w tym zakresie, z uwzględnieniem zdolności i wymogów Szkoły Systemów Komunikacji i Informacji NATO (*NATO Communications and Information Systems School, NATO CIS School*) oraz innych organów szkoleniowych i edukacyjnych NATO.

74. NATO docenia znaczenie inkluzywnych, zrównoważonych, innowacyjnych i konkurencyjnych w skali globalnej przemysłów obronnych, obejmujących małe i średnie przedsiębiorstwa, w kontekście rozwijania i utrzymywania krajowych zdolności obronnych oraz technologicznej i przemysłowej bazy przemysłu obronnego w całej Europie i Ameryce Północnej.

75. Rozprzestrzenienie broni jądrowej i innych środków masowego rażenia (*weapons of mass destruction, WMD*) oraz środków ich przenoszenia przez państwa i podmioty niepaństwowe stanowi zagrożenie dla naszej ludności, terytorium i sił. Sojusz działa na rzecz bezpieczniejszego świata dla wszystkich oraz tworzy warunki dla świata bez broni jądrowej, zgodnie z celami Układu o nierozprzestrzenianiu broni jądrowej (*Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons, NPT*) oraz w sposób propagujący stabilność międzynarodową i opierając się na zasadzie niepamięszania bezpieczeństwa dla wszystkich. Odpowiedź na poważne wyzwanie związane z rozprzestrzenianiem broni jądrowej pozostaje pilnym, międzynarodowym priorytetem.

76. Wzywamy Iran do skorzystania z możliwości przedłużenia Wspólnego Planu Działań (*Joint Plan of Action*) do 24 listopada 2014 r., w celu podjęcia strategicznych decyzji, które przywrócą zaufanie w wyłącznie pokojowy charakter irańskiego programu nuklearnego. Niezmiennie wzywamy Iran do pełnego przestrzegania wszystkich międzynarodowych zobowiązań, w tym wszystkich odpowiednich rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ oraz Rady Gubernatorów Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej (*International Atomic Energy Agency, IAEA*). Podkreślamy również znaczenie współpracy Iranu z IAEA w kontekście rozwiązania wszystkich pozostających do rozwiązania kwestii, w szczególności związanych z możliwymi wymiarami wojskowymi programu atomowego Iranu.

77. Jesteśmy głęboko zaniepokojeni programami nuklearnym i pocisków balistycznych oraz działaniami związanymi z rozprzestrzenianiem tych środków podejmowanymi przez Koreańską Republikę Ludowo-Demokratyczną (KRLD), którą wzywamy do pełnego przestrzegania wszelkich odpowiednich rezolucji RB ONZ oraz Wspólnego Oświadczenia z Rozmów Sześciopartnych z 2005 r. (*Joint Statement of the Six-Party Talks*). Wzywamy KRLD do zaniechania wszystkich istniejących programów nuklearnych i programów raket balistycznych w sposób całkowity, możliwy do zweryfikowania i nieodwra-

calny oraz do natychmiastowego zaprzestania wszelkich powiązanych działań. Zdecydowanie potępiamy wystrzelenie przez KRLD rakiety w grudniu 2012 r., przy użyciu technologii balistycznej; test nuklearny, który został przeprowadzony przez KRLD w lutym 2013 r. oraz szereg prób wystrzelenia pocisków balistycznych bliskiego i średniego zasięgu od lutego 2014 r. Wzywamy KRLD do zaniechania wszelkich dalszych testów nuklearnych, prób wystrzelenia pocisków balistycznych oraz innych prowokacji.

78. Przewidziana na 2015 r. konferencja przeglądowa NPT będzie okazją dla stron do potwierdzenia swojego poparcia dla tego traktatu oraz jego filarów, opartych na nierozprzestrzenianiu, rozbrojeniu i pokojowym wykorzystaniu. Sojusznicy popierają wysiłki podejmowane na rzecz sukcesu tej konferencji. Wzywamy do przestrzegania i powszechnego stosowania się do zapisów NPT oraz Protokołu Dodatkowego do Porozumienia IAEA w Sprawie Zabezpieczeń (*Additional Protocol to the IAEA Safeguards Agreement*) oraz wzywamy do pełnego wdrożenia rezolucji RB ONZ nr 1540 i z zadowoleniem przyjmujemy dalsze prace realizowane w ramach rezolucji RB ONZ nr 1977. Wzywamy wszystkie państwa do zaangażowania się w skuteczne zwalczanie rozprzestrzeniania WMD na drodze upowszechnienia konwencji o zakazie broni chemicznej (*Chemical Weapons Convention*), konwencji o zakazie używania broni biologicznej i toksycznej (*The Biological and Toxin Weapons Convention*), traktatu o całkowitym zakazie prób z bronią jądrową (*Comprehensive Nuclear Test Ban Treaty*), jak również za pośrednictwem inicjatywy krakowskiej (*Proliferation Security Initiative*). Wzywamy również wszystkie państwa do dalszego wzmacniania bezpieczeństwa materiałów nuklearnych i surowców radioaktywnych na swoich terytorium, zgodnie z przesłaniem sformułowanym na szczytach poświęconych bezpieczeństwu nuklearnemu (*Nuclear Security Summits*) w 2010 r. (w Waszyngtonie), 2012 r. (w Seulu) i 2014 r. (w Hadze). Zapewnimy ponadto, aby NATO było odpowiednio przygotowane do przeciwdziałania zagrożeniom chemicznym, biologicznym, radiologicznym i nuklearnym (*Chemical, Biological, Radiological and Nuclear, CBRN*), w tym również w ramach Wspólnej Grupy Zadaniowej ds. Obrony przed CBRN (*Combined Joint CBRN Defence Task Force*).

79. Terroryzm stanowi bezpośrednie zagrożenie dla bezpieczeństwa obywateli państw NATO oraz międzynarodowej stabilności i dobrobytu w szerszej skali i pozostanie takim zagrożeniem w przewidywanej przyszłości. Jest to globalne zagrożenie, które nie zna pojęcia granic, narodowości, ani religii

– wyzwanie, z którym międzynarodowa społeczność musi walczyć i radzić sobie wspólnie. Potwierdzamy nasze zaangażowanie w zwalczanie terroryzmu z niezachwianą determinacją, zgodnie z prawem międzynarodowym i zasadami Karty NZ. Państwa członkowskie NATO są wystawione na szereg zagrożeń terrorystycznych. NATO ma do odegrania określoną rolę, w tym przez współpracę wojskową z partnerami na rzecz budowania ich zdolności do radzenia sobie z takimi zagrożeniami oraz za sprawą udoskonalonego mechanizmu dzielenia się informacjami. Nie zapominając o ustawodawstwie lub zobowiązaniach krajowych, Sojusz jest przez cały czas świadomy ewoluującego zagrożenia ze strony terroryzmu oraz posiada adekwatną zdolność, aby zapobiegać zagrożeniom terrorystycznym, chronić przed nimi i na nie reagować; oraz aby angażować się we współpracę z partnerami i innymi organizacjami międzynarodowymi, w zależności od sytuacji, promując wspólne zrozumienie i praktyczną współpracę na rzecz Globalnej Strategii Zwalczania Terroryzmu ONZ (*UN Global Counter-Terrorism Strategy*), w tym w takich obszarach, jak Zarządzanie Zagrożeniem wskutek Eksplozji (*Explosive Risk Management*). Opierając się na Programie Działań Obrony przed Terroryzmem (*Defence Against Terrorism Programme of Work*), będziemy starali się poprawić naszą zdolność i usprawnić technologie, w tym w celu obrony przed improwizowanymi ładunkami wybuchowymi (*Improvised Explosive Devices*) i zagrożeniami CBRN. Terroryzm i powiązane zagrożenia pozostaną na wysokiej pozycji na liście zadań NATO.

80. Państwa Sojuszu tworzą unikatową społeczność bazującą na wartościach, przestrzegającą zasad wolności indywidualnej, demokracji, praw człowieka i rządów prawa. Sojusz jest przekonany, że te wspólne wartości i nasze bezpieczeństwo ulegną wzmocnieniu jeżeli będziemy współdziałać w ramach naszej szerokiej sieci partnerów na całym świecie. Sojusz będzie nadal aktywnie angażować się w działania na rzecz międzynarodowego bezpieczeństwa wykorzystując do tego partnerstwa z odpowiednimi państwami oraz innymi organizacjami międzynarodowymi, zgodnie z naszą Berlińską Polityką Partnerstw (*Berlin Partnership Policy*).

81. Partnerstwa są i nadal będą kluczową metodą działania NATO. Partnerzy służyli z nami w Afganistanie, Kosowie, w ramach innych operacji, poświęcając się ramię w ramię z wojskami sojusznicznymi i współpracując z nami przy zwalczaniu terroryzmu i piractwa. Partnerzy wnieśli znaczący wkład w nasze działania w ramach praktycznej współpracy w szeregu różnych

dziedzin, łącznie z wkładem do Funduszy Powierniczych (*Trust Funds*). Wspólnie z naszymi partnerami zbudowaliśmy szeroką sieć współpracy w zakresie bezpieczeństwa. Sojusznicy są zdecydowani utrzymać i rozwijać te doświadczenia, gdyż nasze partnerstwa odgrywają kluczową rolę w propagowaniu międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa. Dlatego też na niniejszym szczycie podejmujemy wspólne zobowiązanie do wzmocnienia politycznego dialogu i praktycznej współpracy z naszymi partnerami, którzy podzielają naszą wizję bezpieczeństwa kooperatywnego w ramach porządku międzynarodowego opartego na rządach prawa. Będziemy nadal budować zdolności obronne i wzmacniać interoperacyjność za pośrednictwem takich inicjatyw jak Program Doskonalenia Edukacji Obronnej (*Defence Education Enhancement Programme*) oraz Program Rozwoju w dziedzinie Profesjonalizacji (*Professional Development Programme*). Będziemy również kontynuować działania mające na celu propagowanie przejrzystości, odpowiedzialności i uczciwości w sektorach obronnych zainteresowanych państw, za pośrednictwem programu Budowania Inegralności (*Building Integrity*).

82. W tym roku obchodzimy dwudziestolecie Partnerstwa dla Pokoju (*Partnership for Peace*, PfP). PfP oraz Rada Partnerstwa Euroatlantyckiego (*Euro-Atlantic Partnership Council*) są i będą częścią wizji Europy, która jest jednością, która jest wolna, i w której panuje pokój. Przyczyniły się one do wytworzenia więzi politycznych w całej Europie, poprzez Kaukaz i aż po Azję Środkową; dostarczyły podstaw praktycznej współpracy mającej na celu sprostanie zagrożeniom w obszarze naszego wspólnego bezpieczeństwa, w tym bezpieczeństwa ludzkiego (*human security*). W samym sercu tej współpracy leżą wspólne wartości i zasady, do których przestrzegania zobowiązali się sojusznicy i partnerzy w dokumentach powołujących PfP. Obejmują one zobowiązanie do powstrzymania się od gróźb lub użycia siły przeciwko integralności terytorialnej lub niezależności politycznej jakiegokolwiek państwa, poszanowania granic uznanych na podstawie umów międzynarodowych oraz rozstrzygania sporów środkami pokojowymi. Zasady te są dziś tak samo ważne, jak zawsze, i muszą być bez wyjątków przestrzegane przez całą społeczność euroatlantycką.

83. Potwierdzamy nasze zaangażowanie w Dialog Śródziemnomorski (*Mediterranean Dialogue*, MD) i Sтамбульską Inicjatywę Współpracy (*Istanbul Cooperation Initiative*, ICI) oraz zasady leżące u ich podstaw; MD oraz ICI pozostają dwiema uzupełniającymi się, choć odrębnymi ramami

współpracy partnerskiej. Oczekujemy na pogłębienie naszego dialogu politycznego i praktycznej współpracy w ramach obu forów, bazując na osiągniętym postępie na przestrzeni wielu poprzednich lat. Pozostajemy otwarci na przyjęcie do tych ram współpracy nowych członków z regionu Morza Śródziemnego oraz szerszego regionu Bliskiego Wschodu.

84. W tym roku obchodzimy również dwudziestolecie Dialogu Śródziemnomorskiego. Obecnie, gdy region Morza Śródziemnego musi się mierzyć z ogromnymi wyzwaniami w zakresie bezpieczeństwa, które mają daleko idące implikacje dla bezpieczeństwa euroatlantyckiego, znaczenie tego forum, zrzeszającego kluczowe państwa leżące na południowej granicy NATO, jest większe niż kiedykolwiek. Wzmocnienie politycznego wymiaru MD pomoże zaradzić wyzwaniom w regionie. Pozostajemy w gotowości do kontynuacji współpracy z naszymi partnerami uczestniczącymi w Dialogu Śródziemnomorskim, aby w najpełniejszy sposób wykorzystać możliwości oferowane przez ich partnerstwo z NATO, w tym partnerstwa indywidualne i programy współpracy.

85. Obchodzimy również dziesięciolecie Stambulskiej Inicjatywy Współpracy, która pomogła nam promować zrozumienie i współpracę w dziedzinie bezpieczeństwa wraz z naszymi partnerami z regionu Zatoki Perskiej. Zachęcamy nasze państwa partnerskie wchodzące w skład ICI do proaktywnego wykorzystania możliwości oferowanych przez partnerstwo z NATO, w tym partnerstwa indywidualne i programy współpracy.

86. Zwiększymy również wysiłki, aby zaangażować i dotrzeć do tych partnerów na świecie, którzy mogą się znacząco przyczynić do sprostania wspólnym problemom związanym z bezpieczeństwem. Berlińska Polityka Partnerstwa (*Berlin Partnership Policy*) stworzyła większe możliwości dla tych państw w zakresie indywidualnej współpracy z NATO na szczeblu politycznym i praktycznym. Z zadowoleniem przyjmujemy fakt, że niektórzy nasi partnerzy z różnych części świata skorzystali z tych możliwości dostarczając wsparcia w ramach operacji i angażując się we współpracę i dialog w obszarze bezpieczeństwa, aby powiększać wspólne zrozumienie naszych obopólnych interesów bezpieczeństwa.

87. Będziemy w podobny sposób podchodzić do dalszego rozwijania naszych relacji z właściwymi regionalnymi organizacjami międzynarodowymi, takimi jak Rada Współpracy Zatoki Perskiej (*Gulf Cooperation Council*)

oraz Liga Państw Arabskich (*Arab League*) oraz pozostaniemy otwarci na relacje z innymi, w tym w kontekście regionalnych sytuacji kryzysowych.

88. Kończąc operację bojową w Afganistanie, zapewnimy, aby więzi nawiązane między siłami zbrojnymi sojuszników i państw partnerskich pozostały tak silne, jak dotychczas. Razem braliśmy udział w walce. Obecnie musimy skupić się na wspólnych przygotowaniach i szkoleniu. Przyjęliśmy zatem całościową Inicjatywę dotyczącą Interoperacyjności Partnerów (*Partnership Interoperability Initiative*), aby wzmocnić naszą zdolność do radzenia sobie z wyzwaniami w obszarze bezpieczeństwa wspólnie z naszymi partnerami. Tutaj, w Walii, nasi ministrowie obrony zainicjowali Platformę Interoperacyjności (*Interoperability Platform*), odbywając spotkanie z 24 partnerami¹, którzy okazują swoją wolę wzmocnienia interoperacyjności z NATO. Partnerzy ci zostali zaproszeni do podjęcia wspólnych prac, aby rozwinąć dialog i praktyczną współpracę w zakresie interoperacyjności. Ministrowie obrony odbyli ponadto spotkanie z pięcioma państwami partnerskimi², które wnoszą szczególnie znaczący wkład w operacje NATO, aby omówić z nimi dalsze pogłębianie dialogu i praktycznej współpracy w ramach rozszerzonych możliwości wynikających z Inicjatywy dotyczącej Interoperacyjności Partnerów. Rozważymy włączenie do tych działań innych państw partnerskich, jeśli będą to uzasadniać ich wkłady i interesy.

89. Podjęliśmy dziś decyzję o uruchomieniu Inicjatywy Budowy Zdolności Obronnych i w wymiarze Bezpieczeństwa (*Defence and Related Security Capacity Building Initiative*), aby wzmocnić nasze zaangażowanie na rzecz państw partnerskich oraz pomóc Sojuszowi wzmacniać stabilność bez potrzeby rozmieszczania znaczących sił bojowych, jako ogólnego wkładu Sojuszu w bezpieczeństwo międzynarodowe, stabilność i zapobieganie konfliktom. Inicjatywa ta jest skonstruowana w oparciu o rozległe doświadczenia NATO w dziedzinie pomocy, doradztwa i wsparcia dla tych państw na rzecz budowania ich zdolności obronnych i powiązanych z nimi zdolności w dziedzinie bezpieczeństwa. Opierając się na bliskiej współpracy, oraz nawiązaniu do próśb tych państw, wyraziliśmy zgodę na rozszerzenie inicjatywy i objęcie nią Gruzji, Jordanii i Mołdawii. Jesteśmy również gotowi przy wykorzystaniu tej inicjatywy, opierając się na zapotrzebowaniu, rozważyć prośby zainteresowanych partnerów i państw niebędących partnerami oraz zaangażować w ten proces organizacje międzynarodowe i regionalne w celu budowy ich zdolności obronnych i powiązanych z nimi zdolności w dzie-

dzinie bezpieczeństwa. Potwierdzamy gotowość NATO do zapewnienia wsparcia doradczego w zakresie zdolności obronnych i w dziedzinie bezpieczeństwa Libii, jeżeli pozwolą na to warunki. Będziemy podejmować te starania w sposób komplementarny, w uzupełnieniu do wysiłku i w bliskiej współpracy z innymi organizacjami międzynarodowymi, w szczególności ONZ, UE i OBWE, w zależności od sytuacji. Niektóre państwa partnerskie mogą dostarczyć unikatowej wiedzy i wkładu w ramach wysiłków NATO na rzecz budowania zdolności. Z zadowoleniem przyjmujemy mianowanie Zastępcy Sekretarza Generalnego NATO Specjalnym Koordynatorem ds. Budowania Zdolności Obronnych (*Special Coordinator for Defence Capacity Building*) oraz utworzenie centralnego ośrodka o charakterze wojskowym w Strukturze Dowodzenia NATO, co ma pomóc zapewnić odpowiednią, spójną i skuteczną odpowiedź NATO we właściwym czasie, z uwzględnieniem wysiłków podejmowanych przez partnerów i poszczególnych sojuszników na zasadzie dobrowolności.

90. Przywiązujemy dużą wagę do zapewnienia kobietom pełnego i aktywnego udziału w zapobieganiu konfliktom, zarządzaniu nimi i rozwiązywaniu ich oraz w wysiłkach i współpracy podejmowanych w sytuacjach pokonfliktowych. Pozostajemy zaangażowani w zapobieganie przemocy seksualnej i związanej z płcią w trwających konfliktach. Od naszego ostatniego szczytu w Chicago poczyniliśmy znaczące postępy we wdrażaniu Rezolucji RB ONZ nr 1325 w sprawie Kobiet, Pokoju i Bezpieczeństwa (*UNSCR 1325 on Women, Peace and Security*) oraz innych powiązanych rezolucji. Wdrażamy obecnie rezultaty Przeglądu Praktycznych Implikacji Rezolucji RB ONZ 1325 dla Prowadzenia Operacji (*Review of the Practical Implications of UNSCR 1325 for the Conduct of Operations*). Zrewidowana Polityka i Plan Działania w sprawie Kobiet, Pokoju i Bezpieczeństwa (*A revised Policy and Action Plan on Women Peace and Security*) były rozwijane z naszymi partnerami w ramach Rady Partnerstwa Euroatlantyckiego oraz z innymi partnerami³. Utworzenie stałego stanowiska Specjalnego Pełnomocnika NATO ds. Kobiet, Pokoju i Bezpieczeństwa (*NATO Special Representative for Women, Peace and Security*) podkreśla aktywne zaangażowanie Sojuszu w ten obszar problemowy. Współpraca NATO z państwami partnerskimi, organizacjami międzynarodowymi i społeczeństwem obywatelskim uległa wzmocnieniu i powinna być dalej rozwijana. Nasze obecne wysiłki, mające na celu zintegrowanie kwestii związanych z płcią z działaniami Sojuszu w ramach trzech

kluczowych zadań NATO przyczynią się do bardziej nowoczesnego, gotowego i lepiej reagującego NATO. Poleciliśmy Radzie przedłożyć, na naszym kolejnym szczycie, raport z postępów wdrożenia przez NATO rezolucji RB ONZ nr 1325 oraz powiązanych rezolucji.

91. Przypominamy stałe zaangażowanie NATO we wdrożenie rezolucji RB ONZ nr 1612 oraz powiązanych rezolucji w sprawie ochrony dzieci dotkniętych konfliktami zbrojnymi oraz wyrażamy naszą głęboką troskę dotyczącą niszczących skutków konfliktów zbrojnych dla dzieci. NATO będzie w dalszym ciągu realizować swoje obowiązki w ramach szerzej zakrojonych międzynarodowych wysiłków oraz działać w ramach już podjętych inicjatyw, aby odpowiednio włączyć ten problem w proces planowania i prowadzenia operacji i misji oraz w szkolenie, monitorowanie i sprawozdawczość. Dlatego też NATO oceni, w ścisłej współpracy z ONZ, w jaki sposób zapewnić odpowiednie przygotowanie Sojuszu na problemy związane z narażeniem dzieci na skutki konfliktów zbrojnych, bez względu na czas i miejsce ich wystąpienia.

92. Polityka „otwartych drzwi”, zgodnie z artykułem 10 traktatu północnoatlantyckiego, jest jednym z wielkich sukcesów Sojuszu. Kolejne etapy poszerzania NATO wzmocniły bezpieczeństwo i stabilność wszystkich naszych państw. Stały postęp integracji euroatlantyckiej sprzyja reformom, wzmacnia zbiorowe bezpieczeństwo i zapewnia stabilność niezbędną do dobrobytu. Drzwi NATO pozostaną otwarte dla wszystkich europejskich demokracji dzielących wartości Sojuszu, wyrażających wolę wstąpienia do Sojuszu i zdolnych do realizacji obowiązków wynikających z członkostwa, gotowych do przestrzegania zasad traktatu, oraz których przystąpienie do Sojuszu przyczyni się do wzmocnienia bezpieczeństwa obszaru północnoatlantyckiego. Potwierdzamy nasze silne zaangażowanie na rzecz integracji euroatlantyckiej państw partnerskich aspirujących do przystąpienia do Sojuszu, oceniając każde z nich na podstawie jego własnych osiągnięć. Decyzje o rozszerzeniu Sojuszu podejmuje wyłącznie samo NATO. Zachęcamy partnerów do dalszego wdrażania niezbędnych reform i decyzji, przyczyniających się do postępu w kontekście ich aspiracji oraz przygotowujących do członkostwa, my ze swej strony będziemy nadal oferować polityczne i praktyczne wsparcie względem ich wysiłków. Potwierdzamy dziś decyzje, które realizują naszą politykę „otwartych drzwi” bazującą na postępach poszczególnych państw partnerskich aspirujących do przystąpienia do Sojuszu.

93. NATO docenia znaczące wysiłki Gruzji służące wzmocnieniu jej systemu demokratycznego oraz modernizacji sił zbrojnych i instytucji obronnych. Z zadowoleniem przyjmujemy demokratyczny rozwój Gruzji, w tym pokojowe przekazanie władzy po wyborach parlamentarnych i prezydenckich przeprowadzonych odpowiednio w 2012 oraz 2013 r. Zachęcamy Gruzję do dalszego wdrażania reform, w tym konsolidacji instytucji demokratycznych, dalszych prac nad reformami w zakresie sądownictwa oraz zapewnienia pełnego poszanowania rządów prawa. NATO wysoko ceni znaczący wkład Gruzji w operację ISAF i docenia poświęcenie gruzińskich oddziałów w Afganistanie. Wraz z ofertą udziału Gruzji w Siłach Odpowiedzi NATO, wkład ten potwierdza rolę Gruzji w zapewnianiu naszego wspólnego bezpieczeństwa. Na szczycie w Bukareszcie w 2008 r. uzgodniliśmy, że Gruzja zostanie członkiem NATO, potwierdzamy wszystkie elementy tej decyzji oraz decyzji po niej następujących. Od tamtej pory Gruzja poczyniła znaczące postępy i przybliżyła się do NATO, wdrażając ambitne reformy i robiąc dobry użytek z Komisji NATO-Gruzja (*NATO-Georgia Commission*) oraz Rocznego Programu Narodowego (*Annual National Programme*). Odnotowujemy, że stosunki Gruzji z Sojuszem obejmują narzędzia niezbędne na dalszej drodze do ewentualnego członkostwa Gruzji w NATO. Przyjęliśmy dzisiaj znaczący pakiet dla Gruzji (*substantial package for Georgia*), obejmujący budowanie zdolności obronnych, szkolenia, ćwiczenia, wzmocnioną ofertę łącznikową oraz zwiększone możliwości w zakresie interoperacyjności. Środki te mają na celu wzmocnienie zdolności obronnych i interoperacyjności Gruzji w relacjach z Sojuszem, co pomoże Gruzji w przygotowaniach do członkostwa w NATO.

94. Podkreślamy nasze nieustanne poparcie na rzecz integralności terytorialnej i suwerenności Gruzji w jej międzynarodowo uznanych granicach. Z zadowoleniem przyjmujemy pełne wywiązywanie się przez Gruzję z porozumienia o zawieszeniu broni, w którego mediacji uczestniczyła UE, oraz wielostronnych działań na rzecz budowania zaufania. Z zadowoleniem odnotowujemy zobowiązanie Gruzji do nieużywania siły i wzywamy Rosję do podobnego działania. Niezmiennie wzywamy Rosję do wycofania uznania niezależności państwowej gruzińskich regionów Osetii Południowej i Abchazji oraz wycofania swoich sił z Gruzji. Zachęcamy wszystkich uczestników rozmów w Genewie do odegrania konstruktywnej roli oraz do dalszej bliskiej współpracy z OBWE, ONZ i UE na rzecz pokojowego rozwiązania konfliktu w ramach międzynarodowo uznanego terytorium Gruzji.

95. Z zadowoleniem przyjmujemy znaczące postępy poczynione przez Czarnogórę w jej reformach, jej konstruktywną rolę w regionie Bałkanów Zachodnich oraz wkład na rzecz bezpieczeństwa międzynarodowego, w tym wkład w nasze zaangażowanie w Afganistanie. W uznaniu postępów Czarnogóry na drodze do członkostwa w NATO, Sojusz wyraża zgodę na uruchomienie zintensyfikowanych i skonkretyzowanych rozmów z Czarnogórą oraz uzgadnia, że Ministrowie Spraw Zagranicznych ocenią postępy Czarnogóry nie później niż do końca 2015 r., z myślą o podjęciu decyzji o ewentualnym zaproszeniu Czarnogóry do Sojuszu. Rozmowy te będą prowadzone w połączeniu z procesem realizowanym w ramach Planu Działań na rzecz Członkostwa (*Membership Action Plan, MAP*). W międzyczasie oczekujemy, że Czarnogóra będzie kontynuować swoje wysiłki w celu sprostania pozostałym wyzwaniom, ze szczególnym uwzględnieniem poszanowania rządów prawa oraz dokończenia reformy sektora bezpieczeństwa. Z zadowoleniem przyjmujemy również wzrost poparcia publicznego w Czarnogórze dla członkostwa w NATO i zachęcamy do nieustannych wysiłków w tym obszarze.

96. Przywołujemy porozumienie zawarte na naszym szczycie w Bukareszcie w 2008 r., podobnie jak robiliśmy to na kolejnych szczytach, aby skierować zaproszenie do członkostwa w Sojuszu dla byłej Jugosłowiańskiej Republiki Macedonii⁴, kiedy tylko osiągnięte zostanie, w ramach ONZ, obopólnie zadowalające rozwiązanie dotyczące nazwy państwa i zdecydowanie wzywamy do wzmoczonych wysiłków na rzecz znalezienia takiego rozwiązania. Szybkie rozwiązanie tej kwestii, a w konsekwencji członkostwo, przyczyni się do wzmocnienia bezpieczeństwa i stabilności w regionie. Zachęcamy do wysiłku i popieramy kontynuację reform w tym państwie, w szczególności z myślą o zapewnieniu efektywnego dialogu demokratycznego, wolności mediów, niezawisłości sądownictwa oraz w pełni funkcjonującego wieloetnicznego społeczeństwa w oparciu o pełne wdrożenie ochrydzkiej umowy ramowej (*Ohrid Framework Agreement*). Zachęcamy też do podjęcia dalszych wysiłków na rzecz rozwoju relacji dobrosąsiedzkich. Doceniamy wieloletni wkład byłej Jugosłowiańskiej Republiki Macedonii w nasze operacje i jej aktywną rolę we współpracy regionalnej. Cenimy wieloletnie zaangażowanie byłej Jugosłowiańskiej Republiki Macedonii w proces akcesyjny.

97. W pełni podtrzymujemy poparcie dla aspiracji członkowskich Bośni i Hercegowiny. Oczekujemy na wolne i sprawiedliwe powszechne wybory

w październiku, które – mamy nadzieję – doprowadzą do wyłonienia skutecznej i efektywnie działającej koalicji rządowej, gotowej do podjęcia kwestii związanych z euroatlantyckimi aspiracjami państwa. Doceniamy wysiłki podejmowane od 2012 r., aby osiągnąć polityczne porozumienie w sprawie przepisania na rzecz państwa praw własności nieruchomości obronnych. Przedmiotem naszej troski jest fakt, że nie udało się dotychczas osiągnąć znaczącego postępu w kwestii spełnienia warunków sformułowanych przez Ministrów Spraw Zagranicznych NATO w Tallinie w kwietniu 2010 r. Z uwagi na fakt, że Ministrowie Spraw Zagranicznych będą aktywnie dokonywać przeglądu rozwoju sytuacji, zachęcamy przywództwo Bośni i Hercegowiny do podjęcia niezbędnych kroków w tym zakresie, aby można było uruchomić pierwszy cykl MAP tak szybko, jak to tylko możliwe. Doceniamy wkład Bośni i Hercegowiny w operacje kierowane przez NATO i wyrażamy uznanie dla jej konstruktywnej roli w regionalnym dialogu i bezpieczeństwie.

98. Tutaj, w Walii, nasi ministrowie spraw zagranicznych spotkali się ze swoimi odpowiednikami z Bośni i Hercegowiny, Gruzji, Czarnogóry i byłej Jugosłowiańskiej Republiki Macedonii. Ministrowie omówili postępy poczynione przez te państwa, proces integracji euroatlantyckiej oraz inne kluczowe kwestie szczytu, w tym międzynarodową sytuację bezpieczeństwa. NATO jest wdzięczne tym partnerom za znaczący wkład, który nadal wnoszą w realizację celów NATO, zapewnianie międzynarodowego bezpieczeństwa i stabilności.

99. W świetle doświadczeń operacyjnych NATO i ewoluującego, złożonego środowiska bezpieczeństwa, całościowe podejście polityczne, cywilne i wojskowe jest niezbędne w zarządzaniu kryzysowym i bezpieczeństwie kooperatywnym. Co więcej, przyczynia się ono do poprawy efektywności naszego wspólnego bezpieczeństwa i obrony, bez uszczerbku dla zobowiązań w zakresie kolektywnej obrony Sojuszu. Potwierdzamy dziś nasze decyzje podjęte na szczytach w Lizbonie i Chicago. Całościowe podejście (*comprehensive approach*) sprzyja większej spójności w strukturach i działaniach NATO. Co więcej, NATO rozwinęło niewielkie, ale odpowiednie zdolności cywilne zgodnie z decyzjami ze szczytu lizbońskiego. W ramach wkładu NATO w całościowe podejście realizowane przez społeczność międzynarodową, wzmocnimy naszą współpracę z państwami partnerskimi i innymi aktorami, w tym z organizacjami międzynarodowymi, takimi jak ONZ, UE i OBWE, a także organizacjami pozarządowymi, zgodnie z podjętymi decy-

zjami. Zapewnimy, aby wnioski sformułowane na podstawie całościowego podejścia, w tym wnioski z operacji ISAF, zostały wyciągnięte i zastosowane w szeregu różnych prac i nowych inicjatyw sojuszniczych, w tym, w zależności od właściwości, w Planie Gotowości NATO, Inicjatywie Sił Połączonych, Inicjatywie Budowy Zdolności Obronnych i w wymiarze Bezpieczeństwa oraz Inicjatywie dotyczącej Interoperacyjności Partnerów.

100. W duchu całościowego podejścia oraz w świetle zmieniającego się środowiska bezpieczeństwa w Europie, nasi ministrowie spraw zagranicznych odbyli spotkanie z Wysokim Przedstawicielem Unii do spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa, urzędującym Przewodniczącym OBWE oraz Sekretarzem Generalnym Rady Europy, aby omówić bliższą współpracę. W czasach, w których wartości i zasady leżące u podstaw najważniejszych instytucji obszaru euroatlantyckiego są wystawione na próbę, sojusznicy podkreślają potrzebę wspólnej pracy na rzecz realizacji naszego wspólnego celu, jakim jest Europa, która jest jednością, która jest wolna i w której panuje pokój. Oczekujemy kontynuacji tego dialogu, aby osiągnąć dalszy postęp w tych kwestiach.

101. Współpraca NATO z Organizacją Narodów Zjednoczonych (ONZ) wzmacnia bezpieczeństwo międzynarodowe. Z zadowoleniem przyjmujemy prowadzenie regularnego dialogu politycznego w obszarach będących przedmiotem wspólnej troski. Jesteśmy podbudowani efektami praktycznej współpracy między personelem naszych organizacji, w tym wymianą wiedzy, najlepszych praktyk i doświadczeń wyniesionych z operacji, szkoleń i ćwiczeń. Angażujemy się w poszukiwanie sposobów wzmocnienia naszego praktycznego wsparcia operacji pokojowych ONZ, także przez rozszerzanie współpracy między NATO a ONZ w budowaniu zdolności obronnych i bezpieczeństwa.

102. Unia Europejska (UE) pozostaje wyjątkowym i kluczowym partnerem NATO. Obie organizacje dzielają wspólne wartości i interesy strategiczne. W duchu pełnej wzajemnej otwartości, przejrzystości, komplementarności oraz poszanowania dla autonomii i integralności instytucjonalnej zarówno NATO, jak i UE, zgodnie z ustaleniami poczynionymi przez obie organizacje, będą ramię w ramię współpracować w operacjach zarządzania kryzysowego, prowadzić poszerzone konsultacje polityczne oraz budować komplementarność obu organizacji na rzecz umacniania bezpieczeństwa

i stabilności. Obecne strategiczne środowisko uwydatnia potrzebę dalszego wzmocnienia naszego strategicznego partnerstwa, wspólnych wysiłków i przesłania ideowego.

103. NATO dostrzega znaczenie silniejszych zdolności obronnych Europy, które będą przyczyniać się również do wzmocnienia NATO, poprawią bezpieczeństwo wszystkich sojuszników i zapewnią sprawiedliwszy podział kosztów, korzyści i obowiązków wynikających z członkostwa w Sojuszu. W tym kontekście z zadowoleniem przyjmujemy decyzje państw członkowskich UE o wzmocnieniu europejskiej obrony i zdolności reagowania kryzysowego, w tym te, które zostały podjęte przez Radę Europejską w grudniu 2013 r.

104. Oczekujemy kontynuacji dialogu i współpracy między NATO a UE. Nasze konsultacje zostały poszerzone o kwestie będące przedmiotem wspólnej troski, obejmujące wyzwania bezpieczeństwa, takie jak cyberobrona, proliferacja broni masowego rażenia, zwalczanie terroryzmu oraz bezpieczeństwo energetyczne. Staramy się również zacieśniać współpracę w kilku innych obszarach, w tym obszarze bezpieczeństwa morskiego, budowania zdolności obronnych i w wymiarze bezpieczeństwa oraz zwalczania zagrożeń hybrydowych, zgodnie z podjętymi decyzjami.

105. Członkowie NATO spoza UE nadal wnoszą znaczący wkład w działania UE, mające na celu wzmocnienie jej zdolności do sprostania wspólnym wyzwaniom bezpieczeństwa. W kontekście dalszego strategicznego partnerstwa między NATO a UE, pełne zaangażowanie sojuszników spoza UE we wspomniane działania pozostaje kluczowe. Zachęcamy do dalszych wzajemnych działań wspierających wzmocnienie strategicznego partnerstwa.

106. Z zadowoleniem przyjmujemy raport Sekretarza Generalnego na temat relacji NATO-UE. Zachęcamy go do dalszej bliskiej współpracy z Wysokim Przedstawicielem UE oraz liderami innych instytucji europejskich w szerokim spektrum tematycznym strategicznego partnerstwa NATO-UE oraz przygotowania raportu dla Rady na następny szczyt.

107. Aktywność Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) w ramach kryzysu rosyjsko-ukraińskiego udowodniła, że organizacja ta odgrywa znaczącą rolę w rozwiązywaniu problemów bezpieczeństwa w regionie euroatlantyckim. W pełni popieramy wysiłki podejmowane przez OBWE i nadal ściśle współpracujemy z OBWE w obszarach takich jak

zapobieganie konfliktom i ich rozwiązywanie, odbudowa po zakończeniu konfliktu oraz nowe zagrożenia dla bezpieczeństwa. Jesteśmy zaangażowani w dalsze pogłębianie naszej współpracy, zarówno na szczeblu politycznym, jak i operacyjnym, we wszystkich obszarach wspólnego zainteresowania.

108. Z zadowoleniem przyjmujemy fakt, że Unia Afrykańska (*African Union*, UA) kładzie coraz większy nacisk na zwalczanie globalnych zagrożeń dla bezpieczeństwa oraz jej rosnące wysiłki na rzecz budowy afrykańskich zdolności szybkiego reagowania na powstające konflikty. Zachęcamy do dalszej politycznej i praktycznej współpracy między NATO i UA, w celu wspierania Unii Afrykańskiej w tworzeniu silnych zdolności Afryki na rzecz zapewnienia pokoju i bezpieczeństwa. W odpowiedzi na prośbę UA, NATO będzie w dalszym ciągu zapewniać wsparcie techniczne i jest gotowe rozważyć, w drodze konsultacji z UA, możliwości rozszerzenia naszej pomocy logistycznej, szkoleniowej i planistycznej dla afrykańskich sił pokojowych. Z zadowoleniem przyjmujemy ostatnie postępy w budowaniu solidnych podstaw prawnych współpracy NATO-UA.

109. Stabilne i wiarygodne dostawy energii, dywersyfikacja szlaków, dostawców i źródeł surowców energetycznych oraz rozbudowany system połączeń sieci energetycznych pozostają czynnikami o krytycznym znaczeniu. Podczas gdy kwestie te pozostają przede wszystkim w gestii rządów narodowych i innych organizacji międzynarodowych, NATO uważnie śledzi wydarzenia w dziedzinie bezpieczeństwa energetycznego, w tym skutki kryzysu rosyjsko-ukraińskiego oraz zwiększającej się niestabilności na Bliskim Wschodzie i w Afryce Północnej. W dalszym ciągu zamierzamy konsultować te kwestie i rozwijać nasze zdolności, aby przyczynić się do zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego, skupiając się na obszarach, w których NATO może wnieść wartość dodaną. W szczególności będziemy podnosić naszą świadomość sytuacyjną odnośnie do wydarzeń w obszarze energetyki, które niosą implikacje dla bezpieczeństwa sojuszników i Sojuszu, rozwijać zdolności NATO w zakresie ochrony energetycznej infrastruktury krytycznej oraz działać w kierunku zwiększania energooszczędności naszych sił zbrojnych, odnotowując w tym kontekście Koncepcję Obrony Przyjaznej dla Środowiska (*Green Defence Framework*). Będziemy ponadto intensyfikować wysiłki szkoleniowe i edukacyjne, kontynuować współpracę z państwami partnerskimi w poszczególnych obszarach i prowadzić konsultacje z odpowiednimi organizacjami międzynarodowymi, w tym UE, według

potrzeb. Zapoznaliśmy się dzisiaj z raportem z postępów dotyczącym roli NATO w zakresie bezpieczeństwa energetycznego i polecamy Radzie, aby w dalszym ciągu zwiększać rolę NATO w dziedzinie bezpieczeństwa energetycznego, zgodnie z zasadami i wytycznymi uzgodnionymi na szczycie w Bukareszcie oraz kierunkiem nadanym przez kolejne szczyty i zapisy Koncepcji Strategicznej. Zlecamy Radzie przygotowanie kolejnego raportu z postępów na następny szczyt.

110. Kluczowe problemy ekologiczne i surowcowe, w tym zagrożenia zdrowotne, zmiany klimatyczne, niedobory zasobów wody i rosnące potrzeby energetyczne będą w dalszym ciągu kształtować przyszłe środowisko bezpieczeństwa na obszarach będących przedmiotem troski NATO, problemy te niosą w sobie potencjał w istotny sposób oddziałujący na planowanie i operacje Sojuszu.

111. Na szczycie w 2010 r. w Lizbonie sojusznicy uzgodnili ambitny program reform obejmujący przegląd funkcjonowania Agencji oraz Struktury Dowodzenia NATO (*NATO Command Structure*), reformę zarządzania zasobami, reformę Kwatery Głównej oraz całościowy przegląd wszystkich struktur zaangażowanych w rozwijanie zdolności NATO. Szefowie Państw i Rządów zapoznali się z postęпами w tej dziedzinie na szczycie w Chicago w 2012 r. Od tamtej pory NATO kontynuuje proces reform, wprowadza nowe zasady, usprawnia struktury, upraszcza procedury w celu poprawy efektywności w trosce o to, aby Sojusz był zdolny do efektywnego reagowania wobec zróżnicowanych zagrożeń i wyzwań, z którymi musi się mierzyć.

112. NATO dostosowało się do dalszego prowadzenia reformy finansów, wykorzystując wysiłek Personelu Międzynarodowego (*International Staff*) i Wojskowego Personelu Międzynarodowego (*International Military Staff*), rozwijając Strukturę Dowodzenia NATO i osiągając wyższy poziom spójności działań między agencjami. Choć w reformowaniu Sojuszu poczyniono znaczący postęp, niezbędne są dalsze inicjatywy i wysiłki. Zleciliśmy dalsze prace w obszarach wspólnego finansowania zdolności, reformy zarządzania, zasad przejrzystości i odpowiedzialności, szczególnie w odniesieniu do dysponowania zasobami finansowymi NATO. Oczekujemy na kolejny raport z postępów reform w tych obszarach, który zostanie przedstawiony na następnym szczycie.

113. Chcielibyśmy wyrazić naszą wdzięczność za niezwykle gościnność Rządu Zjednoczonego Królestwa oraz Narodu Walijskiego. Decyzje, które podjęliśmy na naszym szczycie pomogą zapewnić bezpieczeństwo naszych narodów i ludności, utrwala więzi między Europą i Ameryką Północną oraz uczynią nasz region i świat bardziej stabilnym. Kolejne spotkanie odbędzie się w Polsce w 2016 r.

¹ Armenia, Australia, Austria, Azerbejdżan, Bahrajn, Bośnia i Hercegowina, Finlandia, Gruzja, Irlandia, Japonia, Jordania, Kazachstan, Republika Korei, Mołdawia, Mongolia, Czarnogóra, Maroko, Nowa Zelandia, Serbia, Szwecja, Szwajcaria, była Jugosłowiańska Republika Macedonii, Ukraina i Zjednoczone Emiraty Arabskie.

² Australia, Finlandia, Gruzja, Jordania i Szwecja.

³ Afganistan, Australia, Japonia, Jordania, Nowa Zelandia i Zjednoczone Emiraty Arabskie.

⁴ Turcja uznaje Republikę Macedonii w jej nazwie konstytucyjnej.